

რუსუდან ჭუბაბრია

ლექსებზე ნაკითხული
კარდოობრაბა და გულიდან
აგოსვენილი თარგმანები

თბილისი

2018

დაკაბადონება: გიორგი ბაგრატიონი

გარეკანზე გამოყენებულია ავტორის კარდიოგრამა და
ლალი ზეიკიძის გადაღებული ცენტრალ პარკის ფოტოები.

გარეკანის მეორე გვერდზე – ელენე ზეიკიძის გადაღებული
ავტორის ფოტო

© რუსუდან ჭუბაბრია, 2018

გამომცემლობა „ნეკერი“, 2018

ISBN 978-9941-479-11-3

სარჩევი

შესავალი.....	6
ლექსიკონი	7
წვიმს და მზეს.....	8
ნუ დამიტოვებ იისფერ ცრემლებს	9
ძველი ალბომი	10
გარეთ ბარდნის და ბინდი სეირნობს	11
ო, რა მსუყეა დუმილის ენა.....	12
ტკბილი ბამბა.....	13
გამომიგონე.....	14
სადაფის მთვარე	15
ნულარ ჩაქრები.....	17
ფოკა.....	18
მზერა დამიხშო.....	20
მე შენ ყოველთვის განთებ და გაქრობ	21
მე? მე არა ვარ!	22
გოდერძი ჩოხელის ხსოვნას	23
მსურს, პატიება გამოგთხოვო გულის ძირიდან	24
ბელურების მწყემსი.....	25
მე შენ მაჩუქე პატარა გული.....	27
გაუცხოება.....	28
თვალს ნუ შეაჩვევ.....	29
აკრობატი ვარ.....	30
შენს ცხელ ხელისგულს ვეყრდნობი ნდობით	31
უცხო დუმილი	32
გესმის? ვერ მოვალ ვერასდროს შენთან!	33
სალამო	34
თუ შეგისრულე, რაც გითხოვნია.....	36
ეს... ისე	37
მთლა ამაოა ყველაფერი.....	38
ლამე მოკვალი.....	39
ბებოს სათვალე	40
ბროწეული.....	41
მსუბუქი	42
ვისაც წვიმა უყვარს, ანუ ზღაპარი წვიმის შესახებ	43

ფიქრი ანუ მეათეკლასელის დღიურიდან.....	45
მე რომ ბებია ვიქნები ოდეს	46
გთხოვ, ხელისგულზე დამისვა წამით	48
16 წლის ასაკს	49
ბელურა.....	50
ფოთლის თავგადასავალი	52
ლამის საყურე.....	54
გობელენი.....	56
ტყუოდა ხელი.....	57
შენს დამწვარ სულში ვეძებ ნაპერწკალს.....	58
გავყვები ნისლებს	59
პოეტური თარგმანები.....	61
ემილი დიკინსონი (1862)	
ოღონდაც დაგცდეს, რომ დაბრუნდები	62
გულო, მოდი... დავივიწყოთ	64
რობერტ ფროსტი (1916)	
სხვა გზა.....	65
პერსი ბიში შელი	
ნაკადულები მდინარეებში ჰპოვებენ შვებას	67
ნაკადულები მდინარეებში ეძენებ შვებას	69
ვადიმ შეფნერი (1945)	
ძველ ბაღში, სადაც ხმელ ფოთლებს წვავენ.....	70
ნიკოლაი გუმბილიოვი	
მხოლოდ შენს გამო.....	72
ალექსანდრე კოჩეტკოვი	
ო, რა მძიმეა, ძვირფასო ჩემო	74
ანა ახმატოვა	
ფერდაკარგული ფარდაგი ხატთან	78
ყინვით და ქარით მომზრალს	80

ჩუმი ნაბიჯები ოთახს აშფოთებდა	82
სულის ძირიდან ხმამ წამჩურჩულა	84
მგონი, სიღინჯე შემომეჩვია	86
ჩვენ წყალს არ მოვსვამთ ერთი ჭიქიდან	88
ისევ მოვედი, მხრებდაშვებული	90
ბელა ახმადულინა	
სიზმრები საქართველოზე	92
იური ლევიტანსკი	
მივყვები დახლებს	94
რომან ჩაბლატოვი	
მასწავლე, როგორ უნდა ვიცხოვრო	96
ჩანახატები	99
სახურავები	100
ოთახი	104
ასეც შეიძლება მოხდეს	106
ამ ხვრელშიც ვიყავით. უფროსო და იმ ვხრელშიც	112
მარტოობა გავასეირნე	117
არ შემიბერო სული, გთხოვ!	122
პროზაული თარგმანები	125
ანდრე მორუა	
სიბერე	126
ოლგა ვასერდამი	141
ნინა ლისაგორსკაია	142
ჩემი ფესტივალი	148
რედი	165
სერიოჟა	170

შესავალი

ამ კრებულს ვუძღვნი ჩემს მეგობრებს! მათი მნიშვნელობა და წვლილი ჩემს ცხოვრებაში განუზომელია. ისინი ყოველთვის გვერდში მედგნენ ჩემი სიცოცხლის ყველაზე რთულ მომენტებსა და განსაკუთრებით სიხარულში. მე ვფიქრობ, არა, დარწმუნებული ვარ, რომ ესაა ამ ზეურთიერთობის განმსაზღვრელი ნიშანი. გასაჭირში გვერდით დგომა ბევრად უფრო ადვილია, ვიდრე სიხარულის თანაბარ დონეზე გაზიარება. უფალმა სხვა მრავალთან ერთად ამ მხრივაც დამაჯილდოვა და გამანებივრა! ჩემი მეგობრები მიგზავნიდნენ სათარგმნად ლექსებს, მიწონებდნენ და მისწორებდნენ, მუხტს მიძლიერებდნენ, ელოდნენ და, ფაქტობრივად, ნებისთი თუ უნებლიედ, ჩემთან ერთად მონაწილეობდნენ ჩემი მოთხრობებისა თუ ლექსების წერის პროცესში. მათ მიერ ნათქვამ სიტყვას თუ მონათხრობს ზოგჯერ საოცრად შთამბეჭდავი ძალა ჰქონდა და ჩემი გული ტვინთან ერთად დაუყოვნებლივ იწყებდა დუღილს.

მინდა სრულიად განსაკუთრებული მადლობა გადავუხადო ჩემს უახლოეს მეგობარს – ნანა ფრიდონაშვილ-ბარნაველს, რომელმაც პირველმა ირწმუნა ჩემი წერისა და თარგმანის უნარის. მახსოვს სიონში ვიყავით, გვეორგ ემინით გატაცებულმა პირველი თარგმანი წაუკითხე. როგორც სჩვევია, უხმოდ „გამომკეტა“ სახლის სხვენში და დროდადრო დაჭრილი ხილი შემოჰქონდა „თარგმნე და პირი გაისველეო“. ასე დაიწყო ის, რაც ახლა ასე მიყვარს და ჩემს ნამდვილ თავშესაფრად იქცა.

ამას წინათ ერთი მშვენიერი წიგნი ჩამივარდა ხელში, სახელწოდებით „ეს ხომ გერდტია“. წიგნში ზინოვი გერდტის მეგობართა მოგონებებია თავმოყრილი. შედგენილია მისი არაჩვეულებრივი და მეტად ჭკვიანი მეუღლის მიერ. ამ წიგნში გადავანყდი ერთ საოცარ ფრაზას, რომელიც ასე უღერს: „მე სიყვარულზე უფრო მაღლა ვაყენებ მეგობრობას. სიყვარული შეიძლება იყოს ცალმხრივი, მეგობრობა კი არასდროს“. როგორი მარტივია და როგორი გენიალური, არა? მაშ, გაგიმარჯოთ, ჩემო უსაყვარლესო მეგობრებო... იყავით ჯანმრთელად და ბედნიერად! დიდხანს, დიდხანს გვყავდეს ერთმანეთი. ვაი, მას, ვინც ბოლო შემორჩება ამ ცოდვილ და ამავე დროს ასეთ მადლიან და მომხიბლავ დედამიწას! დიდი მადლობა ყველაფრისთვის!!!!

საქსეპი

წვიმს და მზეა

წვიმს და მზეა
მზე პირს იბანს,
ცრემლი სევდას გამითიბავს,
დრო მოვა და უფლის ხელი
სულ ყველაფერს ახსნის ნილაბს.
გულს დაგიგდებ ხელისგულზე
გაგაყრუებს მისი ფეთქვა,
თვითონ გეტყვის, რაც ვერა ვთქვი,
დიდი ხნის წინ მსურდა მეთქვა.
კუპიდონის ისრებს დავტეხ,
ავატირებ ცხარე ცრემლით,
ბაგეს ცხრაგზით დავდებ კლიტეს,
რომ არ დამცდეს არაფერი.
მუჭით წვიმის წვეთებს შევსვამ
და აბეზარს დავსჯი მზერას
შვებას ვიგრძნობ, თუკი ოდეს
გულის ყელთან ვიგრძნობ ძგერას.
წვიმს და მზეა
მზე პირს იბანს,
ზეცამ ლურჯად გაიღიმა
ცისარტყელა შვიდი ფერით
ცაზე ზანტად გაიჭიმა
წვიმს და მზეა
სიცოცხლეა!!!!

ნუ დამიტოვებ იისფერ ცრემლებს

ნუ დამიტოვებ ხელისგულზე იისფერ ცრემლებს,
ნუ დაფეთდები ქუჩაში გავლილს, თუ დამინახავ,
მე კარგად ვიცნობ შენს უთქმელ მზერას, ნათელს და მძიმეს
და კარგად ვიცი, სახელი შენი, ისიც – ვინა ხარ
მზერა ასხლტება, ცაში მტვერით დაინყებს თრთოლვას,
შუქს გამოტყორცნილს ჩააბრუნებს უმაღ უპეში
ჩაიღვენთება, გულის ძირზე მოიკალათებს
ვით თაფლში ფიჭის ანათალი, ვით ხმა ნუგემის
ციცქნა სანთლებად იგიზგიზებს უცხო სინათლე
არას ვიკითხავ, უცნაურ სტუმარს მივიღებ შვებით
და გულის კარებს ფეხაკრეფით გამოვიკეტავ
რომ გზას გაუდგეს, როცა ისურვებს, საკუთარ ნებით
ძონისფერ ფიფქებს შემომაფრქვევს თებერვლის დილა
ძველი საათი ბოლთას ცემას მოჰყვება ბნელში
მძიმე ნაბიჯით განუწყვეტლივ ივლის ოთახში
შემომაჩეჩებს მოგონებებს უმწეოდ ხელში
ჩარჩოს კედლები მარცვლებით გაიბნევიან
და მოჰყვებიან სახეები ოთახში ბზრიალს
მშვიდი ჩურჩულით, გულწრფელობით იმ თუ ამ ქვეყნის
გულს გამიხსნიან, ვით მათი დარდის ქომავს და ზიარს
სევდას დავჩეხავ უმოწყალოდ ძველი ნაჯახით
და არ დარჩება არსად ამქვეყნად დარდის ნასახი
პეშვს შევაგებებ ცისარტყელას გადმოღვრილს ცაზე
შვიდგზის ნათელით, უცხო სილალით ვიქნები სავეს.
ნუ დამანახებ იისფერ ცრემლებს, ნუ მომგვრი სევდას...
ხომ ვთქვი პირწმინდად ამოვხაპე მარაგი დარდის.
ძონისფერ ფიფქებს ნაძვის ჭაღარა მკლავებზე სძინავთ
დრო კარს იხურავს და ფეხაკრეფით „სახლისკენ“ გარბის.

ქველი ალბომი

მე ძველ ალბომში ვაწყობ სურათებს,
მხურვალე ხელით ვცდილობ გათბობას
იმ სახეების, რომელიც წმინდად
შემოინახა ჩემმა ბავშვობამ.
მე ძველ ალბომში ვაწყობ სურათებს,
კიდემორღვეულს, უკვე გაცვეთილს...
ნაცნობ თვალეებში დავეძებ სითბოს
არ მსურს გამომჩიეს მზერა არც ერთი
მე რახანია გავცდი მათ ასაკს,
ზოგიერთს კიდევ გადავასწარი,
და მათი ხსოვნა გაცვეთილ მკერდში
გიზგიზებს როგორც ცივი ხანძარი.
როგორ გაცურდა წელი ამდენი,
ციცქნა ალბომი ტომად ქცეულა
ზღვარს აქეთ მდგომი, თქვენსკენ მზირალი
თავს ვგრძნობ უთქვენოდ ერთობ ეულად.
არ ვიცი, რომელს გადასცდით საზღვარს,
ცის რომელ თალში დაიდეთ ბინა
იქნებ პასუხად თქვენთან საუბრის
ციდან მიგზავნით ფიფქებს და წვიმას.
თქვენ ხომ ბავშვობა შემომაცალეთ,
ახალგაზრდობაც კვალდაკვალ გაჰყვა
და ცაში დიდხანს ყურების შემდეგ
მახარებს თქვენი სიზმარში ნახვა.
ვინ იცის, როდის ჩამორეკს ზარი...
როდის მომიხმობს ძახილი „მისი“...
მაგრამ მსურს ყველა ერთად გიხილოთ
მთლა მისაღებში – გზის დასაწყისში))

ბარეთ ბარდნის

გარეთ ბარდნის და ბინდი სეირნობს,
შენ კი ზიხარ და ფანტელებს ითვლი...
ძველ ლამპიონებს ხიდებთან სძინავთ,
თავმოებზრებულს დროით და ფიქრით.
ბარდნის და თითქოს დროც შედგა... სუნთქვა
ფშვინვას უფრო ჰგავს, უშფოთველს, ნეტარს,
მეც ჭკუას ვხმარობ და დაუნდობლად
დროს ჩემს პატარა ოთახში ვკეტავ!
პირნატეხილი ფინჯანი ყავით.
ცისფერ ყვავილთა არშია გასდევს,
ისეთი ძველი, როგორც ბავშვობა
სიამითა და ხალისით სავსე.
ციდან ბარდნის და სველ ფილაქანზე
ბორბლები სველი შრიალით რბიან
და მტკვრის ტალღებში ანთებულ ქალაქს
თბილისის ზამთრის საღამო ჰქვია!
ღრმა ნაოჭებით შუბლდაღარული
დრო გაჭირვებით კითხულობს ნოტებს
აღარც შენა ხარ! და აღარც მე ვარ!
ფიქრი კი ობლად ჰკიდია ტოტებს.
პირმოტეხილი ფინჯანი ყავით...
და ყვავილები.... მიჰქრიან ცაში...
ღამის სადაფის კარნიზზე მსხდომნი
თვალს მიბრმავებენ ლურჯი კაშკაშით.
“თოვს... ასეთი დღის ხარებამ ლურჯი“...
რას ხატავს უფლის გრძნეული ფუნჯი?
ციცქნა ფოთოლი მტკვრის პირას გოდებს...
ფიქრი კი მძიმედ ჰკიდია ტოტებს

ო, რა მსუყეა დუმილის ენა

ო, რა მსუყეა დუმილის ენა,
ენა, რომელიც საფეთქლებს გიმტვრევს,
ზიხარ სიჩუმის ქვადქცეულ სვეტში,
მალული მზერით დაჰყურებ ციფრებს.
ო, რა მკაცრია დუმილის ენა
ტყვიის მარნუხი შუბლზე ძარღვს ხეთქავს,
აზრი სიმივით ბასრი და ცივი
დაჩირქებული თითივით ფეთქავს.
ნუთუ გაამტვრევს სულის კარიბჭეს,
ნუთუ აქამდე არ ნათქვამს იტყვის...
არა!!!! ავჭედე ყველა სარკმელი!
არ მაქვს უფლება არც ერთი სიტყვის!!!

ტკბილი ბამბა

ო, როგორ მინდა, რომ შენში მოვკვდე,
სულში ჩაგექცე ღრუბლის ნამქერად,
და ისე გავქრე, ვით ტკბილი ბამბა
ვერ მოვახერხო იმის გამხელა
როგორ მიყვარდი, ან არ მიყვარდი!!!!
და რა უძირო ტკივილით გგრძნობდი
რომ არ გვენერა... არც არაფერი,
რომ გზაზე უცებ დახვავდა თოვლი!
არ მიძებნია, არ მითხოვია
და არც არავის ვუხმობდი ჩემთან,
ჩემი გული კი შენს ბაც სხეულში
თურმე მიმწუხრის ზარებად რეკდა.
ძველი ნათურის მკრთალ, მიმცხრალ შუქში
ვიდრე ბინდბუნდი ღვინოს დაღევდა
ფანჯრის ღრიჭოდან დეკემბრის ქარი
მოქარგულ ფარდას აფრიალებდა
და თოვდა, თოვდა დაუსრულებლად
დაუზარებლად, როგორც ზღაპარში
და ძილგამკრთალმა შეშის ტკაცუნით
მოგონებებმა იწყეს პარპაში
ო, როგორ მინდა, რომ მოვკვდე შენში
სულში ჩაგექცე ღრუბლის ნამქერად
და ისე გავქრე, ვით ტკბილი ბამბა...
ნეტარებაა, ალბათ, რამხელა...

გამომიგონე

გამომიგონე, კიდევ ერთხელ გამომიგონე,
დამლალა ფიქრმა...
ნურაფერს იტყვი, რაც არა თქმულა, არც უნდა ითქვას,
მზეს გაატანე სულს ჩაკირული ჩვენი ცრემლები
არას დავეძებ, ბედს გაფითრებულს უხმოდ ვნებები
უცხო ამბორი დამინვავეს სხეულს და სულს დამიჭყლეტს
მუჭში მოაქცევს, სისხლისგან დაცლის ასე... წვეთ-წვეთად
მე კი როგორმე დავუსხლტები რკინის მარწუხებს
ცას მივაშურებ გადაქცეულ შუქის თეთრ სვეტად
ჩემი ნაღველი ცისარტყელას მძივად ჰკიდია
მზის შუქზე ელავს, არაფრის თქმა არ შემიძლია
მატარებელი აღმა-დაღმა სრიალით დაჰქრის
და ბედისწერა ამ დღესაც მალე გადაშლის ფანქრით
დამხატე კიდევ, აბა, სცადე. იქნებ მიპოვო
ზეთით, პასტელით, უბრალოდ ფანქრით, მომრთე ბისერით
ვიდრემდის სულში ჯერ ანთია ერთი სარკმელი
ვიდრე ჩემს ლურჯ ფერს მოედება ტალახისფერი
სანამ თვალები ალერსის შუქით ფეთქავს, ინთება
დილა ყოველი რალაც ახალზე ფიქრით იწყება
ვიდრე ოცნებას შევაგებებ გაფრენილ ჩიტებს
ვიდრემდის გული გამალებით სუნთქავს და მიტევს.
გამომიგონე... კიდევ სცადე... გამომიგონე...
სანამ ვიცინი და ხალისით მივსდევ სტრიქონებს
ჩემი ნაღველი ცისარტყელას ჰკიდია მძივად
მძივის მარცვლები მერე კი ციდან მოდიან წვიმად.

სადაფის მთვარე

სადაფის მთვარე ეკიდა ცაზე,
ზღაპრის არ იყოს, იდო მჭადივით
ფითრის ჩარჩოში გულდაბრანული,
სადღაც გრძნეული, სადღაც ფაქიზი
სადაფის მთვარე ეკიდა ცაზე,
ორთქლით ითბობდა გათოშილ თითებს
ღრუბლის სათბურში ოდნავ ჩამჯდარი
მუქ სახურავებს აყრიდა ფიფქებს
მთვარე სუნთქავდა, აშკარად ვგრძნობდი,
დაბრანულ მკერდში გული უთრთოდა,
თითქოს რალაცის თქმას ვერ ბედავდა,
თითქოს რალაცის თქმა არ უნდოდა
თოვდა „ამქვეყნად“, ო, როგორ თოვდა...
მათრობდა ფერი ელენეს ფუნჯის,
ხის იატაკი ოხრავდა მიძიმედ,
და ვილაც ზრუნვით ავსებდა ხურჯინს.
ციცქნა ხელისგულს ჰკოცნიდა მთვარე
შუშებს ალმური დაჰკრავდა ქირხლის,
თეთრი ხინკლები ხტებოდნენ გობზე
სუნთქვას ვწყვეტდი და ლალობდა სისხლი
თაფლის სანთლები დრეკით დნებოდნენ
და ტკაცა-ტკუცი გაჰქონდა შემას
პირველ გასროლის მძაფრი ტკივილი
მაგონდება და მაცინებს დღესაც
ჭრელი ჩითები შრებოდნენ თოკზე
და თბილი თოვლით თოვდა და თოვდა
ღრმა ნაკვალევი იისფერ თოვლში
ვინ იცის საით... გზას მიაპობდა
დაღლილი მთვარე კრთებოდა ძილში
ბარდნიდა გარეთ, ო, როგორ თოვდა
დაღლილ სუფრაზე დაცლილი დოქი
მაინც მხნედ იდგა და თამალობდა.

საკვამურები უხმოდ ბოლავდნენ
და ეს დუმილი, სულს რომ აქანებს...
მუდამ მიკვირდა, შუშებზე ყინვა
როგორ ქარგავდა ასეთ მაქმანებს
იყო და არა, იყო თუ არა...
მჭადივით მთვარე თვლემდა განცხრომით
და ღამეს მზირალს თოვლის ბინდბუნდში
ჰქონდა სურნელი ჩემი ბავშვობის
ელენეს ფუნჯი ხატავდა ქუჩებს
და ჭრელა-ჭრულა ფარდაგებს ფენდა
ხის რიკულებით მორთულ აივნებს
მეც ვანყდებოდი ბავშვებთან ერთად
სადაფის მთვარე ეკიდა ცაზე
საოცრად თოვდა „ამ ქვეყანაზე“ ....

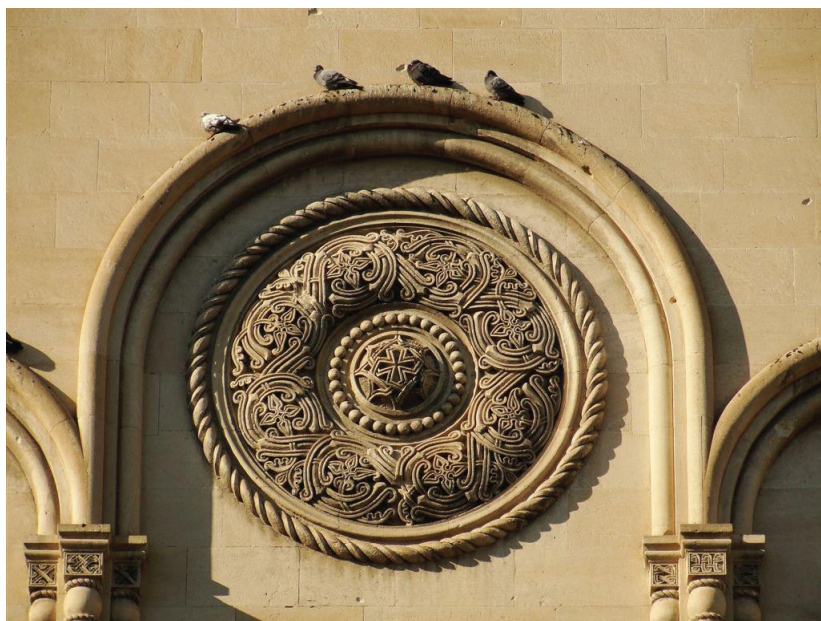

ნულარ ჩაქრები!

ნულარ ჩაქრები, ილიცლიცე ცადაჭრილ სვეტად, ვარსებობ ვიდრე!
მინდა, რომ მზერა დადინჯდეს, ჩუმად ცად ავყვე ფიქრებს,
ცადაწვდილ სვეტად, რომელსაც მუჭში მოვიქცევ ველარ,
რომლის ნათელიც თვალს დამიბრმავებს, სულს გამიხერხავს.
გაიჭრიალებს ძველი კარები, ჯიქურ შედგება,
წვრილი რღიჭოთი შემოდგომა გამიხმობს გარეთ,
და კიბის თავში ჩამომჯდარი, ვით ანცი გოგო
ხმელი ფოთლების საიდუმლოს გავანდობ მთვარეს.
მძიმე თუთები დრუნჩებს დახრიან, უტყვი ალერსით
ამილოკავენ ხელისგულებს, დამღვრიან ცრემლად,
თაფარავანის და მღვრიე მტკვარის ჩუმი ლილინი
იარალს ამყრის, საკუთარ ნებით დავრჩები მძევლად,
ისრადგაფრენილ ბავშვურ ოცნებებს რა გზა ენია?
ზოგმა გაასწრო, ფრთამალი მზერაც ვერ დაენია...
ზოგი კი ასე... დაუნდობლად ჩამატყდა ხელში,
ზოგს შუა გზაზე მოენია სეტყვა და თქეში
ისევ ხერთვისი, ხის იატაკზე მუხლმორთხმით ვსხედვართ,
ლამის აჩრდილი ანონილა შელებულ კართან,
და აბრეშუმის ჭუპრებივით მკერდსავსე თუთებს
შავებს და თეთრებს, ფანჯრის რაფაზე ხალისით ფანტავს
გიტარის სიმებს მოსვენება არ ეღირსებათ,
დაძარღვულ თითებს ჰქონიათ თურმე ძალა ჯადოქრის,
მე უკვე ვიცი, რომ ხვალ ყოველი იქნება „გუშინ“
და ვიმალები, ვიდრემდის ანწყო თვალებს გამომთხრის.
დაჭედნილ ცაზე ძველი ციხე ანთია შავად,
და მოჭიქული ამფორები უბეში უდევს,
მთვარე კი ცაზე დაკიდული ოქროს ლაპლაპით
ძველ თუთებს ისევ დარაჯად უდგას და ლამეს უთევს.
ლამის სიჩუმეს გიტარის ჰანგი მაქმანად გასდევს,
აბეზარ ჩრდილებს ძირძველი ციხე კარებს არ უღებს,
გავირინდები, ნეტარი გრძნობით მოვისხამ ლამეს
დეიდა ლენა როცა იმღერებს თავის „ალუბლებს“.
მძიმედ დახუნძლულ გადაღლილ ტოტებს ლოკავს სიბნელე,
მუჭაში ვიყრი მზის ოხშივარით გათანგულ თუთებს,
სპილენძის მთვარე აცა-ბაცა მიჰყვება დაღმართს,
და ცისკრის ვარსკვლავს თან ეგებება და თანაც უტევს.

ფოკა

თაფარავანთან... ცას რომ სიცივის ედება ფერი
გაყინულ გზაზე ქარს რომ მიჰყვება თოვლის ნამქერი
სად ვარდისფერი ბაზილიკა გიზგიზებს ჩუმიად
სად რწმენის ეჭვნებს გულის კარიბჭის შეღება სურდათ
სად უმკაცრესი ზამთარი დგება, ასე ამბობენ,
ჩახერგილ გზათა საიდუმლოს არვის ანდობენ,
როს გაზაფხული, თოვლის საბანში ღამეს გაათევს
მეორე დღესვე მზეს ცის გასაღებს ჩუმიად აართმევს...
მონაზვნის თხელი სილუეტი სერავს სითეთრეს
სახე ასხივებს უჩვეულოდ უცნობ სიკეთეს
რა მადლი მოდის, რა ძალაა ღვთიური ნეტავ
მონაზვნის კალთა თოვლის ნამქერს ქარივით ხვეტავს
რა საფიქრალი, რა უჩვეულო დარდი აწვალებს
უხმოდ მიყვება გაყინულ გზაზე ნინოს ნაკვალევს.
თხელი თითები ნეკისისხო სანთლებს ანთებენ
და მოსაქარგად დაფს მოსირმულს ნემსში აგებენ
მშვიდი ნათელი შუქი მინანქრის იძინებს მზეში
როგორც ზღაპარში სურნელი ასდის წრფელი ნუგეშის
ყველის ქათქათა გორაკები თავს იწონებენ
პატარა მთები დაძარღვულნი თითქოს სუნთქავენ
და მაგიდაზე შემოსკუპულ მსხლებს კი მგონია
მზის მხურვალეებას და სხივების ნათელს უდგამენ
ცის გახამებულ თეთრ საყელოს მკაცრი მზერა აქვს
და ბაზილიკას ვარდისფრად მფეთქავს შორიდან ვხედავ
ქარი ნუილით აფრიალებს ყორნისფერ კაბას
მონაზვნის კალთა თოვლის საბურველს ქარივით ხვეტავს
და შოკოლადი იზმორება მოგრძო ჭურჭელში
ზედ კი აკვდება ნაირფერი ხმელი ბალახი
მაშინ კი ხვდები, რომ ამ ქვეყნად უსიყვარულოდ
არც არაფერი არ არსებობს და არც არა ღირს
ხმელი ბალახი გაბურძგულ თავს ჯიუტად მიქნევს
გრძელი ეკლები ამოსვლია ველურ ტიხრებად
ელამ თვალს უცებ მომაგებებს და უცნაურად
პატივის ნიშნად თითქოს მინამდე წელში იხრება.
ვტოვებ სავანეს ჯავახეთის თოვლიან მთებში,
ობოლი ცრემლი უხმოდ მოგორავს, სხვა ობოლს ერთვის,
და მოკრძალებით შევბედავ შავად მოსილ მონაზონს...
თუ შეიძლება, ოდესმე მაინც ილოცეთ ჩემთვის.

მტრედები ქაშვეთის დეკორატიულ თაღებზე.
სანდრო ბარნაველის ფოტო

მზერა დამიხშო

მზერა დამიხშო ბლანტმა ბურუსმა სველი თითებით,
მაინც ბავშვური დაჟინებით ვეძებ თვალებით
ციცქნა სამრეკლოს, საძირკვლად რომ ქცევია რწმენა
ცაში ჰკიდია ძაძადქმნილი, ძალდატანებით
დამაგვიანდა ბედისწერის კარზე წარდგომა
ამაოდ ვლამობ თავგანწირვით შიგნით შეღწევას,
ჩვენ ჩვენი წილი გზები უკვე ამოვიარეთ
თუმც გააზრება და დაჯერება ამის გვეძნელა
არაფერია... იფუთფუთონ გულში იებმა.
ზოგჯერ გაგვექცეს მზერა პირსავე ყრმობის ალერსით.
მერე რა თუკი გზას არ ჰქონდა ბოლო და თავი.
ფრთებდაცხრილული ანგელოზივით პირქვე დავეცით.
რა მოხდა მერე, თუკი მანძილი ხსნად იქცა თურმე.
სამრეკლოებმა ჩამორეკეს მწუხრის ზარები,
მზე დასიცხული მოსასმენად გზისპირას შედგა
და მერე ჩაქრა ჩვეულ სიდინჯით და ბრწყინვალეობით
არ ვაყურადებ ყრუ ნაბიჯებს, არას დავეძებ,
ლურჯი ფრინველი გულყვითელა შვებას მომიტანს...
კარსუკან მფეთქეს, გუგებს მიღმა სავსე ცრემლებით
ყურის ბარაბნებს დამიხეთქავს ქარი შორიდან.
ფერფლით დაპენტილ ბილიკებზე სხვები ივლიან
და დედამინა იზზრიალებს ღრუბლის პერანგში.
ჩვენს წარსულს, ანმყოს მოკიდებულს ზურგზე ტომსიკით
ველარ ვუგანებთ, განვშორდებით უკვე ვერაგზით.
ზღაპრად ქცეული ზღაპრებად დარჩეს, ასე სჯობია
ნუთუ ყველაფერს ამქვეყნიურს სჭირდება ბოლო?
რატომღაც მინდა, ყველა სწორ ფორმას ხელი წავავლო
ცოტა ხნით მაინც ვაქციო... რალაც... უსწორმასწოროდ.
ცოტა ხნით მაინც... გულუბრყვილოდ... დროს ვეჯიბრები
რას ვფახთაფუცხობ, ასე ჯიუტად რას ვლამობ, ნეტავ,
დრო ხომ სულ მალე ყურში წამწვდება ცელქი ბავშვივით
ამბოხს კი არა, თვით ურჩობასაც ვერ გავუბედავ.

მე შენ ყოველ დღე განთებ და გაქრობ

მე შენ ყოველ დღე განთებ და გაქრობ.
შუქის ათინათს ვეთამაშები,
დილაადრიან წვიმის ხმას ვუსმენ,
ან როგორ სტვენენ შენთან შაშვები.
მე გდებ ბაბუას გაცრეცილ წიგნში,
როგორც ზამბახის ფურცელს იისფერს,
ლობის ძირას რომ იზრდება ბალში,
და სიმალისკენ უტყვად მიიწევს...
იისფერ ფურცელს, კრძალვით მოსირმულს,
მკერდს რომ უსერავს ოქროს ნაჭდევი,
ნიშნად მხურვალე ამბორის მზისა,
დამლად სინაზის და აღმაფრენის,
ეს გაცრეცილი ბებერი წიგნი
გახდება ჩემი თანამზრახველი,
მესაიდუმლე ჩემი ტკივილის
და ერთგულების წმინდა სახელით
არსად გაამხელს უჩუმრად ნათქვამს
და სათითაოდ ადგილს მიუჩენს
ნიღბებს. უმიზნოდ მიგდებულს ყველგან
და ნათამაშებ უტეხ სიურჩეს.
ოდესმე... მერე... თუკი მავანი
გადააწყდება ფურცელს ზამბახის.
სამარადისოდ დაგმანულს ბნელში
გულგადასერილს ოქროს არტახით
თვალს აუჭრელებს ნათება იის.
თხელი ძარღვები ბადედ ქცეული,
მაგრამ მზის ამბორს შერჩება ელვა,
ძონის მარცვლების ან ბროწეულის.
იის ნათება გაჰკვეთავს ზეცას,
და ზამბახისფერ ღრუბლებს მოდენის,
რომ საიდუმლოს წიგნში ჩამარხულს
შვება მოჰგვაროს ცოტაოდენი.
მე შენ ყოველ დღე განთებ და გაქრობ,
შუქის ფანტელებს ვეთამაშები,
შენ ზოგჯერ წვიმის ხმას აყურადებ,
ხან როგორ სტვენენ ჩემთან შაშვები.

მე? მე არა ვარ!

მე? მე არა ვარ... ვილაც სულ სხვაა მე მას არ ვიცნობ... არა, კი ვიცნობ, მაგრამ მაოცებს დანახვა მისი, თითქოს უცნობი მეგობება დილით აჩრდილი და სარკიდანაც შემომყურებს ღიმილი სხვისი. ეს მე არა ვარ... თვალის ბუდეში სკდება სიცილი, და მარგალიტის მარცვლებივით ცვივა, მოგორავს უცხო ნაკადი, მოელვარე თეთრი მძივების ამაოდ ვცდილობ მათ შეჩერებას მუჭით როგორღაც. თავგადაკვეთილ იმედის აჩრდილს ვაბარებ მინას, სისხლით ლაქებით ამოშანთულ ვმარხავ ფიალებს, ნუთუ სათუთად აკინძულ და მსუნთქავ ფოლიანტს ასანთს გავკრავ და თივის ზვინებად ავაბრიალებ! ავაბრიალებ და თვითმკვლელის ხელით უძლებით სხვის შვების მომგვრელს საამებელს გავხსნი საკინძეს, და სადმე ზემოთ... ციურ ტაძრის წმინდა ნიშაში ატირებული ანგელოზი სანთელს დამინთებს! მანამ კი მძივებს მონდომებით ავმარცვლავ ძაფზე, და ლამაზ ნყებად დავიკიდებ ზღვისფერ კაბაზე, და სიცილისგან გულგახეთქილ მარგალიტებით ჩემს უჩვეულო არსებობას გავილამაზებ. მერე კი მოვა სიმსუბუქე ღია მტვრისფერი, ნაცრის ღრუბელი ირიბად მოსულ წვიმას ემთხვევა, სარკის პირისპირ თავმომწონეს ზღვისფერ კაბაში მარგალიტების ყელსაბამი შემომემსხვრევა. მაგრამ არასდროს არ გავნელდები როგორც სურნელი. და ელვარება მაყვლისფერი ნუშის თვალების, ჩემს გუდა-ნაბადს შვებით ავიკრეფ და ბრონეულის ჯიუტ ყვავილში ნებიერად შევიმალები. მე? მე არა ვარ, მე მას არ ვიცნობ, მაგრამ მეცნობა მძივის მარცვლები ასკინკილით დახტიან ქვაზე, და ბრონეულის ურჩი ყვავილის მსხვილი ფურცლები იდრიკებიან, გულს იღელავენ ჩემს დანახვაზე.

ბოდარძი ჩოხელის სსოვნას

უცნაურ ნალველს შემოგაგებებს,
მოულოდნელად ცისკენ გაგტყორცნის,
ჭრელ ფარდაგებზე მამლებად დაგსვამს,
და უცებ სევდას მხრიდან ჩამოგხსნის.
კლდეს წამოქცეულს შემოგაფარებს
და კომბლის ქნევით დაგიფრთხობს დევებს
ნაძვად გაქცევს და ცას გაგიყოლებს
თვით ჩაუყვება სირბილით ხევებს
ბავშვეური თრთოლვით ჩოხში მიიბრუნს
და უფალს შესთხოვს სითეთრეს თოვლის,
თვით გაოცდება, როცა ფანტელებს
ციდან დაუშვებს განმგები ყოვლის.
გულთაბოძებთან ჩაიმუხლება,
და ჩუქურთმებად ჩამოთლის ფიქრებს,
და ამოტვიფრულ ბორჯღალოს ხეზე,
მზის ულამაზეს ხატებად გიქცევს.
ცას მიბჯენილი უსიტყვო მთები.
ღვთის სამადლობელს ყანწით რომ სვამენ.
მატყლის ფთილებად განოლილ ღრუბლებს.
ვით კვირისტავი ძაფივით რთავენ.
შავი არაგვის ველური ყეფა,
თევზადქცეული სულის ამბოხი,
ჯღუნა და ბერი – ძარღვები სულის
და ჩოხი, უკვე თითქმის არ მყოფი...
ამ უკაცრიელ მტვრიან შარაგზას
თუ მოაკითხავს ჭრელი ოფოფი,
სევდას წაიღებს სხვისთვის სათქმელად
მიტოვებული სოფლის, ორლობის....
მაგრამ სიცოცხლეს თავის წესი აქვს
და გაზაფხული კვლავ გახსნის ხურჯინს
ცას ძველი ნდობით შეჭლიმილებენ
გუდამაყრული იები ლურჯი...

მსურს, პატიება გამოგთხოვო გულის ძირიდან

მსურს, პატიება გამოგთხოვო გულის ძირიდან,
მალამო უკვე ვერ უნამლებს დახეთქილ წვივებს,
სცადე, უსიტყვოდ ყური მიუგდო სულის ფორიაქს
ვიდრე სალამო ზეცას აკოცებს და გააცივებს.
შენს ბავშვურ ნდობას თუ ვუგანე თუნდაც ამისთვის,
ცაში ჩაშვებულ ეჭვით დახუნძლულ მძიმე ნავისთვის,
გულის სიღრმეში გაჩენილი უცხო ჩქამისთვის,
დათენებული მარტოობის გრილი ღამისთვის,
უმისამართოდ გამოწვდილი ხელისგულისთვის,
თითქოს პირსავსე, ცარიელი ჩემი სულისთვის,
დუმილისათვის, ვერ შეკრული შუშის წყლულისთვის,
თან მზით გამთბარი, თან წვიმიანი გაზაფხულისთვის,
ბედნიერების უსაზღვრობის მწვავე განცდისთვის,
თავდავინყების ტალღისათვის, ასე ანცისთვის,
ზღვაში უაფროდ მოტივტივე კენტად ანძისთვის,
და სამუდამოდ ჩაკარგული ფსკერზე განძისთვის....
თითქოს პატარა, მაგრამ უქრობი დიდი ხანძრისთვის,
სიჯიუტისთვის, ზოგჯერ უაზროდ თავის დაცვისთვის,
გულისტკენისთვის უნებურად, ზოგჯერ ავისთვის...
რით გავამართლო, რა მოვუხერხო ზოგჯერ არც ვიცი
მსურს პატიება გამოგთხოვო სულის ძირიდან.
მჯერა, ჩემს ნათქვამს ყურს მიუგდებ, გულთან მიიტან,
ნუ შეეცდები, გამომცვალო, როგორც თავიდან,
გვერდით მიგულე, თუკი რაცა ვარ, ისეთს ამიტან!

ბელურების მწყემსი

მე შენ ოდესღაც გხიბლავდი თურმე,
მაგრამ ახლა მსურს, ამაზე დუმდე!
რადგან იმ ნაზ და შეურყენელ ელვას
ახლა მე სულ სხვა სინაზით ვუმზერ.
ამ მოგონების წმინდა ემბაზში,
სიცარიელის მკვლელის ძებნაში,
წაგანყდი ისე, რომ ვერც კი მივხვდი
როცა მეგონა, ჩაიმტვრა ხიდი
და ჭექა-გრგვინვით მოვიდა თქეში
უცებ აცივდა.... ოქტომბრის თვეში...
შენ მე ოდესღაც თურმე მიცნობდი,
მღვრიე ნიაღვრის მე რა ვიცოდი...
გზას რომ წაღეკავს და ქვებს მიაყრის,
სასონარკვეთის, იმ განთიადის
რიდეს რომ ახსნის ღამის წყვილი..
ცის მოიისფრო საბურველს მიღმა
გზას დაულოცავს გუშინდელ სიზმარს
და თხელ მოსასხამს ჩიტებს რომ მიაქვთ,
მხრებზე მოიგდებს და როგორც ნიავს
სუნთქვას შთაბერავს და არათითზე
ცისკრის ვარსკვლავად დაიწყებს ციავს.
მე დიდი ხნის წინ მეძებდი თურმე,
ისე მოხდა, რომ შენ უნდა დუმდე....
ხსოვნას რაღაც აქვს ზღაპრისმაგვარი
თითქოს გამქრალი, მაგრამ არმკვდარი
და თან სურნელი თავბრუდამხვევი
და ცხრამთას იქით წამში წამლები
და უცაბედად... ბედის განგებით
თუ ჯადოსნური რაღაც ამბებით...
გაირღვა გული და ბელურების
პატარა ჯგუფი მენვია სტუმრად
და ჩამონგრეულ გულის კედელზე

ყოფინა დასცეს... დამრგვალდნენ გუნდად...
მას მერე ვმწყემსავ ციციქნა ბელურებს
და ზეცას სულ სხვა თვალთ შევყურებ
განთიადისას... მზე რომ ამოვა,
და ჩაიშხლებს ქვემოთ, წყაროსთან
დილა იწყება ჩუმი ჟივჯივით,
გულში იშლება რალაც კვირტივით
და სიმსუბუქე ლალი ზვირთივით
ვით შადრევანი სწვდება თალს ზეცის,
ზოგჯერ უღრუბლოს, ზოგჯერ ატკეცილს
და მარტოობით სნეული თუ ხარ,
შვების ცრემლებად ბრუნდება უკან.
შენ მე ოდესღაც დამკარგე თურმე,
და მსურს, რომ ახლა ამაზეც დუმდე,
თურმე ბელურებს ციციქნა კენჭებით
ოქროს სირმებით და იმედებით
ამოუვსიათ გულის კედელი,
და, ალბათ, უკვე უბერებელი
უჟანგავი და დარდისმდევენელი
გულის კაუჭზე ჩამოუბიათ ...
თიხის ყლერადი ზანზალაკები,
რომლებიც დილას უფლის განგებით
წკარუნს ატეხენ!... ვიდრე ავდგები
ცვრის ბროლის ბურთებს მომაგებებენ,
პეშვით ჩავიკლავ წყურვილს, მონოლილს,
მშვიდად მომზირალ თვალებს ვუამბობ
ფიქრს აბდაუბდას, ამბავს მოგონილს..
მზე ჩაგორდება გულის უბეში
და სადმე ძირში გაიტრუნება,
და ჩემს სიგიჟეს, ლექსად მოხეთქილს
ალბათ, არასდროს გაემტყუნება....
ოდესღაც როგორც ლურჯ ზღვაში აფრა,
ცაზე ვარსკვლავი გაჩნდა... და ჩაქრა...

შენ მე მაჩუქე პატარა გული

შენ მე მაჩუქე პატარა გული,
დაცხრილული და თითქოს ჩამქრალი,
მაგრამ მივხვდი, რომ ნალვერდალივით
რალაც ღვიოდა, მიუსაფარი.
შენ მე მაჩუქე ფიქრების აცმა.
მარჯნის ბურთების მზე რომ ჰკივდა,
და, თუმცა ზოგჯერ კისერს მისერავს,
რატომღაც მოხსნა არ შემოძლია.
შენ გამახსენე გემო ოცნების,
თუმც ყავლგასული, მაგრამ ლამაზი
და ყოველ დღე რომ ამ მარცვლებს ვნამავ
მინდა მადლობა გითხრა ამაზე.
შენ მე მასწავლე ლოდინით ტკბობა,
უცნაურად ჟღერს, მაგრამ ასეა.
თუმც ღრუბლებს ხშირად მორეკავს ქარი,
ცა ვარსკვლავებით მაინც სავსეა,
შენგან ვგრძნობ წვიმის წვეთების სითბოს
და მართობს ძილის გაკრთობის ხიბლი
ასე მგონია, შიშველი ფეხით
ეკლიან გზაზეც ხალისით ვივლი
ხარბად ვისრუტავ მინდვრის ყვავილთა,
გადათელილი ბალახის სურნელს,
და გვირილების თეთრი შხაპიდან
ცის ღრმა სილურჯეს შევხარი, უღევს...
შენ მე მაჩუქე პატარა გული,
დაცხრილული და თითქოს ჩამქრალი
მაგრამ მივხვდი, რომ ის ერთ დროს ძგერდა,
და იქნებოდა, ცამდე მართალი.

გაუცხოება

გაუცხოებამ საფეთქლებთან დაიდო ბინა,
ტაატ-ტაატით მოუყვება გულის ბილიკებს,
თვალმოჭუტული ბედისწერა, თეთრი კვამლისგან,
კარტს აზარტულად გადათვლის და ჩამომირიგებს.
ყელთან ძალვი რომ ლურჯად ფეთქავს, სისხლით იტირებს,
ყვითელი ქარვა თეთრ საყელოზე განვება მიძიმედ,
ძველი ჩარჩოდან სულ სხვა მზერა შემომანათებს,
და თითს დამიქნევს, რომ არასოდეს ვკარგავდე იმედს
ბებერი ქარვა გაიხსენებს გარდასულ ამბებს,
გულს აუჩუყებს საფერფლედ ქცეულ რძისფერ ნიჟარებს,
დაჭორფლილ სხეულს გამომწვევად გამოაშიშვლებს,
და ჟაბოს ხვეულს თავმომწონედ გადაიფარებს
ცისფერ ფაიფურს იის კვირტები ასხია უხვად,
და გადაშლილი გვირგვინებიც ჰკიდია ზოგან,
ნატიფი ხელი რქის სათვალეს ტუჩით აწვალებს,
და არათითზე მთლად გაღეული ბეჭედი ტოკავს...
თვალის უპესთან უცნაური გაჩნდება ცრემლი
ვინ იცის შვების? თუ აკინძული უთქმელ დარდებად?
მე ვერასოდეს ვერ ჩავწვდები ამ მზერის სიღრმეს,
ვიდრე ეს ცრემლი ჩემს თვალის უპეს არ მოადგება.
ძველი მაქმანი მთლად გაცრეცილი, სიძველის სუნი,
ისეთი შორი და ახლობელი... რაღაც გრძნეული
ძველ ცხვირსახოცში ჩაფერფლილი უცხო სუნამო
ხელშესახები, თანაც როგორღაც სიზმრისეული.
ნატიფი ხელი ქარვის გულსაბნევს სარკის წინ იხსნის,
სარკე მალულად უთვალთვალებს სიშიშვლეს ყვითელს,
გვერდს რომ ინაცვლებს უდარდელად ვერცხლის ბუდეში
უკვე მთვლემარე იდრიკება და გარეთ იწევს.
ძველი ტორშერი თავდახრილი ჩუმად ჩიფჩიფებს.
ჯიუტად ითვლის ციცქნა ლამბაქზე ჩამომსხდარ აბებს
და აყურადებს ძველი ფარდების უცნაურ შრიალს
ლამის ნიავთან საუბარსა და კეკლუცს რომ თან სდევს
ლამაზი ხელი ასვენია საბნის კიდესთან,
ჭალარა თმები გაბნეულან ვერცხლის სირმებად,
ძველი ბეჭედი მთლად გაღეული დახალულ ხელზე
მარადიული სიყვარულის ამბავს მიყვება.

თვალს ნუ შეაჩვევ

თვალს ნუ შეაჩვევ ზეცის სილურჯეს
მას სძალუძს უცბად შეიკრას შუბლი,
თავზე დაგექცეს წამლეკავ წვიმად,
ვერსად ნაუხვალ, გვერდს ვერ აუვლი.
ნუ მიეჩვევი ციციქნა სიხარულს
უბრალო ამბად ნუ აქცევ, რადგან
ცხოვრების მკაცრი კანონი უმალ
შემოგაჩეჩებს ნაცრისფერ ანბანს
ღია თვალეებში შუქი დალანდე?
გამთბარ ხელისგულს გვერდს ნუ ჩაუვლი,
რადგან ამქვეყნად ბევრს არ რგებია
ნდობა-გაცემის ეს სასწაული.
ვინმემ იმედით მოგაპყრო მზერა?
გული ძირამდე დაგიპირქვავა?
მის ანგელოზად ყოფნა ცოტა ხნით
უფალმა იქნებ შენთვის ითავა.
სასწაულია ყოველი დილა,
საოცარია ღამის დადგომა,
და ვარსკვლავებით სავსე სუფრაზე
სადაფის მთვარის ყრუ თამადობა
ქოჩრიან ღრუბლის თამაში ქართან,
ფერთა ლივლივი ყვავილთა ფრთებზე,
მარილდაყრილი წვიმის წვეთები,
მტრედები მსხდარნი სველ ჩუქურთმებზე.
ამას ყველაფერს დანახვა უნდა,
და გარინდება, როგორც ლოცვისას
და საოცრება, ღვთით ბოძებული,
სულში შევებას და ნათელს მოგიტანს.
უფალს შევთხოვ და თან ვაყურადებ
ქართან წილნაყარ მიმწუხრის ზარებს,
განურჩევლობის რუხი ფერები
ნუ შემომიღებს ნურასდროს კარებს!!!

აკრობატი ვარ

აკრობატი ვარ და ვცდილობ მარდად ვიარო თოკზე, და სიმაღლიდან ფრთხილად ვუჭვრეტ წითელ არენას ამ სიმაღლიდან ისე სხვა არის მთელი სამყარო, მაგრამ მჯერა, რომ მშვიდობით მელის ქვემოთ დაფრენა. რატომ მიყურებ შემკრთალი, განა რას ვამბობ ასეთს ცირკის ჭალამდე ნუთუ მანძილი ასე შორია? თუ არ გაფრინდი ერთხელ მაინც, არ მოსწყედი მიწას ჩათვალე, ქვეყნად არც მოსულხარ, არც გიცხოვრია... თეთრი მტრედები „გახედნილნი“ თალის კენწეროს რომ შეფარვიან, მრგვალი თვალების ჩუმი ცეცხებით, ფრთების თქარუნით, ჩუმი ღულუნით გულს მიმაგრებენ ვგრძნობ, რომ გარკვევით დასამსხვრევად არ ვემეტები მე კი დავდივარ გრძელ ბაგირზე სწრაფად, სიცილით და მაყურებლის მფრთხალი ყიჟინა მართობს, მაცინებს თან თვალს ვადევნებ ფსკერის სიღრმიდან ანთებულ ნაკადს ყველა მაღაყი სულს რომ უკრავს, აკრთობს, აშინებს სალტოს ვაკეთებ და მსუბუქად ვდგები ბაგირზე, ხელისგულები მოფრენილი ბნელში მტრედებად ისევ ნახტომი, ჰაერში სალტო და ლალი ფრენა ამ ხელებისკენ, რომლისაც სჯერათ, ეიმედებათ. ვაითუ ხელებს დაავინყდეთ დროზე მოფრენა, ძალაგამოცლილთ შვების მომგვრელად კვლავ უხმოს მინამ შუქის ბინდბუნდში გაფრენილი უხმოდ სხეული თეთრი ბუმბულის კორიანტელად იქცევა იმნამს წითელ არენას თეთრად დაათოვს ზანტი ფიფქებით და ამ სასწაულს დააბრალებენ ცირკის ჯადოქარს, მხოლოდ ჯამბაზი, სევდიანი, ხელს აიფარებს და ნილაბს მიღმა იქვითინებს ჩუმად... მარტოკა... მაყურებელი ზანტად, ხმაურით გაიკრიფება წითელ არენას გახვეტავენ ცოცხით უხეშით... ჯამბაზი ჩუმად გაუყვება ცირკის დერეფანს თეთრი ბუმბულით... ჩაკირულით სულის უბეში.

შენს ცხელ ხელისგულს ვეყრდნობი ნდობით

შენს ცხელ ხელისგულს ვეყრდნობი ნდობით
და შენს ბალიშზე მხურვალედ მიძინავს
ყოველ დღე ვუსმენ შენს გამოჩენას
როგორც ვუსმენდი დიდი ხნის წინათ
გული მეხსნება, გაფხევილ კედლებს
ჯერ შერჩენიათ ხატების კვალი
და მიმცხრალ ცისფერს სერავს სილურჯე
ჩამწვარი სანთლის და ფერი ჩალის
ცხელ ხელისგულზე დაგიდებ ჩემს გულს
ნუ შეანუხებ, ეძინოს მშვიდად
აღბათ, მძიმეა, მაგრამ ცოტა ხნით...
არ შეგანუხებს, მერწმუნე დიდად
გაიღვიძებს და უმალ გაკრთება
შერჩება ხელებს უცხო სურნელი
რალაც ისეთი... თან მშობლიური
თან უცნაურად განუკურნელი
ყელამდე ბალახს მივარღვევ მკერდით
და მიმაცილებს გვირილის თქეში
ტყემლისფერ გულებს მიწვიან ლალად
თეთრი ფურცლების კორიანტელში
დღეს ღამე მოსდევს, ღამეს კი დილა
არ მიიკაროთ ნალველის ფთილა
წვიმას მზე მოსდევს, დარს კი ავდარი
ცხოვრების წესი არის ამგვარი!

უცხო დუმილი

სიტყვა არ თქმული არასდროს არსად, სრული დუმილი, სამარის მსგავსად გარინდებული და მომშვილდული თან გამჭვირვალე, თან დაბინდული სიტყვა – არასდროს არსად ართქმული მზერის ქვესკნელში ნებით დანთქმული ბორკილდაყრილი, არ დაფანტული ვერ გატეხილი, წელგამართული დუმილი უცხო, ცას რომ გაარღვევს და გულის ყველა ფიცარს ჩაარღვევს სულის მბორგავი მოქცევ-მიქცევა სიტყვად არასდროს რომ არ იქცევა ცის სილურჯე და ფრენის უნარი ჭრილობა დროით განუკურნალი ფიქრი, ქცეული ღრუბლის ქულებად ცა რომ ვერასდროს დაემდურება სიტყვა უთქმელი, დუმილი უცხო სულს რომ დააჩნდა წითელ ლაქებად მაღლობის მეტი რა ვუთხრა უფალს რომ ამ დუმლის სიტკბო მაგემა.

განმის... ვერ მოვალ ვერასდროს შენთან!!!!

განმის? ვერ მოვალ ვერასდროს შენთან.
სავალ ბილიკებს მოედო ხავსი,
კუთხეში მჯდომი ფართო თვალებით
ბედნიერებით ვიქნები სავსე
მერე რა... თუკი ვერ მოვალ შენთან?
განა ესაა მიზეზი დარდის?
ნეტავ, იმ ტალღას ვინ აღუდგება
შენ და ჩემს შორის ჩუმად რომ დარბის?
განა ხელი ხელს თუკი არ ხვდება,
ვერა გრძნობ? როგორ თქრიალებს სისხლი?
როგორ მოღელავს ბედნიერებით,
აღისფერ შხეფებს ხმაურით ისვრის...
რა ბედენაა, თუკი ვერ გხედავ,
თვალი ვერ მწვდება? ნეტაი ერთი...
ფრთადახეთქილი თეთრი პეპელა
ცის ღრმა სითეთრეს მორჩილად ერთვის.
ჩუუუ, ნურც ნურაფერს იტყვი ამიერ,
ჩუუუ, ნურც ნურავის განსჯი ამისთვის!
მადლობა ბრძანე სიყვარულისთვის
გათენებული ყველა ღამისთვის!

სალამო

სადა ხარ... წვიმა მოაწყდა სარკმელს
და დაუნდობლად დასცხო და დასცხო
ჭადრის ფოთოლი ტოტს შერჩენილი
თან სევდიანობს და თანაც ანცობს
შავყურა კატა დამრგვალდა სკამზე
და ნეტარ სიზმრებს მიეცა გრძნობით
ძველი ტორშერი, ოდეს კეკლუცი
წელშემართული, ნაქარგი ქობით...
ებრძვის შაკიკს და აბეზარ წელკავს
და თან მაკვარანცხ რეპლიკებს ისვრის
თან ძველ სავარძელს ეჯუჯღუნება:
„უძილობა მჭირს... ტკივილი კისრის...“
ოთახში ყავის წელდება სუნი
ზეცამ აისხა ნაოჭი ფერთა
და საკერავი მანქანის კაკუნს
ყურს ვუგდებ წვიმის წვეთებთან ერთად
ოთახში ბინდი უჩუმრად დადის
კაკაკუკს ებრძვის ძველი მანქანის
და მიზიარებს უცნაურ ამბებს
წუთისოფლის თუ დარი-ავდარის
და უცნაური შემოდის შფოთი
კარიბჭეს ვალებ თითქოსდა უმაღ
და, როგორც სარკე, ვირეკლავ ამბებს
რაზედაც ძველი კედლები დუმან
სარეცხს ხელახლა გარეცხავს წვიმა
იდრიკებიან მძიმედ თოკები
მკერდსავსე ქალი „შპილკებით“ ხელში
ვის ემუქრება დანიოკებით?
ვხედავ გაბერილ ციცქნა ბელურებს
სველ სადენებზე ჩამწკრივებულან
გათომილები ეკვრიან ერთურთს
და ჟივჟივებენ კვლავინდებურად

ცივ თითებს ვითბობ ყავის ფინჯანზე
ძველმოდურ სევდით ისევ ვლონდები
და ვხედავ ქუჩას, სადაც დარბიან
სველ ფილაქანზე მუქი ქოლგები,
ძველ ტელეფონზე დარეკავს ვინმე
და, ალბათ, არჩევს „ბევრისმთქმელ დუმის“
თვალს გავუსწორებ ამღვრეულ ზეცას
წარბანეული დავკიდებ ყურმილს.
ძველი ტორშერი კენესის და მაინც
მიხმობს თავისთან, მელაციცება
ყდამორღვეული ნაცნობი წიგნიც
ხელისგულებზე ნდობით მიწვება.
შავყურა კატა გვერდს იცვლის ძილში
ბოხორა თავი თათებზე უდევს
და ღამეს უკვე სარკმელთან მომდგარს
წვიმა არ უშვებს და ჯიქურ უტევს.
ლამპიონების მიმცხრალი შუქი
ქუჩებს ატყვია მღვრიე ზოლებად
ყავის მომწარო მწკლარტე სურნელი
ძველმოდურ სევდას კვლავ ებრძოლება
ფარდებს ჩამოვშლი და წვიმის მსგავსად
არ დავნებდები ღამეს შავფრთიანს,
კვლავ მოვადულებ ყეზვეში ყავას
ერთად შევხვდებით ფერმკრთალ განთიადს.
ძველი ტორშერი კვლავ ივიშიშვებს,
ძველ წიგნში ისევ ფხიზლობს სანიშნი...
ამ აღმაფრენას – სიცოცხლით ტკბობას,
უკვე ვერავინ ვეღარ დამიშლის!!!

თუ შეგისრულა

თუ შეგისრულე, რაც გითხოვნია,
აღბათ, ტყუილად არ მიცხოვრია.
თუ გაგაცინე თუნდ ერთხელ მაინც,
თუ შემოდგომა მოჰგავდა მაისს,
თუ თვალში ცრემლი ჩამოგდგომია,
გზა გულისაკენ თუ მიპოვნია,
სიხარული და შვება მოგგვრია,
მაშინ ტყუილად არ მიცხოვრია..
ბედნიერების ტალღით ატანილს
ცა თუკი ქუდად მოგჩვენებია,
თუ სიმსუბუქის გაშლილი ფრთებით
მთის მწვერვალებზე ფრენა გჩვევია,
თუ ეჭვმა გვერდით ჩაიწუილა,
არ მიცხოვრია მაშინ ტყუილად!!!
თუ ცას ახედე და ცა გალურჯდა
და ვარსკვლავების განვიმდა წვიმა,
ვინც ვერ იგემა ეს ნეტარება,
შენ არ იდარდო, იდარდოს იმან)))

ას... ისე

ღია ფანჯარას ცამ მიუგდო შავი თავშალი
მიწის ძირიდან ამომცქერის გუბე დამშრალი
გაძვრა-გამოძვრა ბნელ ქუჩებში ქარი აშარი
და მთებმა ერთხმად გადაიცვეს ლურჯი ჯავშანი
ტვინის ხვეულებს „შეეყარა“ მოგონებები
სასიხარულო, სევდიანი, უცხო ვნებები
სად აღარა ვარ, ცას და მიწას ერთად ვედები
ძილმა მიაგნოს და უშველოს ტკივილს ეგების
მშრალი სარეცხით დახუნძლული თოკი ქანაობს
მთვარე ბურთივით მიგორავს და ცაში ბანაობს
ლურჯი ღრუბელი, მთვარეს ეტრფის ანაბანაობს
აბუჩად მიგდებს – რა დარდი გაქვს ამისთანაო?
იქ... შორს ფანჯრებში მოკისკისე შუქი ციალებს
ღამის სიღინჯეს ეანცება, ხტის და ტრიალებს
ანთებულ სარკმელს სხვა ხიბლი აქვს, შუქს გიზიარებს
და თან სალბუნად დაედება სულის იარებს
ღია ფანჯარამ გამონასკვა შავი თავშალი
ძილმა იოლად ჩამომართვა შიშის აბჯარი
სიზმრის ანგელოზს მივაბარე სულის „ავდარი“
და დღევანდელი გადაფურცლა ღამემ დავთარი.

მთლა ამაოა ყველაფერი

მთლა ამაოა ყველაფერი, განა არ ვიცი
და მაინც ჩუმად განუნყვეტლივ ფიქრში ვსაუბრობ,
და, ვიდრე გონი შემომრჩება და მუხლში ძალა
ამ თბილ მინაყრილს ყვავილების კონებს დავუნყობ
და ყოველ დილით გარიჟრაჟზე სანთელს დავუნთებ,
და ლოცვას კრძალვით გავაყოლებ გულის უბიდან,
სარკმელს შევადებ და ბელურებს მოვეფერები,
როს ხმელ ნამცეცებს აკენკავენ ხელისგულიდან.
წვიმიან ამინდს, ძალს რომ ვერავინ გააგდებს გარეთ,
ხმელი ფოთლებით ახორხლილი გავიკვლევ ბილიკს,
ფეხის გულები მძიმედ მავალი ვერცკი იგრძნობენ
ბასრი კენჭებით და ნამსხვრევებით დასერილ ტკივილს.
ტყის სველ სიჩუმეს შევატოვებ მძიმე სანვიმარს,
გზად ფიქრიანად მომყვებიან ფიჭვის მწკრივები,
და როცა ფარდა გარიჟრაჟის აიკრეფს ნაკეცს,
უმალ თვალს მომჭრის ბზინვარება ოქროს წვივების...
მკლავებზე ლალად გავიგორებ მზეს გაღვიძებულს.
და მის მძაფრ სურნელს დახარბდება ირგვლივ ყოველი.
ანთებულ ციდან მზით დაპენტილ მინას მისწვდება
ოდითგანდელი სიცოცხლის მწველი საგალობელი.
მთლად ამაოა ყველაფერი, განა არ ვიცი
და მაინც ჩუმად განუნყვეტლივ ფიქრში ვსაუბრობ,
და, ვიდრე გონი შემომრჩება და მუხლში ძალა
ამ თბილ მინაყრილს ყვავილების კონებს დავუნყობ!

ღამე მოვკალი

გარგრისფერ ღრუბელს ვეძებდი დიდხანს,
ის ყოველ დილით მხვდებოდა სახლთან,
შიშმა გაკენიჭა გულის ფიცარი,
ვეგრძნობდი, რომ ძრწოლა მტოვებდა სახტად.
ვეძებდი ღრუბელს, გარგრისფრად მსუბუქს
ის კი მზის წითელ ისრებს ეკიდა,
დასჯილ ბავშვს ჰგავდა კუთხეში მიმჯდარს,
გამოძევებულს გამოცდებიდან...
შუბლი შევკარი, ხელით ვანიშნე,
დარდის მიზეზი მსურდა გამეგო,
მან გამილიმა უცნაურ სევდით
ჩემს ტკივილს ველარ დამიამებო..
„ღამე მოიხმობს გრძნეულ ჯადოქრებს
ცამდე ავარდნილ ცეცხლს რომ ანთებენ
და მე სულ მალე, დაუკითხავად
ვარდისფერ რიფად გადამაქცევენ“
ეს განაჩენი სასტიკად ჟღერდა
განზრახული და არა მომხდარი!
გარგრისფერ ღრუბელს სულ რომ ეცოცხლა
ერთი გასროლით ღამე მოვკალი!

ბაბოს სათვალე

მე მძინავს ლამაზ ცისფერ ბალიშზე,
თმას ნაზად მწინწკნის ბებოს ნაქარგი,
ჩუმიად მიაშობს – დაღლილმა ხელმა
როგორ ჩაქარგა ფიქრის ავკარგი.
როგორ არჩევდა სათუთად ნემსებს
და ნაირფერა ძაფებს ახვევდა,
ჯვრებად მოქარგულ ბალიშზე თითქოს
იმ დროის სუნთქვა შედგა, გახევდა.
დალაქულ ხელით თმას ისწორებდა,
სათვალეს ცხვირის წვერზე ეძინა,
და ძველ სათითის დაცხრილულ ცილინდრს
მის არათითზე თვლენა ერჩივნა.
მე მძინავს ლამაზ ცისფერ ბალიშზე
და ამ ძველ სურნელს ველარ ველევი,
ზოგჯერ გულისთქმა კარებს გამოტეხს
ბალიშს მოსინჯავს სველი ხელებით,
ბებია უზის ანთებულ ლამფას,
ღამე კი დრუნჩით სარკმელს აწვება,
თვალმოჭუტული წვალობს, ამაოდ
ძაფი არაფრით ყუნწში არ ძვრება,
თან დიდი ლამფის ქანაობს ჩრდილი
ძველი მაგიდის მიმქრალ სუფრაზე
ჩემი ბალიშის ცისფერ სიღრმეში
ვხედავ იმ დროის ფერებს უნაზესს.
ვიცი, რომ ბებოს გამხდარი ხელი
უმაღლ მოთოკავს აშლილ სიურჩეს
და აბდაუბდა მშფოთვარე სიზმრებს
უნინდებურად ადგილს მიუჩენს.
ყოველ დილით კი, ცა რომ იღვიძებს,
მთვარე რომ მზესთან ჭიდილს ამთავრებს,
ჩემი წიგნების ძველი თაროდან
მიმზერს და მლოცავს ბებოს სათვალე.

ბრონეული

ბრონეული ვარ, დაბზარული ძონის მარცვლებად,
მზის მსურვალემა მიქცევია შინდისფერ ფერად,
უხემ სარჩულში ჩაკირული ჩემი მძივები
გამსკდარ მკერდიდან აპარებენ უცოდველ მზერას,
ბუჩქის რტოებზე მსუყე კვირტები თვალებს იფშვნეტენ
მალე დრო მოვა, სისხლის ლაქებად აფეთქდებიან,
ყვითელ საკინძეს გამომწვევად ჩაილელავენ,
მზის მაცდურ ალერსს უნებურად დანებდებიან.
სისხლის წვეთებად დააჩნდება ჩემი ამბორი
მინას გამომშრალს, ნაოჭებად დახეთქილ გზაზე,
ფესვებს გაიდგამს და ალისფერ სუნთქვად განვება
ჩემი ცხოვრების და სხვა სიცოცხლის ყრუ გასაყარზე,
ბრონეული ვარ, დაკბილულ გვირგვინს ძლივსლა ვიმაგრებ,
დაბერილ მკერდში ჯანყდებიან ლალის მარცვლები,
ვნების აღმურით გათანგული ამ უტყვე ჭიდილში,
წინასწარ ვიცი, ალბათ ისევე მე დავმარცხდები!
მზე სველ ბალახში შიშველი ფეხით თამამად დადის,
და გადაყვლეფილ მუხლისთავებს სუნთქვით იგრილებს,
მერე განვება არხეინად, ვითომ შემთხვევით
და თავგზას უბნევს გამოუცდელ რძისფერ გვირილებს.
ეჭვი გამიპობს გულს გადაქანცულს უტყვე საუბრით,
და სველ ბალახში მოილხენენ ძონის მარცვლები,
მე კი ნოტიო აბრეშუმის თეთრი მანტიით
მზის ხელისგულში ჩასანოლად გავემართები,
ბრონეული ვარ, დაბზარული, კანდახეთქილი,
მკვრივი სარჩული ჩემს გულისცემას აჩერებს თითქოს
დროის მტევანი ძველი კალენდრის ჩამოხვეს ფურცელს
რაც მოხდა, მოხდა.... ხვალ ის იქნება, რაც უნდა იყოს...

მსუბუქი

გთხოვ, ჩამიყარე ფიქრები მუჭში
მე გასაღების ავასხამ აცმას,
თან ვაჩხრიალებ, არაფერს გკითხავ,
ისედაც ვიცი, რად მინდა ახსნა?
მსურს შენი მზერა მათხოვო წამით,
თმაში ჩავმაღავ, გაჩერდეს ძნელად,
გაძვრება ჩუმად სადღაც კეფასთან
გადაიქცევა ციციანათელად,
მსურს შენი სუნთქვა მოვიგდო ხელში
და თეთრ პეპლებად ავაფრთხიალებ,
რომ შენმა გულმა შეწყვიტოს ბორგვა,
ვინრო ბილიკზე მშვიდად იარო.
მსურს შენი გულის დარაჯად ვიქცე,
შვებად გიქციო ღამე უძილო,
და მისი დარდი და სატკივარი
ქვეყნად არავის არ გაფუშხილო,
გთხოვ, ჩამიყარე ფიქრები მუჭში
ასე იოლი იქნება შენთვის.
გაკოცებს ნისლი ლალს და უდარდელს,
შენს უთქმელ სათქმელს ისედაც მეტყვის.

ვისაც წვიმა უყვარს, ანუ ზღაპარი წვიმის შესახებ

ღამე წვიმდა და წვიმის სურნელი
ჩემს ფანჯარასთან კვამლივით განვა
ლამპიონების ოქროს ისრებმა
ითავეს ჩემი სიზმრების დაცვა
სიზმრის სამყარო ნააგავს ძველი
ჭრელი ხურჯინის ზიგზაგა ტილოს,
და ანთებული სარკმლის დანახვას
ზოგჯერ ხის ტოტზე ამძვრალი ვცდილობ
ამ ნეტარების უძირო გრძნობა
ოცნებასავით უმართავია,
ნეტავი იმათ, ვინც ამ სასწაულს
უძირო ფსკერზე დაუტანია
წვიმდა ამ ღამით... ლამაზად, მშვიდად
ციცქნა წვეთების ნათითურები
ჩემს სარკმელს აჩნდა მბზინავ ბურთებად
და ვერ ვძლებოდი მათი ყურებით
ხელისგული კი ფართოდ გაშლილი
დიდი ბალიშის ზურგსუკან თვლემდა
და მალვიძარას უტიფარ ტიკტიკს
ყურს არ უგდებდა, არ დაეძებდა
მალვიძარა კი სიბრაზით ხტოდა
და წვიმის წვეთებს ბოლმას ახლიდა
ულვაშებივით იპრეხდა ისრებს
და დროს ცხოვრებას აღარ აცლიდა,
წვიმდა და წვიმა დაცლილ ქუჩებში
ლამაზი ზღაპრის თავშალს იხვევდა,
მე კი ვითომდა არც ვადარდებდი...
ანდა ამკარად გარეთ მიწვევდა
დიდური მზერით თვალს ვადევნებდი
თამაშის წესი კარგად ვიცოდი
ხელით ვანიშნე, რომ ამ ამინდში

გარეთ ვერაფრით ვერ გავიდოდი.
შუბლი შეიკრა, დასცხო და დასცხო
თითქოს შევბლალე მისი ღირსება
და დამცინავად მომიგდო მყისვე:
„ასაკი არის სულის თვისება“.
მომანდე სული სულ ხუთი წუთით
შევხედავ ზეცას ნიკას თვალებით,
ან მარიამის ფრთხილი სიმშვიდით
ელენეს სიღრმის აციალებით
ვენდე, როგორღაც დამიყოლია
ავანრიალე ჩანწული ბუდე
და ჩემი სული ჩიტად ქცეული
სველ ხელისგულში მევე ჩაუფდე
და ჩამეძინა უსულოდ თითქოს
არ ვიცი, როდის მობრუნდა წვიმა
ერთი კი მახსოვს, რომ თვალი მომჭრა
სარკმელს მომწყდარმა უცნობმა სხივმა
წვიმის ნატერფალს ვეძებდი ცაში
გრილი ნიავი ლოკავდა ქუჩებს
და სველ ბალახზე ვარდისფრად, თეთრად
ეტირათ ტყემლებს, ვაშლებს და ნუშებს
ნიკას თვალებით ვხედავდი ზეცას
მარის სიმშვიდე ჰაერში თრთოდა
ელოს ნაცრისფერ თვალების ჩრდილში
მართლაც არაფრის არ მეშინოდა
ციცქნა წვეთები პეშვში ჩავყარე
ვით მზესუმზირის მკვრივი მარცვლები
თითქოს მორჩილი და გარინდულნი
სინამდვილეში, მეტად ანცები
და შევისუნთქე სურნელი ზეცის
და წვიმის გემოს ვწრუპავდი ნელა
მღვრიე გუბიდან, ცას რომ ეძინა,
შემომლიმილა კვლავ ცისარტყელამ.

ფიქრი... ანუ მათეკლასელის დღიურიდან))))

ისე... მომენტრე, დღეს ცა ჩამოიქცა...
უცებ შემომაკლდი სუფთა ჰაერივით,
მხრები ავიწურე, ფიქრი მოვიწყვიტე
და ქარს გავატანე შენი სახელივით!
რა არ ვიღონე და რა არ ვიჯახიწრე,
მაინც უკან მდევდი, სად არ მარბენინე,
სადაც გავიარე, ყველგან შემეფეთე,
ღმერთო ეს რა ხდება? ნეტავ, სად ხარ კიდე?
თითქოს გაგექეცი, მეტროს მივაშურე
და ქვის ფილაქანზე ძლივს მოვითქვი სული,
მზერამ მომახედა დინჯად მომზირალმა
იქვე, დიდ სვეტებთან დამხვდი ატუზული...
ხალხის მღვრიე ტალღას უმაღ შევეერიე,
ჩუმად ავიძურნე სახლის კიბეებზე...
იმედს ვიტოვებდი – თავგზა აგიბნიე
იქნებ, გაგსხლტომოდი, იქნებ... კიდევ ისე...
სახლი დამხვდა ჩუმი... შვებამ დამიარა,
შუშა გადავწმინდე წვიმით დანამული,
ჰოი საოცრებავ, რა ღროს სიმშვიდეა
იქვე, მწვანე ბურთად დამხვდი დაკიდული...
ხელი დაგავლე და ცაში აგისროლე:
„რით ვერ მოგიშორე, რად არ მთავრდები-თქო?“
ციდან ჩამომცინე: „მე ხომ ფიქრი მქვია,
ნუთუ ვერ მიხვდი, რომ ვერას გახდებო?“.

მე რომ ბებია ვიქნები ოდეს..

მე რომ ბებია ვიქნები ოდეს,
მინდა მხურვალე ხელები მქონდეს,
მზერა გამჭოლი და არა მკაცრი
და რომ არ ვგავდე „სიცილზე აცრილს“
მინდა ვხარშავდე კომპოტს და ტყემალს
და ამას ბებოს „ნობათი“ ერქვას
არ მანუხებდეს წნევის თამაში
დილას ჩავაკრა თეთრი ლავაში
გამთენიისას მზე რომ ცას ხეთქავს
არ მაშფოთებდეს გულის ყრუ ფეთქვა
ვიყო გამხდარი თხელი ხელებით
ძარღვიანით და არა ლაქებით
წელგამართული, თავამართული
რალაც ისეთი „მოქანდაკური“))
არ დავიზარო მოხარშვა ფაფის
ვერიდო სიტყვებს ავსა და მწარეს
არ ვიბუზღუნო შვილიშვილებმა
თუ ტანსაცმელი მიყარ-მოყარეს
არ დავიზარო ზღაპრების კითხვა
შუა ზღაპრის დროს, ღმერთო, ნუ ჩამთვლემს...
არც შუბლში ტყვიის დახლა არ მინდა
როგორც ბებიას, მშობელს და „გამზრდელს“.
შუბლზე მსურს მქონდეს სამი ნაოჭი
კეფაზე ყულფი ვერცხლისფერ თმების
ძვლის თმის სარჭებით დამაგრებული
ნიშნად სიძველის და გემოვნების
მინდა გონება დამირჩეს საღი
და არ დამერღვეს ღირსების თალი
შვილიშვილების უმნიკვლო გულებს
დავასვა შუქის მსუბუქი დალი
და გზაზე ჩემი ციციქნა სახლისკენ
ისწრაფონ თვითონ და არა ძალით

მე დავუხვდები გაცვეთილ ზღურბლზე
მხრებზე მოგდებულ ნაცრისფერ შალით
და ვისაუბრებს დღისით და ღამით
ამ საუბარში ჩაეძინებათ
და თბილი შუქი ძველი ღამეების
მათ ნორჩ სახეებს დაეფინება
ახლა დავფიქრდი.... დიდი შრომაა...
ასაკით? ახლა შემოდგომაა...
ვერ გამოგია... მინდა? არ მინდა?
იქნებ სჯობს ისევ ვიყიდო წინდა
ერთი შავი და ერთიც წითელი
ან იქნებ მწვანე, იქნებ ყვითელი???
მინდა მე ახლა ამდენი „ოფლი“???
სჯობს დავიხატო ცხვირს ირგვლივ ქორფლი.
ვერ მივანვები ცხოვრებას რქებით
გულწრფელად ვამბობ, საკუთარ ნებით
არ გამომივა, რომ ვიყო „ბები“
მუდამ ვიქნები „ბებია – პეპი“)))))

ბთხოვ, ხელისგულზე დამისვა წამით

გთხოვ, ხელისგულზე დამისვა წამით,
არ ვიფრთხილებ, მშვიდად ვიჯდები,
თუმც თავს ვერ დავდებ... კაცმა არ იცის
იქნებ, მომინდეს სროლა გირჩების...
გთხოვ, სულ ცოტა ხნით დამისვა მხარზე
თუმცა... არა ღირს... დავინწყებ რატრატს
და სინანულით მიხვდები მალე
შენი ცხოვრება ნორმალურს არ ჰგავს
გთხოვ სულ ცოტა ხნით დამისვა გულზე
მაგრამ ეტყობა, დაფიქრდე უნდა
ღვინის ჭიქაში ჩავხტები მყისვე
თუ მოვინდომე შენი განუწვა
გთხოვ სულ ცოტა ხნით შემომსვა მუხლზე
ომახიანად დავინწყებ ჭიკჭიკს
მაშინ მიხვდები, რომ ჩემი ყოფნა
შვებად გექცევა, როდესაც გიჭირს
ხოდა როდესაც თავს გრძნობ მშვიდობით
და ჩემი ყოფნა არ დაგჭირდება
მოძებნე დიიდი რკინის გალია
ჭერზე რომ შესძლო ჩამოკიდება
მოზრდილი მძიმე ოქროს ბოქლომით
მაგრამ გალია... მჭირდება მწვანე
თორემ არაფრით არ გავჩუმდები
და „ვიგალობებ“ დღისით და ღამე...
გასაღებს მარტო შენ ჩაგაბარებ
იმედიანად რომ იგრძნო თავი...
მაგრამ გაფრთხილებ – ნუ გამაბრაზებ
მე კარგად ვუწყი ჩემი ამბავი
რკინის გისოსებს ნისკარტით გაკვანეტ
იოლად გავთხრი ბებერ აგურებს
შემოვფრინდები და დაუნდობლად
თან გვარიანად ჩაგიკაკუნებ,
ამიტომ გირჩევ, წამკვეთო ფრთები
ფეხზე დამადო ხუნდები მტკიცე
ნისკარტზეც მყარი ციცქნა ბოქლომი
რომ ასე მაინც „მორჩილად“ ვიქცე.

16 წლის ასაკს

ვაშლის რტოებით დახუნძლული მოარღვევ ქუჩას,
შენს მსუბუქ ნაბიჯს ქარი ფეხდაფეხ ასდევნებია,
და შავ კაბაზე მოფრიალე შენს თეთრ წინსაფარს,
ცაში საფრენად მოფარფატე ცელქი ფრთები აქვს,
ჩერდები, რადგან ველარ უძლებ მოხეთქილ ტალღას
თეთრ წინსაფარზე აცა-ბაცა ვხედავ ნარწერებს,
სკოლა დამთავრდა მთელი ცხოვრება ჯერ ხომ წინაა
ფრთიან ოცნების კორიანტელს რა შეაჩერებს...
იცინი ისე, რომ აყრუებ ირგვლივ ყველაფერს
ამვლელ-ჩამვლელნი უცნაური მზერით გივლიან,
ნუ გენყინება, სადღაც ჩავკარგეთ ჩვენ ეს ასაკი
და შენებურად გახარება არ შეგვიძლია
რარიგად გშვენის ეს სიცილი ლალი და მჟღერი
ყურზე გკიდია წითელი ბლების გრძელი კუნწულა
ო, როგორ მინდა, რომ არასდროს დაგიცდეს ფეხი
და ეს სამყარო არასდროს გექცეს ეულ კუნძულად.
რომ არ დაკარგო რწმენა, იმედი სიცოცხლის, ნდობის,
როცა ცხოვრების ლაბირინთში ხელის ცეცებით
მოგიწევს გავლა თვალდახუჭულს... ღმერთმა გაშოროს...
ეს ყრუ სიბნელე, რომლისთვისაც არ მემეტები
მანამ კი ასე გაგვაყრუე შენი ბავშვობით...
მშვიდობით გევლოს.... უსასრულოდ გქონდეს სავალი,
სკოლა დამთავრდა... და დასასრულს საწყისი მოსდევს...
თექვსმეტი წლის ხარ, დღეს კი ესაა შენთვის მთავარი.

ბელურა

ისევ ამბობხი... და რია-რია,
შორით განგაშმა ხმა დამანია,
ფეხქვეშ გამხმარი ცრემლები ყრია,
ვერ მოუსწრებენ განთიადს მზიანს.
ფეხებით ვლენავ შუშებად ქცეულ
უფროთო ოცნებებს, სულმკვდარ სამოში
და ცხელ ხელისგულს იმედით ვუნვდი
ციცქნა ჩიტუნას ყინვით გათოშილს,
მთლად არ მენდობა, მიახლოვდება.
აღმაცერ მზერით იკავებს მანძილს
ჩემს ხელისგულს კი სითბოს, იმედის
და ხმელი პურის სურნელი ასდის,
ო, რა ძნელია ზამთრის ცივ დილას...
თან ცთუნებაა როგორი დიდი...
პურის ნაფხვენებს სიფრთხილით ვუყრი
და ციცქნა ჯამით წყალს ვუნევ თითით.
კვლავ არ მენდობა, აშლილ სველ ბუმბულს
ჩემს დასანახად ისწორებს მშვიდად
მერე კი, ვითომ არაფრად მაგდებას
სულ არ დაეძებს ვინა ვარ... დიდად...
ჩემს დარაბაზე მოჰყვება ხტუნვას.
და უცაბედად დასჭყივლებს გზნებით
მერე კი თითქოს... ბუდე იპოვა...
გამოხრულ მკერდში ჩაჯდება ნებით,
და იჟივჟივებს, აფრთხილდება.
და გულს ჩაკირულს გაათბობს ფრთებით.
და, ვიდრე გულის ხმას არ გაიგებს
არ გაფრინდება არასდიდებით.
საღბუნად ქცეულს, მუჭში მოვიმწყვდევ,
გული რომ ცრემლის ხელა აქვს მხოლოდ.
მზის სხივი ბრწყინვით უბრმავებს თვალებს,
რომ გაიტყუოს ბოლოსდაბოლოს.

წინასწარ ვიცი, განწირულია.
სულს არ გაყიდის, სუფთას ბოლივით.
ხელით ვიფარავ მის ციციქნა სხეულს.
სულ ერთიბენოს, მსუბუქს ბოლივით.
ისევ ფრთხილებს და გული უცებ
იხუვლებს, როგორც წვიმის ღრუბელი.
ჩიტს კი იმედის და სიყვარულის
და თან სიკვდილის ასდის სურნელი.

ფოთლის თავგადასავალი

გუშინ სალამოს ვიქეცი ფოთლად,
თავი ვიგრძენი საშინლად ობლად,
ტოტს მონყვეტილი და განდეგილი,
რალაცნაირად გულგატეხილი...
ძველ ხის რიკულებს გამოვერიდე,
მერე სარკმელთან დიდხანს ვეკიდე,
ქარმა მიყურა, ცოტა მაცალა
მერე საყრდენი გამომაცალა...
და ამიტაცა ჰაერში ანცად
ჯერ მაფარფატა, ყიჟინი დასცა,
ვცდილობდი სადმე სული მომეთქვა,
სადმე კიბესთან, ან ძველ ღობესთან,
გაგიგონია? არ დამსვა არსად
არც კი მოსვლია მსგავსი რამ აზრად,
ბზრიალ-ბზრიალით სიცილ-ხარხარით
არ განმიცდია შიში ამგვარი,
აღმა და დაღმა დამაქროლებდა,
ერთი წუთითაც არა მტოვებდა,
და უნებურად ფართო თვალებით
ჩემთვის უცნობი ძალდატანებით
ვსერავდი ქურჩებს და ფილაქანზე
ბურთივით ვხტოდი უცხო სიცილით
ხან კი დავქროდი დედის წინ ლაღად
გაჭენებული თეთრი კვიცივით.
ჩამოვიბერტყე თითქოს მხრებიდან
საზრუნავი და ფიქრების ტვირთი,
და თბილ ჰაერში შევცურდი როგორც
ზღვის ლურჯ სარკეში მბორგავი ზვირთი
ქარმა კი დინჯად დახედა საათს
თან მოსასხამის თასმებს ჭიმავდა
ნარბებშეკრულმა გადაჭრა ქურჩა
და უცბად სადღაც გაუჩინარდა.

და მე ფარფატით დავეშვი ქვემოთ
ქუჩის მტვერს ფრთხილად დავკარი თავი,
მან კი ამრეზით შემომიკურთხა
კეთილგანწყობა? არავითარი!!!
და მე მივხვდი, რომ არ ვიცი ფრენა,
რომ ფოთოლი ვარ ხმელი და ციცქნა,
ჩემი სილალის და აღმაფრენის
სანყისად თურმე სულ სხვა რამ იქცა.
ტაატ-ტაატით ჩავეშვი წყალში,
და თავი კოხტა ნავად ვიგრძენი,
კიდევ ვიცურებ და ვიოცნებებ
ჯერ კიდევ შემრჩა ძალა იმდენი)))

ღამის საჭურე

შემოდგომაა, გამიღე კარი
გარეთ წვიმაა, დავსველდი... მართლა...
სველი ფეხებით შემოვალ, კარგი????
ახლა არ მთხოვო ბოტების გახდა
ძველ ხის აივანს გადავჭრი ფრთხილად
დავტოვებ ყველგან სველ ნაფეხურებს
და მზერით ჩუმად მივაყურადებ
თოკზე ჩამომსხდარ დაღლილ ბელურებს
შენ მომიმზადე მაგარი ყავა
ან მუქი ჩაი ლიმნის ნათაღით
და მე გიამბობ ათასგვარ ამბებს
შენ თვითონ მიხვდი, რაა მართალი...
რახათლუხუმზეც არ ვიტყვი უარს
ყველის ნაჭერზე, გახუხულ პურზეც
საკმარისია, ხოდა მას მერე
ვილაპარაკოთ, რამდენიც გსურდეს
გიამბობ როგორ ჩავარდა მთვარე
ზარმაც გუბეში და დიდხანს იწვა
მე არ ვიცოდი, რომ მთვარე ღამის
საყურე იყო და მთვარედ იქცა,
რომელსაც ღამე გამთენიისას
საგულდაგულოდ მალავს ღრუბლის ქვეშ
და მიტკლისფერი თხელი სამოსით
ასრიალდება დილით უფლისკენ
იცოდი? როცა თეთრი ღრუბლები
დაჯგუფდებიან ცაში აფრებად
ცა დაიხრება მხურვალე ლოცვით
და მინას კოცნით დაენაფება
იცოდი, თურმე თოვლის ფანტელებს
ანგელოზები ქაფისგან ჭრიან
და დახვავებულს მაღალ გოდრებში
უფლის ბრძანებით მიწაზე ყრიან

ქაფის ფიფქები ბზრიალ-ბზრიალით
მოდინ ქვევით და ძლიერ ცივათ
და დედამიწის ყელზე წვებიან
ულამაზეს და უთეთრეს მიძვად.
მოიცა... ყავა... რა გამოვიდა?
მე აქ ვრატრატებ და ამბებს ვყვები
შენ კი... არ მჯერა... ჩაგძინებია...
ახლა ავდგები და... გავგიჟდები...
გინდა ახტი და გინდა გადახტი....
აფთარ მუქარას სიცილი შეცვლის
მერე დავისხამ მე თვითონ ყავას
ძველ სავარძელში ჩავჯდები ჩემთვის
და ცას ავხედავ, ვეება მთვარე
თბილი ღიმილით თავს რომ დამყურებს
და დავუჯერებ ჩემს შეთხზულ ზღაპარს.
მთვარე რომ არის ღამის საყურე.

გოგელენი

მე დაგიტოვებ ჩემს ხელისგულს სარკმლის შუშაზე და უსასრულო მზერას გატყორცნილს ამღვრეულ ცაში, ლიანდაგებთან ამონწერილ ყვითელ ყვავილებს, იდუმალ ნატვრას, ასე რომ უყვარს შენთან თამაში. მე დაგიტოვებ მარილის ცრემლებს ან ქცეულს ნამად, და მოგონებებს, ასე სათუთად გულით ნატარებს, ან გარინდებული ნეტარების და ცრემლის სითბოს, და შენს ზურგსუკან ადევნებულ უცნობ ნაკვალევს. მე ჩემს გულისთქმას გადავჭიმავ ძველ ხის ჩარჩოზე, და ვით გობელენს, გასაშრობად მზეზე გავკიდებ. და მზეს გვერდულად შემოსკუპულს ჩარჩოს კიდებე ყულფით დავაბამ, რომ არასდროს აღარ გაფრინდეს ძველი ჩანგალი მძიმედ ჩამოქნის ძაფის გისოსებს, და ნასკვებს შორის სულს ჩავუდგამ ფერმკრთალ ირისებს, გულიდან ფრთხილად ამოვფანტავ სევდის კრისტალებს და გობელების ქრელ სხეულში ჩავაგვირისტებ. გაშლილი ხელი ნვიმით დაბზარულ სარკმლის მინაზე ცრემლებს ჩაამსხვრევს და ნამსხვრევებს ფეხქვეშ დამიყრის, მე ყოველ დილით მუხლს მოვუყრი ფერმკრთალ განთიადს ვიდრე საათი ხურდასავით წუთებს ჩამითვლის, ყრუ ლიანდაგებს გადასერავს მატარებელი, ბასრი ბორბლები თავს წააცლის ყვითელ ყვავილებს რელსების სუნი დამაბრუნებს იმ შორ დღეებთან მინდვრის ყვავილთა გამონწვევა თავგზას ამირევს. მე დაგიტოვებ მზურვალებას დასიცხულ მინის და გულისძგერას, მინის ბურთს რომ ღერძზე აქანებს და თავგონჯორა ძველ ლურსმნებზე „ჯვარზე გაკრული“ მზით მოსირმული ჩემი გულისთქმის ჩამქრალ ნაკვალევს.

ტყუოდა ხელი

ტყუოდა ხელი და მაინც იდო გადაშლილ მხარზე
და დაორთქლილი უიმედოდ იწევდა ქვევით,
ტყუოდა მზერა და იჩრდილავდა დარცხვენულ თვალებს,
და სითბოს ნაცვლად ჩასდგომოდა ყინულისფერი!!!
ტყუოდა ტანი და ფიქრებს ფიქრი მისდევდა მდორედ,
გონების ცელი დაუნდობლად კეპავდა გვამებს...
გული ბორგავდა და აწყდებოდა კიდიდან კიდეს,
და ბედისწერის საათი ცივად ცხრილავდა წამებს,
ჰგავდა თოჯინას უსიცოცხლოდ გარინდულს თოკზე.
ნაწნავეებით რომ გაეკიდათ ძველი სარჩებით,
მჭიდროდ ჩაწნული და ჩაგრეხილი უსულო თმებით
ძირს „გადაჭრილი“ გაცვეთილი ძველი ბაფთებით...
ბორგავდა გული, გონების ღვედებს ამაოდ წყვეტდა
ცრემლივით ნაღდი და უთბილესი ვით ბავშვის ნატვრა.
და ტყვეობაში უმწეოდ ყოფნა და მორჩილება
გულმა ვერ შეძლო და სარკესავით ხმაურით ჩატყდა.

შენს დამწვარ სულში ვეძებ ნაპერწკალს

შენს დამწვარ სულში ვეძებ ნაპერწკალს
და ველოდები როდის იფეთქებს
ქარიშხალივით მოულოდნელად
მოვარდება და ამოიყვებებს
მინაში ჩაზრდილ თვალებს შევყურებ
და ვცდილობ დავძრა, მინას ვარიდო
რომ ჩემთან ერთად ან ჩემს გარეშე
სევდამ არ დაგხრას... მხოლოდ მაგიტომ
ამ არეულ და მარტოსულ დროში
ბუნება რჩება ერთგულ სადგურად
მას შეაფარე უთქმელი სიტყვა
და ნურასოდეს ეტყვი სამდურავს
სხეულზე საბნად დაგეფინება
ფიქრები ჩემზე არსად არმტევი
ვით ბალიშიდან გამოხეთქილი
ბუმბულის თეთრი კორიანტელი
ნუ გეშინია... არსად არ წავალ
ოდეს ხილული ქცეული აფრად
ოცნებასავით ვიქნები მყუდრო
და სასურველი ჩუმად და მძაფრად
შენს დამწვარ სულში ვეძებ ნაპერწკალს
მზეს ცის საკინძე ჩაურღვევია
შენ აფეთქდები იის ფურცლებად
ულამაზესად როგორც გჩვევია.

ბავყვავი ნისლეზს

დიდი მადლობა სოფიო ჯაფარიძეს მშვენიერი ნიგნისთვის „სულის პური“

სიცარიელის დავფერთხავ კალთას
მზეს შევაგორებ გულის ძირამდე,
და ჩემს გაცვეთილ ფიქრთა ყულაბას,
მივიწყებულს და სავსეს პირამდე
მშვიდი სინდისით დავაპირქვავებ
არარსებულის დავიწყებ ძებნას
მაგრამ ვიპოვნე, ასე ყოფილა
თუკი გნამს, ნახავ, რაც უნდა ერქვას!
ნაწნავებს წელზე მოგდებულს მიძიმედ
დავშლი და მზეში ცხელ ქვებზე გავფენ,
მოგონებათა ჭრელი გორგალი
კვლავ დაეშვება სირბილით თავქვე.
გამშრალი თივის აპყვება გემო,
თმებს თავთუხისფერს გამომწვარს მზეში
და სურნელება დაღლილი სხივის,
მთის სხვა ჰაერის და სულ სხვა ეშხის.
ჩამოვივლიან ჩუმად ნისლები,
შეისვენებენ სოფლის ჩარდახთან,
სისხლში გასული სიყვარულისთვის
დინჯად მომთხოვენ ხარკის გადახდას.
ძველი მაკრატელით ნავიკვეთ ძირში
მიძიმე ნაწნავებს, ნატარებს წლობით,
და ცის თალამდე აწონილ ნისლებს
სველ ხელისგულში ჩავუდებ ნდობით
დაიდრებიან ნისლები მიძიმედ,
დაიგრძელებენ საეჭვოდ კისრებს,
და მთელს სამყაროს კიდით კიდემდე
უცბად გახდიან ზღაპრულს და რძისფერს.

ვერცხლის შიბებით შევიმკობ გულმკერდს
სიმღერას ვიტყვი ჯერ არ გაგონილს
და ჩემს ხმას ცაში გატყორცნილს, ვიცი,
ფრთებად გაჰყვება კვნესა გარმონის
იქნება მზე და იქნება მთვარე,
სუუულ ყველაფერი იქნება ისევ...
თმანაკვეთილი შემდეგ მოსვლაზე.
ასე სჯობს, ალბათ, რომ გავყვე ნისლებს.

პოეზიის
თარგმანები

Эмили Дикинсон

Шепни, что осенью придешь –
И лето я смахну,
Как надоевшего шмеля,
Прилипшего к окну.
А если год придется ждать –
Чтобы ускорить счет –
Смотаю месяцы в клубки
И суну их в комод.
И если впереди – века,
Я буду ждать – пускай
Плывут века, как облака
В заокеанский рай.
И если встреча суждена
Не здесь – в ином миру,
Я жизнь сдеру – как шелуху –
И вечность изберу.
Но мне – увы – неведом срок,
И день в тумане скрыт,
И ожиданье – как оса
Голодная – язвит.

1862

ემილი დიკინსონი

ოღონდაც დაგცდეს, რომ დაბრუნდები
შემოდგომაზე არ ნახვალ არსად
ზაფხულს მაშინვე ჩამოვიბერტყავ,
შუშაზე მიმჯდარ კალიის მსგავსად.
თუ მთელი წელი მომინვეს მოცდა,
რა გაეწყობა, ველოდო უნდა,
თვეებს დავახვევ ლამაზ გორგლებად
და თავს კომოდის უჯრაში ვუკრავ.
და, თუ მოლოდინს არ უჩანს ბოლო,
დავმორჩილდები უსიტყვოდ იღბალს,
წლებმა იცურონ ღრუბლის ქულებად
ოკეანისკენ, ჰორიზონტს მიღმა.
მაგრამ შეხვედრა თუ გვინერია,
იმ უცხო მხარეს, ცა რომ იყოფა,
სიცოცხლის მერქანს მტვრად ჩამოვიშლი
მივეახლები მარადისობას,
მაგრამ დრო მაჯას ზურგსუკან მალავს
და დღე ნელ-ნელა ჩრდილებს იცილებს,
როგორ წააგავს ეს მოლოდინი
კოლოს „მონოლოგს“ გულს რომ მიწვრილებს...

Эмили Дикинсон

ДАВАЙ ЗАБУДЕМ, СЕРДЦЕ!

Давай забудем, сердце!
Ведь больше его нет.
Ты позабуди его тепло,
А я забуду свет.
Когда закончишь, скажешь,
Чтоб я могла начать,
А то, пока ты медлишь,
Я буду вспоминать.

ემილი დიკინსონი

გულო, მოდი, დავივიწყოთ

მოდი, იცი რა, დავივიწყოთ, ასე აჯობებს,
ის აღარ არის, ასე მოხდა, არ ღირს გოდებად,
შენ შეეცადე, რომ სითბო მისი, წარსულს მიანდო
მე კი სინათლეს დავიბრმავებ, სულს რომ მოჰყვება
ძალებს ვიკრებ და შეუპოვრად დავდგები, ვიცი
როცა მორჩები, მითხარი უმალ, მინდა ვიცოდე
თორემ ვიდრემდის ფეხს ითრევ და აჭიანურებ
სულ თვალწინ მიდგას, მაგონდება და სულს მიშფოთებს.

Роберт Фрост

ДРУГАЯ ДОРОГА

Скрещенье тропинок в осеннем лесу,
Когда б раздвоился, я выбрал бы обе,
А так – словно держишь судьбу на весу,
Стоишь и глядишь сквозь сухую листву
На ту, что теряется в темной чащобе.
Я выбрал другую, – она посветлей,
И мне показалась еще нелюдимей,
Приятней на вид и трава зеленей;
Хотя для того, кто проходит по ней,
Отличия вряд ли уже различимы, –
Их, если и были, укрыл листопад,
Еще не примял его грубый ботинок.
О, если бы снова вернуться назад!
Но вряд ли решусь на сердечный разлад,
На зов и соблазны бегущих тропинок.
Со вздохом припомню, годы спустя,
Как чаша весов в равновесье застыла:
Тропинки скрестились в лесу, и я –
Пошел по заброшенной. Может быть, зря...
Но это все прочее определило.

1916

რობერტ ფროსტი

სხვა გზა

ტყე შემოდგომის. ორი ბილიკი ერთმანეთს ეკვრის,
რომ გაიყაროს? ავირჩევდი, ალბათ, ორივეს...
თითქოს ცხოვრების სანყაული მიჭირავს ხელში
რიდით შევეყურებ ხმელი ფოთლებით დაფენილ ბილიკს
ფეხქვეშ რომ რიდით იკარგება ქარვისფერ ტყეში
მე ავირჩიე უფრო ნათელი, შუქით ფენილი
თითქოს არც არვის არასოდეს დაუდგამს ფეხი
ნორჩი ბალახის ხასხასა მწვანემ მონუსხა თვალი
გზაზე მავალი ვერც ერთი მგზავრი ვერცკი მიხვდება
ბილიკებს შორის განსხვავების სადაა კვალი
ორი ბილიკი, დაფენილი ხმელი ფოთლებით
ჯერ რომ ნაჭდევი მძიმე ლანჩის არ დასტყობია
დავბრუნდებოდე, ნეტავ, უკან, შევცვლიდი რამეს
ყურს მივუგდებდი გულში ატეხილ უცხო ფორიაქს,
ხიბლს ცთუნებისას ნუთუ ოდეს დავნებდებოდი?
ვერ გავბედავდი... ვერასოდეს.... ასე მგონია..
წლები ჩაივლის და მხოლოდ მერე მენწვევა ფიქრი
ბედის სასწორი, ო, როგორ უღვთოდ გაქვავდა მაშინ
ქარვისფერ ტყეში ბილიკი ბილიკს ჩაენწა თურმე
მე უკაცური ავირჩიე სავალად ჩემთვის,
იქნებ ამაო, იქნება მცდარი იყო ნაბიჯი
მაგრამ რალა დროს, ამ წლების მიღმა განა რა მეთქმის.

Перси Биши Шелли

ФИЛОСОФИЯ ЛЮБВИ

Ручьи сливаются с рекою,
Река стремится в океан;
Несется ветер над землею,
К нему ласкается туман.
Все существа, как в дружбе тесной,
В союз любви заключены,
О, почему ж, мой друг прелестный,
С тобой мы слиться не должны? –
Смотри, уходят к небу горы,
А волны к берегу бегут;
Цветы, склоняя нежно взоры,
Как брат к сестре, друг к другу льнут.
Целует ночь – морские струи,
А землю – блеск лучистый дня:
Но что мне эти поцелуи,
Коль не целуешь ты меня?

1819

პერსი ბიში შელი

ნაკადულები მდინარეში ჰპოვებენ შვებას,
მდინარეები თავს იხრჩობენ ოკეანეში,
ქარი ფრთამალი დედამინას შხუილით სერავს,
ბურუსს კი სუნთქვაც არ შეუძლია ქარის გარეშე!
სამყარო ფეთქავს ნეტარებით, ზეობს სიცოცხლე
და სიყვარული უქცევია საზრისად თვისად,
ხოდა მაკვირვებს – ასე რატომ გაგვწირა ბედმა,
და ერთად ყოფნის სასწაული რას არ გვაღირსა?
მთის მწვერვალები ცის თავანზე ლაღად წვებიან
ტალღები ნდობით აწყდებიან ქვიან ნაპირებს,
თავჩაკიდული ყვავილები მალული თრთოლვით
ერთუერთს ელტვიან იდუმალ მზერით, ტვინს რომ აგირევს.
ღამე ეშვება, ტრფობით ერთვის ზღვის ანც ხვეულებს,
მინას აკვდება დღის ნათელი, ვნება აყოლილს.
მე რას დავეძებ ამ სინაზეს, თუკი ვიცი, რომ
აღარასოდეს გამაბრუებ შენი ამბორით.

პერსი ბიში შელი

ნაკადულები მდინარეებში ეძებენ შვებას
მდინარეები ოკეანეს ნდობით ერთვიან
ქარს, მონავარდეს უდარდელი ანცი სილალით
ნისლი სინაზით და ალერსით ადევნებია
ირგვლივ ყოველი სიყვარულით თრთის და ენთება
თითქოს ყოველი, რაც გარს გვერტყმის, ტრფობის ფერია
არ ვიცი რატომ, როგორ მოხდა, ნეტავ, ძვირფასო,
მაგრამ ამქვეყნად ერთად ყოფნა არ გვიწერია
მთებს ცადაზიდულს ცის სილურჯე თავბრუს დაახვევს
ცელქი ტალღები, ქაფმორეულნი ნაპირს ელტვიან
ყვავილი ყვავილს ტრფობით ეკვრის, ელაციცება
უხმოდ ერთმანეთს სიყვარულში ეფიცებიან
ღამე პირქუში ზღვის ტალღებთან ვნებას იგრილებს
მინას რიჟრაჟის ანგელოზი ნაზად მთხვევია
მე რას დავეძებ ჩემს მხურვალე ამაო ამბორს
ბაგენი შენი თუკი მღუმარედ ეგებებიან.

Вадим Шефнер

А в старом парке листья жгут,
Он в сизой дымке весь.
Там листья жгут и счастья ждут,
Как будто счастье есть.
Но счастье выпито до дна
И сожжено дотла, –
А ты, как ночь, была темна,
Как зарево – светла.
Я все дороги обойду,
Где не видать ни зги,
Я буду звать тебя в бреду:
«Вернись – и снова лги.
Вернись, вернись туда, где ждут,
Скажи, что счастье – есть».
А в старом парке листья жгут,
Он в сизой дымке весь...

1945

ვადიმ შეფნერი

ძველ პარკში სადღაც ხმელ ფოთლებს წვავენ,
და ბინდისფერი იღვრება კვამლი,
იქ, სადაც წვავენ გადამხმარ ფოთლებს,
ბედნიერებას ელიან... ჩავლილს...
ბედნიერების სასმისი თურმე
დაცლილია და ქცეულა ფერფლად,
შენ ჰგავდი ღამეს იღუმალეებით,
გარიჟრაჟივით ფეთქავდი თეთრად.
მზად ვარ დაკბილულ ბილიკებს მივყვე,
წყვდიადში, თუკი ბრძანა განგებამ,
ოლონდ იყავი! შენს ბაგეთაგან
თქმული ტყუილი არ მედარდება...
დაბრუნდი ოლონდ! და მაგრძნობინე
ბედნიერების სუნთქვა და ხიბლი,
ცეცხლი აწვალე გადამხმარ ფოთლებს
და ბინდისფერი კვამლი თრთის ირგვლივ.

Гумилев Николай

О ТЕБЕ

О тебе, о тебе, о тебе,
Ничего, ничего обо мне!
В человеческой, темной судьбе
Ты – крылатый призыв к вышине.

Благородное сердце твое -
Словно герб отошедших времен.
Освящается им бытие
Всех земных, всех бескрылых племен.

Если звезды, ясны и горды,
Отвернутся от нашей земли,
У нее есть две лучших звезды:
Это – смелые очи твои.

И когда золотой серафим
Протрубит, что исполнился срок,
Мы поднимем тогда перед ним,
Как защиту, твой белый платок.

Звук замрет в задрожавшей трубе,
Серафим пропадет в вышине...
...О тебе, о тебе, о тебе,
Ничего, ничего обо мне

ნიკოლაი გუმბილოვი

მხოლოდ შენს გამო და მხოლოდ შენთვის მინდა რომ ვწერო,
და ჩემს შესახებ არ იყოს თქმული არც ერთი სიტყვა,
ადამიანურ არეულ და მღვრიე ყოფაში
შენ ფრთამესხმული ძახილი ხარ მიწიერს მიღმა
კეთილშობილი და უნაპირო ბუნება შენი
რად მომაგონებს უძველეს ღერბებს გარდასულ დროთა...
ნათელს რომ აფრქვევს და უშურველად ედება სულელებს
ყველა მიწიერ და აღმაფრენას დანატრულ ტომთა!
თუკი მნათობნი შუქჩამდგარნი ამაყი მზერით
ზურგს შეაქცევენ დედამიწას, განუდგებიან
სანაცვლოდ, ალბათ, ორ ვარსკვლავად გაბრწყინებული
შენი თვალები თამამად მნათნი ჩამოდგებიან.
და, როცა ოქროს სერაფიმი ფრთა ფრთას შემოჰკრავს,
საყვირს ჩაჰბერავს და უფლის ნებას გაგვიზიარებს,
ჩვენ შენს მიტკლისფერ თხელ ხილაბანდს უსიტყვოდ გაგვლით
და ჩვენს თავს ზევით თავდაცვის ნიშნად ავაფრიალებთ.
ხმა გაქვავდება! ხელს აღმართავს მყისვე განგება
და სერაფიმი ცის ლაჟვარდში ჩაიკარგება!
მხოლოდ შენს გამო და მხოლოდ შენთვის მინდა რომ ვწერო...
და ჩემს შესახებ არ იყოს თქმული არც ერთი სიტყვა...

Кочетков Александр

БАЛЛАДА О ПРОКУРЕННОМ ВАГОНЕ

– Как больно, милая, как странно,
Сроднясь в земле, сплетясь ветвями, –
Как больно, милая, как странно
Раздваиваться под пилой.
Не зарастет на сердце рана,
Прольется чистыми слезами,
Не зарастет на сердце рана –
Прольется пламенной смолой.

– Пока жива, с тобой я буду –
Душа и кровь нераздвоимы, –
Пока жива, с тобой я буду –
Любовь и смерть всегда вдвоем.
Ты понесешь с собой повсюду –
Ты понесешь с собой, любимый, –
Ты понесешь с собой повсюду
Родную землю, милый дом.

– Но если мне укрыться нечем
От жалости неисцелимой,
Но если мне укрыться нечем
От холода и темноты?
– За расставаньем будет встреча,
Не забывай меня, любимый,
За расставаньем будет встреча,
Вернемся оба – я и ты.

– Но если я безвестно кану –
Короткий свет луча дневного, –
Но если я безвестно кану
За звездный пояс, в млечный дым?

– Я за тебя молиться стану,
Чтоб не забыл пути земного,
Я за тебя молиться стану,
Чтоб ты вернулся невредим.

Трясаясь в прокуренном вагоне,
Он стал бездомным и смиренным,
Трясаясь в прокуренном вагоне,
Он полуплакал, полуспал,
Когда состав на скользком склоне
Вдруг изогнулся страшным креном,
Когда состав на скользком склоне
От рельс колеса оторвал.

Нечеловеческая сила,
В одной давилъне всех калеча,
Нечеловеческая сила
Земное сбросила с земли.
И никого не защитила
Вдали обещанная встреча,
И никого не защитила
Рука, зовущая вдали.

С любимыми не расставайтесь!
С любимыми не расставайтесь!
С любимыми не расставайтесь!
Всею кровью прорастайте в них,-
И каждый раз навек прощайтесь!
И каждый раз навек прощайтесь!
И каждый раз навек прощайтесь!
Когда уходите на миг!

1932

ალექსანდრ კოჩეტკოვი

ო, რა მძიმეა ძვირფასო ჩემო, რა უცნაური,
შეგრძნება მიწის და მარწუხების ფესვთა ხლართების,
ო, რა მძიმეა გაპობა ორად და განცდა ძრწოლის
როცა მოწყვეტით, ბრმა სიბნელისკენ თავქვე ვარდები
პირს არ შეიკრავს ქრილობა ღია, ხახადაფრენილს
არ ეშველება გულს გადასერილს ღრმა ნაჭდევებად
მდულარე ლავა, მოხეთქილი გაარღვევს ჯებირს
და წმინდა ცრემლი სანუგეშოდ დაედევნება...

ვიდრე ვიცოცხლებ, ვიქნები შენთან, გჯეროდეს, გწამდეს!
სული და სისხლი – მარადღუამს ერთად – არსი, მთავარი!
არ მიგატოვებ, ვიდრე განგება სულს ამომართმევს,
სიკვდილ-სიყვარულს იმქვეყნად ერთი გზა აქვთ სავალი.
რაც უნდა მოხდეს... დანამდვილებით გექნება, ვიცი,
შეგრძნება სახლის და სიყვარული მშობლიურ მიწის...
მაგრამ ვაითუ ვედარ დაფუსხლტი სიბრაღულს ბედკრულს
სიცივე მომზრავს, ხედვას დამიხშობს ღამის წყვდიადი

ნუ შეშინდები, გჯეროდეს, გაყრას შეხვედრა შეცვლის
დაგიბრუნდები, ღამეს ხომ მუდამ სდევს განთიადი
გულს ნუ გაიტეხ უფლის იმედად... იყავ მიმნდობი
დამიბრუნდები, ყოვლად უვნებლად, ვიცი... მშვიდობით.
მაგრამ ვაითუ უკვალოდ გავქრე ამ ცისქვეშეთში
ვერცხლისფერ მტვერში გავციაგდე ციციქნა ნაპერწკლად
მხურვალე ლოცვით შეგავედრებ უფალს ძვირფასო
უკან სავალი ბილიკები რომ არ დაგებნას...

კვამლი ვაგონში ნებივრად იწვა და ირწეოდა
მას ძილ-ღვიძილში უკრთოდა თვალთან ცრემლი მომწყდარი
როდესაც ტანი აითრია მატარებელმა
და ყრუ გრუხუნით ლიანდაგს მოსწყდა რკინის ბორბალი

მოსწყდა და ვაი.... ღრმა უფსკრულში ჩაინთქა, ჩანყდა
არ დაგიდევდა, ბედის ბრმა ჩარხი ბრუნავდა რისხვით
არვინ დაინდო, ვერვინ დაუსხლტა ავადმომზირალ
დამაყრუებლად მობზრიალე ცხოვრების წისქვილს.....

ჩადუღდა ერთად, ჩაიღვენთა ერთბაშად ყველა
განვდილი ხელი ვიღაცას სთხოვდა ამოდ შველას.....
ნუ მიატოვებთ, ვინც ძვირფასია და მართლა გიყვართ
ნუ მიატოვებთ, ვისთვის სინაზე არ გენანებათ
ვისი დაკარგვაც ფიქრშიც გაკრთობთ, თრთოლვით დაჰხარით
და სიახლოვე ინვევს ჟრუანტელს და ნეტარებას
ნუ მიატოვებთ მათ, ვინც გახარებთ, გტკივათ და გათბობთ.
ყური მიუგდეთ მათ გულისცემას დღისით თუ ღამით
მშვიდობით! უთხართ, მაშინაც თუკი ცოტა ხნით ტოვებთ
მაშინაც, როცა გადიხართ გარეთ.... სულ ერთი წამით.

Анна Ахматова

Протертый коврик под иконой,
В прохладной комнате темно,
И густо плющ темно-зеленый
Завил широкое окно
От роз струится запах сладкий,
Трещет лампадка, чуть горя,
Пестро расписаны укладки
Рукой любовной кустаря
И у окна белеют пальцы
Твой профиль тонок и жесток,
Ты зацелованные пальцы
Брезгливо прячешь под платок
А сердцу стало страшно биться,
Такая в нем теперь тоска
И в косах спутанных таится
Чуть слышный запах табака.

14 ноябрь 1912

ანა ახმატოვა

ფერდაკარგული ფარდაგი ხატთან,
გრილ სიჩუმეში სიბნელეს სძინავს,
მწვანე ფოთლების მსხვილი არშია
განიერ სარკმლის აჰკვრია მინას.
ვარდების სიტკბო ამძაფრებს ყნოსვას,
ჭრიალებს ლამფა, ძლივს რომ ანთია,
ნაირფერადი ორნამენტებით
ოსტატს რომ გრძნობით მოუხატია.
სითეთრე მორცხვად ფეთქავს სარკმელთან
შენი პროფილი მკაცრი და თლილი,
დაკოცნილ თითებს ხილაბანდის ქვეშ
მაღავ პირქუში და ამრეზილი,
გულისცემაც კი გაჭირდა თითქოს
გულში ჩაგუბდა სევდა უთქმელი
დაშლილ ნაწნავებს მაინც შემორჩა
თამბაქოს სუსტი, მკრთალი სურნელი.

Анна Ахматова

После ветра и мороза было
Любо мне погрется у огня,
Там за сердцем я не уследила,
И его украли у меня
Новогодний праздник длился пышно,
Влажны стебли новогодных роз,
А в груди моей уже не слышно
Трепетания стрекоз
Ах! не трудно угадать мне вора,
Я его узнала по глазам,
Только страшно так, что скоро
Он вернет свою добычу сам

Январь 1914

ანა ახმატოვა

ყინვით და ქარით მომზრალს, გათოშილს
ბუხრის გიზგიზმა ტკობა მაცალა,
მაგრამ მივხვდი, რომ დაუკითხავად
ვიღაცამ გული ამომაცალა...
ახალწლის ღამეს სვამდნენ, ხარობდნენ
ინამებოდნენ რტოები ვარდის..
და გარინდული კუტკალიები
ცარიელ მკერდში ეძებდნენ ადგილს.
ძნელი არ იყო იმის მიხვედრა,
ვის წასცდა ხელი, ვიცნობდი თვალებს,
თან შიში მკლავდა, რომ ამ ნაქურდალს
დამიბრუნებდა თვითონვე მალე...

Анна Ахматова

Бесшумно ходили по дому,
Не ждали уже ничего,
Меня привели к больному,
И я не узнала его
Он сказал: «Теперь слава Богу
И еще задумчивей стал, –
Давно мне пора в дорогу,
Я только тебя поджидал
Так ты меня в бреду тревожишь,
Все слова твои берегу,
Скажи, ты простить не можешь?»
И я сказала: «Могу»
Казалось стены сияли
От пола до потолка
На шелковом одеяле
Сухая лежала рука
А закинутый профиль хищный
Стал так страшно тяжел и груб,
И было дыханья не слышно
У искусанных темных губ
Но вдруг последняя сила
В синних глазах ожила:
«Хорошо, что ты отпустила,
Не всегда ты доброй была»
И стало лицо моложе,
Я опять узнала его
И сказала: «Господи Боже,
Прости раба Твоего»

Июль 1914

Слепнево

ანნა ახმატოვა

ჩუმი ნაბიჯები ოთახს აშფოთებდა,
საშველი არ ჩანდა, სასწაულს ელოდნენ,
სნეულის სარეცელთან ფრთხილად ჩამუხლულმა
ვერაფრით ვიცანი, შეცვლილი ესოდენ...
თვალი შემავლო და უფალს შეჰღაღადა,
ფიქრმა დაუმძიმა სახე ნანამები,
ძლივსლა წამჩურჩულა: „შენი უნახავი
გზას კი დავადექი, მაგრამ ვერ ნავედი
შფოთი ატეხილი ვერა, ვერ ჩავაცხრე,
შენი სიტყვებია სულს რომ წენენ, ცრიან,
ნუთუ ვეღარ შესძლებ, ცოდვის მიტევებას?“
ჩუმად ვუპასუხე: „ვფიქრობ ... შემძლია!“
სხივი აციაგდა, მშვიდად აჰყვა კედლებს
ჭერთან გაირინდა, როგორც ფიქრი... ისე...
ხმელი მტევანი კი შვებით ისვენებდა,
მზინავ აბრეშუმის საბნის ზედაპირზე.
პროფილს გადაჩეხილს, გეშით მტაცებელის
თითქოს ქვა ჩაუდგეს სითბოდანრეტილი,
სუნთქვაართმეულნი, წამით გაირინდნენ,
ლურჯი ბაგეები, სიმწრით დაკვნეტილი.
მაგრამ უცაბედად შეკრთა, შეიმართა...
თვალის სილურჯეში გასხლტა შუქი თბილი
გმადლობ, მიჩურჩულა... რაღაც თითქოს მახსოვს
ასე არცთუ ხშირად იყავ გულკეთილი!
ნაკვთებს დავაცქერდი, ჰოი, საოცრებაჲ,
უცებ ამომენტო სახე წარსულისა
უფალს შევედრე და ნდობით მივაბარე
ზეცას გაფრენილი სული მონა ღვთისა.

Анна Ахматова

Тихий голос моей души- говорит мне – ты жить спеши
... не печалься и не хандри... жизнь дается... а ты бери..
ты возьми... этот теплый свет... где-то там его... просто нет.
.. ты поймай... этот яркий луч... даже если он ... из-за туч..
шелест листьев и детский крик- ты бери... и в себе храни.
.. летний дождь... невесомый снег... ты бери..
тихий плач и смех... и любовь- что тебе дана...
ты испей её всю до дна....даже если придёт беда..
ты возьми её навсегда... я спрошу у своей души- может быть
... посидим в тиши? Улыбнется не зло она- ещё будет у нас тишина...

ანნა ახმატოვა

სულის ძირიდან ხმამ წამჩურჩულა
ცხოვრება გადის, უნდა მოასწრო,
მიიღე რასაც სიცოცხლე გაძლევს.
ნუ დანებდები წუხილს უაზროდ!
თბილ სხივს იოლად გვერდს ნუ აუვლი,
სხვაგან ის, ეგებ, აღარც კი შეგხვდეს,
ნურსად გაუშვებ სხივს მოკაშკაშეს,
ღრუბლის მიღმიდან კიდეც რომ გდევდეს,
მიუგდე ყური ფოთლების შრიალს,
ბავშვების ყიჟინს, ცას რომ ედება,
სული გაგიტბოს ზაფხულის წვიმამ
უნონელ თოვლის შემოფეთებამ.
ჩუმი ტირილი, სიცილი ლალი,
ღმერთმა გარგუნა ნებით, თავისით,
და სიყვარულის, ღვთითბოძებულის
დააპირქვავე სავსე სასმისი.
თუ მწუხარება კარს შემოგიღებს,
ისიც მიიღე მუდმივ მეგზურად...
და მიუჩინე სადმე ადგილი
სტუმართმოყვრულად და შენებურად.
სულს ვთხოვე, იქნებ ჩუმიად ჩამოვსხდეთ,
ასე მომინდა... რაღაც... მე თვითონ
ღიმილით მითხრა, არა ბოროტად,
მაგას ისედაც მოვესწრებიო!

Анна Ахматова

Я научилась просто, мудро жить,
Смотреть на небо и молиться Богу,
И долго перед вечером бродить,
Чтобы утомить ненужную тревогу
Когда шуршат в овраге лапухи
И никнет гроздь рябины желто-красной,
Слагаю я веселые стихи
О жизни тленной, тленной и прекрасной,
Я возвращаюсь, лижет мне ладонь
Пушистый кот, мурлыкает умильней,
И яркий загорается огонь
На башенке озерной лесопильный
Лишь изредка прорезывает тишь
Крик аиста, слетевшего на крышу,
И если в дверь мою ты постучишь,
Мне кажется, я даже не услышу

*Май 1912
Флоренция*

ანნა ახმატოვა

მგონი, სიდინჯე შემომეჩვია, სიბრძნე მესტუმრა
რალაც ხანგრძლივად ავყურებ ზეცას ჩუმად ლოცვაში
სალამოს ბინდში შევეჩვიე დიდხანს ბოდიასს,
უცხო დარდი რომ გავიქარვო მარტოობაში.

ხევში ფოთლები შრიალებენ ჩუმი ჩურჩულით,
დახრილ კუნწულას წითელ-ყვითელი ალერსით ლოკავს.
მე ისევ დავწერ ხალისიან, მხიარულ ლექსებს,
სიცოცხლის ჰიმნს და ამავე დროს სევდას რომ მოჰგავს.

სახლში კი მისულს მეგებება ფუმფულა კატა,
და ჩემს ხელისგულს კრუტუნით ლოკავს ხორკლიან ენით,
ხის ძველ სახერხთან ტბის მახლობლად კოხტა კოშკურა
შემომანათებს თავის ობოლ თვალს ნათელი მზერით.

და იშვიათად წეროს ძახილი გასერავს დუმილს,
ანონილ ფეხებს როს სახურავზე ორად მოკეცავს,
ასე მგონია, ვერც კი გავიგებ, თუ მოხვალ ჩემთან
და ჩემს კარებზე კაკუნს მოჰყვები თუკი ოდესღაც.

Анна Ахматова

Не будем пить из одного стакана
Ни воду мы, ни сладкое вино,
Не поцелуемся мы утром рано,
А к вечеру не поглядим в окно.
Ты дышишь солнцем, я дышу луною,
Но живы мы любовьию одною.

Со мной всегда мой верный, нежный друг,
С тобой твоя веселая подруга.
Но мне понятен серых глаз испуг,
И ты виновник моего недуга.
Коротких мы не учащаем встреч.
Так наш покой нам суждено беречь.

Лишь голос твой поет в моих стихах,
В твоих стихах мое дыхание веет.
О, есть костер, которого не смеет
Коснуться ни забвение, ни страх.
И если б знал ты, как сейчас мне любы
Твои сухие, розовые губы!

Осень 1913

ანნა ახმატოვა

წყალს ჩვენ არ მოვსვამთ ერთი ჭიქიდან
არც ღვინოს შევსვამთ ერთი სასმისით
დილის ამბორი არ დასწავს ბაგეს
სარკმელთან ერთად ჩვენ არ დავიცდით
შენ მზეს შეჰხარი, მე კიდე – მთვარეს
მაგრამ სიყვარულს ერთს დავატარებთ
გვერდით მომყვება ჩემი მეგზური
მუდამ ნაზი და მეტად ერთგული
შენ გვერდს გიმშვენებს ლამაზი ქალი
სიცოცხლით სავსე და მომღიმარი
ნაცრისფერ თვალებს შიში ბრმად სერავს
ვიცი, შენს გამო დამიფრთხა მზერა
შეხვედრებს შორის დრო არ მცირდება
სულის სიმშვიდეს ასე სჭირდება
შენი ხმა ფეთქავს ყველა სტრიქონში
შენს ლექსებს ჩემი სუნთქვა დაათრობს
მივიწყების თუ, შიშის ნესტარი
ამ ცეცხლთან, ვფიქრობ, ვერას გააწყობს
ნეტავ იცოდე, როგორ მაკლია,
და მენატრება... ვერ ვეურჩები...
ნაზი შეხება და სიტკბოება
შენი ფერმკრთალი, მშრალი ტუჩების.

Анна Ахматова

Я пришла сюда, бездельница,
Все равно мне, где скучать!
На пригорке дремлет мельница.
Годы можно здесь молчать.

Над засохшей повиликою
Мягко плавает пчела;
У пруда русалку кликаю,
А русалка умерла.

Затянулся ржавой тиною
Пруд широкий, обмелел,
Над трепещущей осиною
Легкий месяц заблестел.

Замечаю все как новое.
Влажно пахнут тополя.
Я молчу. Молчу, готовая
Снова стать тобой, земля.

23 февраля 1911, Царское Село

ანნა ახმატოვა

ისევ მოვედი, მხრებდაშვებული
სევდას კარიბჭე ფართოდ გავუღე
გორაკზე ძილში კრთება ნისქვილი
აქ შემიძლია წლობით დავდუმდე
გადამშრლ სკასთან ფუტკარი თითქოს
უფრენდა დროით გადამხმარ ხურმებს,
სირინოზს ვუხმე მდინარის პირას
არ მიპასუხა... მომკვდარა თურმე...
ჟანგი მოედო ბალახს აწონილს.
საგუბარს ირგვლივ ტანს რომ ირხევდა,
და ათრთოლებულ ლერწმებს გადაღმა
მსუბუქად მთვარემ გამოიხედა.
ყველგან სიახლის დავლანდე კვალი,
ვერხვის სურნელი თავბრუს მახვევდა,
ვდუმდი და მინის ველოდი ძახილს
თავისკენ როდის დამიძახებდა.

Белла Ахмадулина

СНЫ О ГРУЗИИ

Сны о грузии – вот радость!
И под утро так чиста
виноградная сладость
осенявшая уста,
ни о чем я не жалею,
ничего я не хочу –
в золотом Свети-цховели
ставлю бедную свечу,
малым камушкам во Мцхета
воздаю хвалу и честь
Господи, пусть будет это
вечно так, как ныне есть!
Пусть всегда мне будет в новость
и колдуют надо мной
родины родной суровость,
нежность родины чужой!

1960

ბელა ახმადულინა

სიზმრები საქართველოზე

საქართველოა სიზმრად აღმხდარი,
და სიხარულით სული ვერ ძღება,
მზით გადამთვრალი ყურძნის მტევნისგან
ტუჩებს ღვთიური სიტკბო ეღვრება.
არაფერს ვნანობ, არც რა მინდა რა,
განა რას ვითხოვ ამქვეყნად ამდენს,
სვეტიცხოველის ოქროს ტაძარში
პატარა სანთელს იმედით ვანთებ.
მცხეთის კენჭებს და ქვებს მიმოზნეულს
პატივს მივაგებ, მივებალები,
როგორც დღესაა, ისევე დარჩეს,
უფალო, შეგთხოვ, ეს ყველაფერი!
დაე, ყოველთვის სიხარულს მგვრიდეს
და ჯადოქრობის მნუსხავდეს წნეხი
ჩემი სამშობლოს ცივი სიმკაცრის.
და სხვა სინაზე შორეულ ქვეყნის.

Юрий Левитанский

Прохожу по рынку,
словно иду сквозь годы.
– Молодой человек, –
окликают меня
в цветочном ряду, –
вот, пожалуйста, –
замечательные хризантемы!
– Мужчина, –
взывает ко мне
продащица фруктов, –
посмотрите, какие персики, –
специально для вас!
– Папаша, –
вопрошает меня
девица,
торгующая овощами, –
не желаете ли капустки
для свеженьких щец?
А паренек по соседству
кричит мне
чуть не в самое ухо:
– Дедуля,
укропчика не забудьте,
петрушечки
не забудьте купить!
И я малодушно,
едва ль не бегом,
возвращаюсь туда,
где продают
ненужные мне
хризантемы,
в тайной надежде
снова услышать –
молодой человек,
молодой человек!

იური ლევიტანსკი

მივყვები დახლებს
თითქოს ცხოვრების მივდევ დერეფანს,
– ე, ბიჭო, მოდი, – მომძახის ვიღაც და სვლას არ მაცდის,
მიახლოვდება მოულოდნელად სწრაფი ნაბიჯით
და ულამაზეს ქრიზანთემას ხალისით მანვდის.
„მომხედეთ აქეთ, ბატონო ჩემო“,
– მომმართავს ქალი, მოვაჭრე ხილით,
ქარვისფერ ატმებს მთავაზობს გულით:
«სწორედ რომ თქვენთვის დავკრიფე დილით»!
ნორჩი გოგონა შემყურებს რიდით,
ყიდის ბადრიჯანს, ხახვსა და ბოლოკს,
– ბიძია, ალბათ, გჭირდებათ რამე...
იქნებ, კომბოსტო ხელს გააყოლოთ...
პატარა ბიჭი ყურში ჩამძახის:
„ჰე, ძია-კაცო“, სიტყვა მაშეშებს,
არ დაგავინყდეს „პეტრუშკა“, კამა...
სახლში ნუ ნახვალ ქინძის გარეშე...
მე კი გავრბივარ სულმოუთქმელად,
სულმოკლედ, თითქოს მიწა ინვოდეს...
ქრიზანთემებთან – თუმც არ მჭირდება,
მაგრამ იქ!!! სადაც „ბიჭი“ მიწოდეს.

Роман Чаблатов (Роман Ангелис)

Научи меня жить, по дыханию, по нотам,
Без суждений и боли, падений и взлетов.
И в густой суете прошепчи мое имя,
Чтоб на сердце усталом расплавился иней...

Научи меня жить, губ, касаясь губами,
Чтобы стало прочней все, что есть между нами.
Разжигая огонь, не бояться пожара –
Мы с тобою вдвоем, мы с тобою недаром...

Научи меня жить, я тебе доверяю
Это сердце, а в нем – чем дышу, чем страдаю.
Позови меня вдаль, где никто не услышит,
Там, где ветер седой вдохновением дышит...

Научи меня жить, научи, ты же можешь,
И я стану другим, сбросив старые кожи.
Разобьются века о тяжелые своды,
Но мы будем вдвоем оживать год за годом...

Научи меня жить, обними еще крепче –
И забудется все, и дышать станет легче...
Я не знаю, что там, за занавесью будет,
Но я буду любить...
Как бы путь ни был труден...
Научи меня жить.

რომან ჩაბლატოვი

მასწავლე, როგორ უნდა ვიცხოვრო

მასწავლე, როგორ უნდა ვიცხოვრო,
თრთოლვით, ფაქიზად, ნაზი ნოტებით,
მიღმა დაცემის და აღმაფრენის
მწარე ტკივილის და შეშფოთების.
გთხოვ, ყოველდღიურ ნაცრისფერ კვამლში
ჩუმიად წარმოთქვა სახელი ჩემი,
რომ გუელს დაბზარულს სალბუნად ექცეს
მოედოს შვების კორიანტელი.
მითხარი, როგორ უნდა ვიცხოვრო,
ბაგე ბაგესთან – ნეტარი გზნებით,
რომ ყოველივე, რაც არს ჩვენს შორის
შეიკრას მტკიცე, ურყევი ნებით!
ნუ შეგაშინებს შეშის ტკაცუნი,
ცეცხლის ენები ყალყზე დამდგარი
ნურც ის დაგაფრთხობს, თუ უცაბედად
აბრიალდება ცამდე ხანძარი.
გჯეროდეს! თუკი ახლა ვართ ერთად
ღმერთმა ტყუილად არ შეგვახვედრა!
მასწავლე, როგორ უნდა ვიცხოვრო...
მე შენ გენდობი – ჰა, ჩემი გული!
იქ კი... მიხვდები, რა დუელს, ტრიალებს
თუკი რამ დამრჩა იქ დაფარული...
გამიხმე სადმე... შორს. შორს აქედან,
სად ვერცხლისფერი ფერი აქვს ზეცას,
სად შთაგონებით დაღლილი ქარი
თავის ნისლისფერ დალალებს წენავს.
მჯერა, რომ შეგწევს ძალა... სამყოფი
და მაშინ ნახავ საუკუნეებს
მაღალ თალებთან პირქვე დამხობილს
ჩამოვობერტყავ ძველ მერქანს უმაღ

ვერც კი მიხვდები ჩვენს თავს რა ხდება...
ვიქნებით ერთად... ჩვენ ორნი... მარტო
სულში სიცოცხლე ჩაგვისახლდება.
მასწავლე, როგორ უნდა ვიცხოვრო,
გულში ჩამიკარ, რაც კი ღონე გაქვს!
და ნახავ, სუნთქვაც უმაღვე ჩათვლემს
ფიქრს გაუფანტავს მყისვე გონებას.
არას დავეძებ – რა არის იქით,
იმ ყრუ ზღვარს მიღმა, ...იყოს, რაც გინდა
მაგრამ ის ვიცი, რომ მეყვარები,
რომ მეყვარები და ამ გზას წმინდას
სავსე ტკივილით, ეკლით და ღორღით
მაინც გავივლით შენ და მე... ორნი...
მასწავლე, როგორ უნდა ვიცხოვრო...

ჩვენსაშენი

სახურავეზი

სახურავი... სწორი და დაფერდებული, შიგ ჩატანებული მაკვარანცხი ფანჯრებითა თუ სარკმლებით, ზღაპრის შეგრძნებას რომ ბადებს, ზოგან შეფერენილი მამლებით თუ სხვა ფრთოსნებით, ზოგან კი ამოჩრილი სატელევიზიო ანტენებითა თუ გაჭვარტლული საკვამურებით... მიყვარს სახურავეზზე ზემოდან ყურება, დიდი წითელ-წითელი პირგაშლილი კრამიტებით რომაა გაბნეული ქალაქში, ღამით კი ანთებული ფანჯრების ყურება, შიგ შეჭყეტა ნაკლებად... მაგრამ თავისთავად რომ იქ სიცოცხლეა, ეს იმედს და სასიამოვნო გრძნობას ბადებს. მიყვარს ნეილონის ძველი ფარდებიც... ძველი აბაჟურები... მათ შუქზე მოგოგმანე გადიდებული ჩრდილები რომ მოძრაობენ, ამ დროს შემოდისა დიდხანს, დიდხანს ვიჯდე ხმელი ფოთლებით სავსე ბაღში და ვუყურო ამ ჩრდილების სახელდახელო თეატრს და ვიფიქრო და ვიფიქრო... ამ ფიქრებს კი აუცილებლად გამოჰყვება თბილი და კეთილი ცრემლი, რომელიც გულს შვებას მისცემს და აუცილებლად სადმე თბილ თაღში შეგკუჭავთ.

12 წლის ვარ. ისევ ბაზა, ისევ ბაკურიანი.

- სტუკ, სტუკ!
- რა სტუკ, სტუკ... მე მოგასწარი! იმ ხეზე არ იჯექი? (ამ ხეზე დაახლოებით 25 წლის შემდეგ ისევ ავძვრები და დიდხანს ვიქნები ტოტზე ჩამომჯდარი. ბელადიძე ამომხედავს და მისთვის ჩვეული მაკვარანცხი ღიმილით მკითხავს: „რამდენი ხანი უნდა იჯდე მანდ, მანდ რას აკეთებ?“ მეც ჩამოვხედავ და გულწრფელად ვეტყვი: „ბავშვობის ნაკვალევს დავსდევ“. „მერე ეგ ნაკვალევი ქვემოთ არ ჩამოდის, თუ როგორაა შენი საქმე“ გამეცინება).
- ვიჯექი... მერე?
- მერე ის, რომ დაგინახე და დაგასტუკე...
- ნუ ფილკობ...
- არაფერსაც არ ვფილკობ.

ვილაც ჩამორღვეული აუზიდან მორბის, ბნელდება და გარჩევა ქირს.

- ბავშვებო.... ძილის დროა....
- მოიცა რა, დე.... კიდევ 20 წთ.
- გვიანაა, ამოდით...
- ხო, გავიგეთ.

მე სახლის სახურავზე ვწევარ... ეს ხმაური ხელს სულაც არ მიშლის, მეც ვიმალები, მაგრამ, ისეთი შავია და ისეთი შორია ეს უკიდევანო ცა და ისეთი სავსე ვარსკვლავებით ახალწლის სათამაშოებივით რომ ბრჭყყიალებენ... ციმციმებენ... ტყიდან მონაბერი ნიაფი საბნად გეფარება, მაგრამ გრილია და ეს სიგრილე ძვალსა და რბილში ატანს... არა, სახლში ავალ, დავლევ ცხელ ჩაის... იქნებ, დედას დეიდა თამარას გამომცხვარი ნაზუქიც შემორჩა... სიტყვა „დეიტა“ მეტად უცხოვდა და არასაჭიროდ ჟღერს. ნაძვის კენწეროები რაღაც ავისმომასწავებლად იმზირებიან. „შავი ხელი“ მახსენდება... ნაბიჯს ვუმატებ...

დილას კი ეს ტოროლა მანჯავიძე დამადგება და დაიწყება: „პადიოოომ“: აჩიმ დორე დოიდორე ყზმ ჯელა იარო...

ან „შოლ ოდინ ვერბლიუდ, ჯიშბარიბარიბარი ჯიშბარიბა“... მანამ არ გაჩერდება, ვიდრე ყურებს და ტვინს არ გაგიხვრიტავს „ვერბლიუდების“ რაოდენობის გაზრდით. ზურგს ვაქცევ და მინდა ამ ვერბლიუდომანიისგან ყურთასმენა დავიხშო, მაგრამ გაგიგონია? არც დაყვირება ქრის და არც ბალიშის სროლა... რა გაეწყობა, უნდა ავდგე.

16 წლის ვარ. სახურავზე. კრამიტი. მზით გამთბარი და მისი სურნელით გაჯერებული. ცა ცოტა მიახლოვდება, აქაიქ კრამიტებს შორის რაღაც ბალახია ამოჩრილი და მგონი ყვავილიც ყელყელაობს. არა... სურნელი არ აქვს... ან რა სურნელი ექნება, მზემ ამოუშანთა გული, გონებაც და სულიც. ფეხზე ძლივს დგას და თავს აქანქალებს...

რა კარგია სახურავზე გულდაღმა წოლა და ყურება. თან სახურავიდან მისი ოთახის ფანჯარაც ჩანს... სინათლე ანთია...

ნეტავ, რას აკეთებს ახლა... მეცადინეობს? მეტი არაა ჩემი მტერი. ჯერ არ არსებობს მობილური, თორემ დარეკვა და ხმის მოსმენაც ხომ შეიძლებოდა. ხვალ კი ისე ჩაუვლი, თითქოს სულაც არ გაინტერესებს და, როცა რაღაცას გკითხავს, აგდებულად უპასუხებ, თვალეშიც კი არ შეხედავ, ვითომ სულერთია, სინამდვილეში კი არ შეხედავ, რადგან შეგეშინდება, თვალეშია არ გაგთქვან.

ზურგზე წვები და ოცნებობ. ახლა ცა სხვანაირია, ვიდრე 5 წლის წინ. ახლა ცისთვის იმდენად არ გცალია, როგორც მაშინ.

ირინას თედო უყვარს, ეს იცი.

– თედოოოოოო... – ყურში ჩაგესმის ირინას ხმა, – ცალხაზიანი რვეული გააქვს?

– არა! – პასუხობს თედო

– გინდა ამოგიტან...

სიცილით კვდები და ფიქრობ: „ახლა რომ დავურეკო და ვკითხო იგივე, რას მეტყვის“... რას მეტყვის და, გაცეცხლებული შემომხედავს თავისი განმგმირავი მზერით და გადაწყვეტს, რომ გავგიჟდი. ნეტაი, ვის რაში სჭირდება. „ნეტაი ერთი“.

ფანჯარაში სინათლე ქვრება... დაიძინა. შენც ჩამოდიხარ სახურავიდან. ცხოვრება ინტერესს ჰკარგავს.

მე 54 წლის ვარ.

მძიმედ, მაგრამ მაინც ავდივარ სახურავზე. კიდესთან მისვლას ვუფრთხი, მეშინია სიმაღლის, რაღაც თავბრუსხვევის მსგავსი მენწყება. რამ მომანდომა აქ ამოსვლა... სულ მგონია, რომ კარნიზს როგორც კი შევეხები, გაირღვევა და სულ სრიალ-სრიალით ჩავუქროლებ სართულებს, თან გზადაგზა ჭრელა-ჭრულა ტანსაცმელს მოვხვეტ და ბოშა ქალივით შემოსილი ვიღაცას მოვუსწრაფავ სიცოცხლეს, ჩემზე რომ არაფერი ვთქვა...

ის სახლი რახანია დაანგრიეს, ახლა იქ სამორინია... ეს უკვე აღარაა საინტერესო. ბინდდება. ისევ ინთება ფანჯრები და ციალი ისევე მიზიდავს, როგორც 42 წლის წინ, ვწვები, უფრო სწორედ, კარგად ვთავსდები ბრტყელ სახურავზე და ცას ვუყ-

ურებ, რომელიც ახლა უფრო ახლოს მეჩვენება. აქა-იქ ინთე-
ბიან ვარკვლავები, თითქოს უფალი ღილაკს აჭერს და სათი-
თაოდ რთავს ნათურებს, რატომ აღარაა ისე დახუნძლული ცა
ვარსკვლავებით???? იქნებ, ღრუბლები ფარავენ ცას... იქნებ,
ვიღაცას დასჭირდა, ჩამოკრიფა და ახლა წინსაფრის კალთაში
ჩაყრილს გამჭვირვალე გრძელ სიმზე მიივებად ასხამს.... ვინ
იცის... ახლა ვწევარ და ვისვენებ... ახლა ვწევარ და ვიგონებ
და ვუსმენ მოგონებებს, მათ ხომ თავისი ხმაური მოჰყვებათ
და სურნელი დასდევთ. ვვოცნებობ? კი... მაგრამ რატომღაც
ამის აღიარება მრცხვენია.... ცა ისე ახლოაააააააა... თან
რალაცნაირად თითქოს გაცვეთილი.... მაგრამ რალაცნაირად
თბილი....

მე 84 წლის ვარ!

არა, ჯერ არა... მაგრამ მალე....

მაშინ ცა მთლად ახლოს იქნება ჩემთან... იმდენად, რომ სა-
სურველ ვარსკვლავს ხელსაც შევაავლებ, მოვწყვეტ და მკერდ-
თან ჩავიცურებ.... რომ მთბილოდეს....

ოთახი

ოთახი, მოგრძო და არცთუ ძალიან ვიწრო. ფანჯრები აქა-იქ აქვს დატანებული, აცაბაცად, ხანდახან გადახედვა რომ გინდა და ვერც კი სწვდები, რა უცნაურადაა ეს ყველაფერი დაპროექტებული.... იატაკი – ქვიშაყრილი, არც ხითნაგები ფიცრული... თითქოს მშენებლობა დაუსრულებელი დარჩენიათ, კედლები ხორკლიანია და ალაგ-ალაგ წვეთავს, ქერი მაღალია... ადრე მოხატული უნდა ყოფილიყო.... ძნელია გარკვევა... მოცისფრო ფერი კრთება ალაგ-ალაგ. აქა-იქ ოქროსფერი, უფრო სპილენძისფერი გაისრიალებს უხსენებელივით და იკარგება... დამტვერილი დიდთავიანი ნათურები ძველმოდურ, თითქოს ნაჭრის გადაჯვარედინებულ მავთულებზე უიმედოდ კონწიალებენ, შუშის წირპლიან თვალებს დაძაბულად ჭუტავენ, რომ იატაკზე უწესრიგოდ მიყრილ-მოყრილ ნამტვრევებს შორის რაიმე საინტერესო გამოარჩიონ. ამ დერეფანში მხოლოდ ფეხშიშველი შეიძლება შემოსვლა... ყოველგვარი სამკაულის გარეშე... კარს ძველ საღებავგადაცლილ ურდულს ჩამოხსნი, მძიმე გასაღებს გადაატრიალებ და კარიც იოლად დაგყვება, თუ ბოლომდე გააღებ, ერთი გულიანად შეიძლება ამოიხვნეშოს და ისევ ჩათვლიმოს მორიგ ადგილმონაცვლეობამდე.

ფეხსაცმელს ვიხდი... ფრთხილად ვაბიჯებ... საკმარისია რაიმე ნამტვრევს წამოკრა ფეხი და ოთხ-ხუთ ადგილას გადაგასკდება კანი და სისხლი წვრილ წითელ ნაკადულებად შეერევა ცემენტმოყრილ იატაკს. როგორი ბასრი კიდეები აქვს თითოეულ ნატეხს, როგორ მწარედ და დაუნდობლად გჩხვლეთს, თითქოს ფეხს კი არა, გულს გიპოზს. წელში სწორდები და თავანუელი მიაბიჯებ. ძველ უსარგებლო ლანდებს ასაკეცი სკამებივით აყუდებ ხორკლიან კედლებზე და წინ მიინევ, მაგრამ საით. საქმე ისაა, რომ ყოველ ნატეხს სული აქვს, მიძინებული, მაგრამ სული და მათი გამოღვიძების ძალიან მეშინია. ჰაერი გუბდება, ოფლის წვეთები სახეზე და ზურგზე იწყებენ სრიალს, ქვემოთ ცვივიან და ვერცხლისწყლის ბურთულებივით ანცი კიაფით თავს ნაცრისფერ

ფერფლისმაგვარ ქვიშას უხერხულად ერევინ ან ნამტვრევებს შორის იმალებიან. სუნთქვა მიჭირს. სარკმლიდან მზის ირიბი შუქი შემოდის, ვერ ვწვდები, რომ გავალო. უკან ვიყურები, მზის შუქი თვალს მჭრის და ისეთი გრძნობა მეუფლება, რომ კარი თავის ადგილას აღარაა.... გაქრა... გულის ძგერას ყელში ვრძნობ და პირში სისხლის მჟავე გემო გუბდება. ვბრუნდები და ოთახში შემთხვევით შემოფრენილი ჩიტივით ვაწყდები კედლებს. აღარაფერს დავეძებ, კი არ გავრბივარ, მივფრინავ, ქვიშაზე კი სისხლიან ნაკვალევს ვტოვებ. კარი ადგილზეა... ის მშვიდად და დარბაისლურად იღება და ჩემს უკან მიძიმედ, ხმაურით იკეტება. დიდი გასაღები ღრიჭოში ისვენებს. 2 ბრუნს ვაკეთებ და გასაღებს ფანჯრიდან შორს, შორს ვისვრი... „ტყლუმპ“ – მესმის მოგუდული ხმა... ამკარაა, წყალში ჩავარდა სამუდამოდ. კიბეზე ჩასვლას ვაპირებ და უცებ ვშემდები.... ოთახიდან სიცილი ისმის... გამოვალვიძე.... სულები...

ასაც შეიძლება მოხდეს...

აირღუმელის კარი უკვე მესამედ ხმაურით დაიხურა – ნეტა, რა ვერ გაათბეს ამდენ ხანს? – ბარბარემ სანოლში ადგილი იცვალა.

– ბომ... გაისმა ისევ აირღუმელის ხმა და ხრიგინით რაღაც გამოაცურეს თეფშით. ბარბარემ დიდი ბალიში წაიფარა თავზე... მაგრამ გაექცა ძილი... გულაღმა დანვა და ქერს ახედა. ბზარმა ცალყბად გაულიმა. რა ამინდი იყო გარეთ ვერ გაიგებდი. სამზარეულოში ანთებული ნათურა ფანჯრის ბნელ შუშაში ყვითლად ირეკლებოდა. ვილაცამ მძიმედ ჩაირბინა კიბე და უცებ შედგა. „ისევ დაავიწყდა რაღაც“, – გაუელვა ბარბარეს. კარმა გაიჭრიალა და სინათლეც ჩაქრა. სახლში სრულმა სიჩუმემ დაისადგურა. ბარბარემ გვერდი იცვალა.... ხმები ისმოდა... ადამიანები არ ჩანდნენ. კარებები ფრთხილი ხმაურით იღებოდა და იხურებოდა, ხმები სუნთქავდნენ, მხიარულობდნენ, რაღაც გაურკვეველ ენაზე საუბრობდნენ, ისმოდა, სიცილი, ხანდახან ხარხარში გადასული და ეს ხარხარი იმდენად ხმამაღალი და შემანუხებელი იყო, რომ ბარბარე ძალაუნებურად ყურებზე ხელს იფარებდა და ცდილობდა, ამ ადგილებს რაც შეიძლება მალე გასცლოდა. ხანდახან ეს ხმაური მთელი დღე უზუზუნებდა ყურებში და მოსვენებას უკარგავდა, ამიტომ ცდილობდა ყურსასმენებით ევლო და საყვარელი მუსიკისთვის მიეგლო ყური.... დადიოდნენ ქუჩებში მო-

ყო... აქ კი ვერ ხედავდა სახეებს, მხოლოდ ხმები ესმოდა... მანქანამ ჩამოიარა და ქუჩა „მოაპილესოსა“... მანქანების კარები იღებოდნენ და იხურებოდნენ, სადღაც უჩინარდებოდნენ საშინელი სისწრაფით. ქუჩებში ისმოდა ლაპარაკი და მანქანის ნერვიული სიგნალების, ფეხის სწრაფი ნაბიჯის ხმა, მაგრამ ადამიანებს ვერ ხედავდა ბარბარე. ცარიელი იყო ყველაფერი და უცნაური... არა, არ ეშინოდა... იქნებ, შეშინებოდა კიდეც მალე... მაგრამ ჯერ არა... კარზე ვილაცამ დარეკა... ბარბარემ წაუყრუა, არავის ელოდა... საერთოდ... თან ასე დილაუთენია... ნამოინია და მიაყურადა, კიდეც გაისმა ზარის ხმა. ხელები აჩქარებით უკუღმა გადმობრუნებულ ხალათში გაჰყო და კიბეებზე დაეშვა... ფიქრით „ამანათია, ალბათ“. კარს მიღმა სრული სიჩუმე სუფევდა. ბარბარემ კარი გააღო. ადამიანი იდგა. სახე არ უჩანდა. მუქი ტანისამოსი ეცვა... თხელი იყო... გამხდარი „მათხოვარია, ალბათ“, – ჯიბეები მოიქექა. – „ერთი წუთით“, – უთხრა ფრთხილად და უკან შებრუნდა. დაბრუნებულს კართან არავინ დახვედრია, გარეთ გავიდა, მიმოიხედა... არავინ იყო... ისევ იკვებოდა მანქანის კარებები და ყავის მუყაოს ჭიქები, მობილურები, ყურსასმენები და მანქანები სერავდნენ ქუჩებს. ვილაცამ დაამუხრუჭა, გაისმა დედის გინება... ვილაც დაეცა...

– Are you OK ? – რიგითი და ყველაზე კარგად ცნობილი შეკითხვა... ქუჩაზე სისხლმა გამოჟონა... მილიციის და სასწრაფოს მანქანები კვილით შეჯგუფდნენ. საკაცემ რაღაც თუ ვილაც წაიღო. 15 წთ-ში ყველაფერი მიწყნარდა და ისევ იმავე ტემპში ამოძრავდა ქუჩა... ისევ ყურსასმენები, მანქანის ხმაური, ყავის ჭიქები, მობილურები... ბარბარემ ხალათზე ქამარი შემოიჭირა და სახლში შემობრუნდა. ფეხსანმენდზე გამჭვირვალე ბურთი იდო, წახნაგებით. აი ისეთი, ბავშვობაში შუშის მძივები ხომ შეგხვედრიათ, ცალთვალმოჭუტულს გაგინებდავთ კიდეც და სხვადასხვა ფერის სხივების გარდატეხით კარგადაც შეგიქცევიათ თავი, მაგრამ უფრო მსხვილი იყო. ნახევარი კვერცხისოდენა. ასეთი წვრილი მძივებითაა მოკაზმულ-გაფორმებული ხოლმე ბალერინების კაბები... ო, როგორ აბრმავებს ხოლმე თვალს და რა საოცარ სამყაროში გადაისვრის მნახველს.

ბარბარე დაიხარა და ბურთი ხელის გულზე დაიგორა. უცნაურია, თბილი იყო და სრულიად გამჭვირვალე. ბურთი დაბზრიალდა, გადაგორდ-გადმოგორდა და შედგა, თითქოს თავისი ნიშა იპოვნა, ბილიარდის ბურთივით. ბარბარეს ხელი ჰაერში გაუჩერდა... კიდევ ერთხელ მოავლო თვალი იქაურობას... ვინმემ ხომ არ დაკარგაო, მაგრამ მიძებნელი არავინ ჩანდა. მხრები აიჩეჩა და სახლში შევიდა. უჩვეულო ბურთი სამკაულების იისფერი შუშის ლამბაქზე დააგორა და სანოლში შეწვია... „ტმც“ – გაისმა ხმა... თითქოს ბროლის ქიქას შუშის ჩხირი შემოკრეს. ბარბარემ ხელი ბალიშის ქვეშ შეაცურა, მოხერხებულად მოკალათდა და თვალები დახუჭა... „ტმც... ტმც“... თითქოს ვიღაც მხარზე თითებით ეხებოდა და ყურადღების მიქცევას ცდილობდა. ბარბარე წამოჯდა... ყველაფერი ძველებურად იყო... მაგრამ მის გარდა ოთახში აშკარად ვიღაც თანაარსებობდა და ეს არ იყო მარტო ხმა. ბარბარე წიგნს გადაწვდა, სანიშნი ჩამოაცურა და უცებ „ტმც“ – ისევ სამკაულების თეფშზე დაგორებული გამჭვირვალე ბურთი თითქოს ფორმას იცვლიდა, ბრჭყვიანებდა და სიცილით კვდებოდა. ბარბარემ იგრძნო, როგორ წაეყინა ფეხის თითები და კუთხისკენ გაინია... ბურთი ახლა ლამბაქს მოსწყდა და საოცარი სისწრაფით დაიწყო ოთახში სრიალი. მერე კარის ღრიჭოდან სხვა ოთახებშიც გასხლტა და სიცილით გააყრუა იქაურობა. სახლმაც თითქოს ენა ამოიდგა... ბარბარე დაედევნა და დაჭერა სცადა. ხელი გაუწოდა და ბურთიც მორჩილად დაუგორდა ხელის-გულზე. ბარბარემ ორი თითით აიღო ბურთი, ცალი თვალი მოჭუტა და მზეზე გახედა... უამრავი სხივი გადატყდა და ბარბარემ ადამიანები დაინახა, როგორც თავის ძველ ქალაქში... დაინახა და მერე ეს ყველაფერი ისევ დაიბინდა, რადგან ცრემლი უშლიდა ხედვას, „ტმც“ დაიძახა ისევ ბურთმა და ხელიდან დაუსხლტა. დაჰქროდა, ამტვრევდა შუშებს, ქვემოთ ყრიდა ნახატებს, ერთი ფინჯნიდან მეორეში ხტებოდა, ფარდებს უკან იმალებოდა, აწყდებოდა ჭერს და კედლებს. ბარბარე გაოგნებული შეჰყურებდა და მაგრად, მაგრად ხუჭავდა თვალებს იმ მოლოდინით, რომ გამოელვძიებოდა. მაგრამ ეს არ იყო სიზ-

მარი... ცის სილურჯე ისეთი ღრმა გახდა... ყვავილების ფერები ისეთი მადლარი, სხვანაირად უსმენდა გარედან შემოსულ ხმაურსაც და ადამიანის ხმებსაც. აღარც ოთახების კარებების ბრახა-ბრუსხ დაგიდევდათ და არც მანქანების კარებების მიჯახუნება-საყვირების გრიალს... ასე იყო ყოველ დღე... დიდხანს... ერთ დილასაც ბარბარე ჩვეულმა ხმამ არ გააღვიძა. ბურთი უწინდებურად სამკაულის პატარა იისფერ თეფშზე დახვდა. ბარბარემ თვალი გაუსწორა და გაუღიმა... ბურთი არ დაბზრილებულა... არც აბრჭყვიალებულა. ბარბარემ ხელის გულზე დაიგორა. ბურთი ცივი იყო და ცალ მხარეს შავი ზოლი გასდევდა. ბარბარე სანოლიდან წამოხტა და ფეხშიშველა ჩაირბინა კიბე... თენდებოდა. ჩიტები იწყებდნენ გალობას. ნაწვიმარ ქუჩებს სისველის და წვიმის სუნი ასდიოდა. შავოსანი უცნობი კიბეებზე იჯდა. ბარბარეც თითქოს მის ნახვას ელოდა. მიუახლოვდა და გვერდით მიუჯდა. უცნობსაც არ გაკვირვებია მისი დანახვა, ბურთი ბარბარეს ხელისგულზე იდო, ბურთში ნელ-ნელა კვამლივით იშლებოდა სიშავე. უცნობმა თავი აწია და ბარბარეს თვალი გაუსწორა. ბარბარე მისი თვალების სიღრმემ დაადუმა. უბრალოდ მუჭში მოიქცია ცივი ბურთი, მეორე ხელი ზევიდან დააფარა და ორი დიდი ცრემლი ჩამოუგორდა თვალიდან, მარტო ორი, მაგრამ შუშის ბურთისხელა. უცნობი ადგა, ტანსაცმელი უხერხულად გაისწორა და უსიტყვოდ გაეცალა იქაურობას. ბარბარე კიბიდან ვერ დგებოდა, განთიადისას მობერილმა ნიავამ ძვალსა და რბილში დაურბინა და თითქოს ჩაუსახლდა. ორმა ცრემლმა გზა მაჯებზე გაიკვალა და ხელისგულზე დაგორებულ ცივ ბურთთან ისე შეჯგუფდა როგორც გატეხილი თერმომეტრის სინდიეის ვერცხლისწყლის ბურთულებს ჩვევია ხოლმე. ბურთს სიშავე მოსდებოდა. მზე ამოიწვერა და ბარბარეს ხელისგულებს დაჰკრა მზერა. ბარბარე თან მზეს უყურებდა და თან ორი ცრემლისგან დაღარულ სახეს არიდებდა... უცებ ბურთმა გათბობა იწყო... და ეს სითბო საოცარი დინებით ბარბარეს მკლავში ჩაედვარა... ბარბარემ ხელისგული გაშალა... ბურთმა თავისი „კუნაპეტი“ შავი თვალით ალმაცერად ამოხედა და თითქოს

ისევ „ტმც“ მისწვდა ბარბარეს ყურებს. - ბურთი ხელისგულზე საოცარი სისწრაფით იზრდებოდა და შავ ფერს ახლა ათას-ფერი ათინათი ეჭიდავებოდა. ბურთი იზრდებოდა და წონა არ ემატებოდა, როგორც საპნის ბუშტის... ელავდა და მალლა მიიწვდა. მალე ყულფიც გამოეხა. ბარბარემ საოცარი სიმსუბუქე იგრძნო და ყულფს ჩაებლაუჭა... ბურთი კი მიიწვდა მალლა და მალლა და ბარბარესაც მიაქანებდა ლამისპერანგის კალთების ფრიალ-ფრიალით... ბარბარე ზევიდან დაჰყურებდა ქალაქის მოწითალო სახურავებს, ბეჭდის თვლებივით გაბნეულ ტბებს, დაგორგლილ ქუჩებს, მთების მწვერვალებს, მწვანე ლაქებად დაფენილ ტყეებს, ოკეანეც კი ისეთი ბრტყელი, მაგრამ მაინც როგორი დიდი ჩანდა ამ სიმალიდან. ღრუბლებს რომ გაუსწორდნენ, რალაცამ იხუვლა და ბარბარეს შუშის ორი ულამაზესი ფრთა გამოესხა ზურგზე, მაგრამ ბურთისთვის ხელი მაინც არ გაუშვია. მისი ფრთებიც ისე ბრწყინავდნენ და ათინათობდნენ, როგორც შუშის ბურთი. ბარბარე ხედავდა, როგორ დაცურავდნენ ღრუბლები ოკეანეს თავზე და როგორ ირეკლებოდა მათი სილუეტი წყლის სარკეში. ღრუბლები კი იცინოდნენ, ფორმებს იცვლიდნენ და ერთმანეთს სასაცილო მანჭვა-გრეხაში ეჯიბრებოდნენ. იღვიძებდა ქალაქი... ბარბარე კი მიიწვდა სულ მალლა და მალლა... ბურთს მინდობილი და აღარაფრის არ ეშინოდა... რადგან უბრალოდ არ იცოდა, რისი უნდა შეშინებოდა. მზის სხივები გზას უთმობდნენ უცნაურ სტუმარს და ერთი სული ჰქონდათ ქორაობის დრო როდის დაუდგებოდათ...

„ამ სვრალშიც ვიყავით, უფროსო, და იმ სვრალშიც“

ნიუ ორლეანი... ლუიზიანას შტატის პატარა ქალაქი, ვინრო ქუჩებითა და ძველი ქვაფენილებით, სხვადასხვა ზომის, ფორმისა და ფაქტურის საკვამურებით, დიდი მოჩუქურთმებულ-მოარშიებული აივნებით, გადმოკიდულ-ჩამობმული ჭრელყვავილებიანი ქოთნებით, ნაირფერი დარაბებით, სხვადასხვაფრად შეფეთილი სახლებით, აქა-იქ ამონვერილ-ანონილი თავდაუვარცხნელი, ხან კი ქაჩალი პალმებით, მარაოსებრ გაშლილი ულამაზესი და მრავალფეროვანი მომაქმანებული კარნიზებით... ვინრო და გისოსებით შეკრული შესახვევებით... ლამპიონებით, რომლებიც გაზით ინთება და ღამით ჩირაღდნებით ბრდღვიალებს... წითელი ტრამვაის ვაგონებით... მოცეკვავე და მომღერალი ქუჩებით... უცნაურად ზანტი და განიერი, მოყავისფრო, მღვრიე და ცოტა აქოჩრილი მისისიპით... რომელიც ამ მსუბუქ, სადღაც ზღაპრულ ქალაქს გაურკვეველ სიმძიმეს სძენს და შემთხვევით შემოხეტებულ-დამკვიდრებულის გრძნობას ბადებს, თითქოს ამ „თავანყვეტილი“ მხიარულების გაკონტროლებას და რაღაც ჩარჩოებში მომწყვდევას ცდილობს. ქალაქი, სადაც უამრავი კაფეა და რესტორანი,

სამხატვრო სალონები თანამედროვე (ჩემთვის ძირითადად გაუგებარ-შეუღწეველი) შედეგებით, ეტლებით, რომელთა კოფოზე ხშირად ქალები არიან შემოსკუპებულები და ღიმილიანი, ომახიანი ტონით სტუმრებს ქალაქის ღირსშესანიშნაობებს აცნობენ... დიდი მხიარულებისა და პოზიტივის მუხტი, დამაყრუებელი ჯაგაჯუგი და სიმსუბუქე იმავდროულად, გადაჭედული რამდენიმე ქუჩა და სრული სიჩუმე და უკაცურობა იქვე, ორი ქუჩის გადაღმა, დახურული დარაბებით... თითქოს ირგვლივ არავინაა და შეყვირების სურვილიც კი გიპყრობს, რომ გამოაღვიძო და სიცოცხლის დასტური მიიღო.

ამ ქალაქში ოფიციალურადაა დაშვებული ალკოჰოლიანი სასმელით სიარული, ასე რომ, ყველა მოგრძო ქალაღდის თუ პლასტმასის მოცისფრო მაღალი „სასმისებით“ დაიარება და კოქტეილის ჩვეულებრივზე გრძელი ჯოხებით სხვადასხვა არომატულ სასმელს დაუსრულებლად წრუპავს. ხალხი მოშვებულია და აშკარად სიამოვნებას ეძლევა, იღიმება და გილიმის ძალდატანების გარეშე, რაც ასე გამაღიზიანებელი და ხელოვნურია ჩემთვის ნიუ იორკში. ეს ბუნებრივობა და კეთილგანწყობა შენზეც მეტად დადებითად მოქმედებს და თითქოს სულიერი „კორსეცის“ თასმებს გიხსნის... კაია... თან ძალაუნებურად იმის შესახებ ფიქრობ... ხომ არ აჯობებდა ამ გადარეულ ქალაქს (ნიუ იორკი რომ ჰქვია სახელად) მოცილებოდი და სადმე აქეთ გადმოხვენილიყავი, თუ მაინცდამაინც ამერიკაში გინევს ცხოვრება. მე პირადად დიდი სიამოვნებით, შორს ე.წ. „ცივილიზებული ამერიკისგან“. ჩემს ცხოვრებაში აშკარა დადასტურება ჰპოვა რუსოს აზრმა, რომ, რაც უფრო ახლოსაა ადამიანი ბუნებასთან, მით უფრო ადამიანურია (კარგი გაგებით) და პირიქით.

სალამოს ქუჩები გადატენილია, უზარმაზარი თუთიყუშები უცნაურ მანევრებს აკეთებენ, მათი დიდი სპეციალისტი და მოყვარული დიდი პეტრო (ხშირ შემთხვევაში სრულიად შეუპოვარი) მათ დანახვაზე საოცრად სენტიმენტალური ხდება, ეს ულამაზესი ხასხასა მწვანე ფერის და აქოჩრილი თეთრი თუთიყუშებიც დიდ კეთილგანწყობას გამოხატავენ მის მიმართ

და ხან კლანჭებით ეთამაშებიან და ხან კი ანგარიშმიუცემლად და სრული ნდობით მის მხარზე იკალათებენ. პეტრო აღტაცებულია, მე მგონი, ეს მისი ყველაზე გულისამაჩუყებელი ემოციაა ამჯერად, ფიქრობს, რომ ფრინველთა ასეთი ნდობა დიდი პატივია და მისი პოზიტიური ბუნების ამკარა დადასტურება. ის აქ უკვე მესამეა და ყველაფერი ზეპირად იცის, ამჯერად ამ სამყაროსთან ჩემი ზიარებისთვის იღვწის და მეც პატარა ბავშვივით კალთაში ხელჩაბლაუჭებული დავყვები და ვცდილობ, არ დავკარგო. ტელეფონის ზარსაც ვერ გავაგონებ, ისეთი აურზაურია. პერიოდულად ჯაჯღანებს, რომ მე მობილურის ტექნიკურ მხარეს სრულიად ვერ ვფლობ და არც ვცდილობ ამ სისტემაში გარკვევას (სოსოს მუდმივი თემა, აქ სოსო და პეტრო შესაშურ ერთსულოვნებას იჩენენ). კრიტიკა მართებულია, აქ ვერაფერს ვიტყვი... შენინაალმდეგებას აზრი არ აქვს, იჯაჯღანონ, ვიდრე არ მოსწყინდებათ, ანდა, ვიცი, რომ არ მოსწყინდებათ)))

სალამოს ხალხს ერთმანეთისთვის გვერდის ავლა უჭირს, მთელი ქალაქი ნასვამია და, ალბათ, სხვა რალაც-რალაცების ზემოქმედების ქვეშ... არავინ ჩხუბობს... თუმცა ყოველ ქუჩაზე პოლიციელები დგანან. ყოველი კუთხიდან ისმის ჯაზის ხმა, აივნები სავსეა ხალხით, რომელთაც ხელში სხვადასხვა ფერის მძივის ასხმები უჭირავთ, ქვემოთ მიმავალ გოგონებს კი მკერდის ჩვენებას თხოვენ, დასტურის შემთხვევაში ამ მძივებს ქვემოთ ყრიან... ეს აქაური „ტრადიციაა“))

ჩვენ რალაც საინტერესო და „მშობლიურ ბგერებს“ ვიჭერთ... რალაც „მზიური ველის სერენადის“ მსგავსად ჟღერს... დასწრება თავისუფალია... უკრავენ შესანიშნავად... იქვე ვსხდებით და გვიხარია. ეს 80-ს გადაცილებული ძველი ჯაზმენები არიან... სხვადასხვა შტატიდან ჩამოსულები... თავის ჭიას ახარებენ და ჩვენც ამ ჭიას გვიღვიძებენ... ბავშვობას... ჟრუანტელი გვივლის... უბრალოები, არავითარი სნობიზმი... ერთმანეთს ენაცვლებიან, ხუმრობენ, სასმელს გთავაზობენ, ტანსაცმელსა და მობილურს მეთვალყურეობის გარეშე ტოვებენ, და უკრავენ და მღერაინ. ზოგს ვენების გაგანიერების საწინააღმდეგო

გეტრები აცვია, ზოგს მარილებისგან დეფორმირებული ხელები აქვს, ზოგი მეტად მოდურად გამოიყურება დაწნული ჭრელი ქამრითა და ყელში ჩაფენილი ყელსახვევითა თუ ყელსაბამით, „ფეტრის ქუდითა“ თუ მუქი სათვალით, ყველას უხარია და ეს საერთო, საყოველთაო ზეიმის შეგრძნებას ბადებს. აქ არიან მათი ოჯახის წევრებიც, ცეკვავენ, მათ მსმენელებიც უერთდებიან. ხვდება რომ ამ უშუალო დამოკიდებულებისა და მშვენიერი მუსიკისგან პირი ყურებამდე გაქვს გახეული და პირვანდელ მდგომარეობაში დაბრუნება უჭირს, ყველა ილიმება, რიტმს თავს აყოლებს და ფეხებს ათამაშებს (კომისია „შემოხტი და გამიფრინდი, როგორც თოლია“))).

მეორე დღეს გიორგი გვეპატიჟება და ულამაზეს სალამოს ვატარებთ პონჩატრენის ტბის ნაპირად. ამ ტბას ხიდი კვეთს, ეს არის ყველაზე დიდი ხიდი მსოფლიოში, რომელიც სულ წყლის ზედაპირზე გადის და ლელვის დროს იკეტება. გიორგი ცდილობს დაგვარწმუნოს, რომ შემდეგ დღეს კარგი ამინდი გამოვა და პლანტატორების სახლების სანახავად დაგვემთხროს ჩვენს ექსკურსიას ჩაშლა არ უნერია, მაგრამ ტბის მახლობლად მდგარი დიდი პალმა, რალაც უცნაურად იწინება და კარგს არაფერს გვპირდება.

მეორე დღეს კოკისპირული წვიმაა და გიორგის კეთილი სურვილები მხოლოდ მადლიერების გრძნობას აღძრავს.

პალმა სწორი აღმოჩნდა. ვსხედვართ სახლში, მაგრამ სალამოს მაინც ვახერხებთ ახლომახლო გაძრომას.

მეორე დღეს მზე ანათებს. ამინდი მშვენიერია. 4 დღემ მაინც მშვენივრად ჩაიარა და ეს 4 დღის გულში დაგროვილი „მზე“ კარგა ხანს გაგვეყვება როგორც ემოცია, შთაბეჭდილება კი – მთელი ცხოვრება. იქნებ, კიდევ გვიწერია აქ ჩამოსვლა... ვინ იცის...

ლამე ფრენა არ მიყვარს, მაგრამ გვინწევს, თან გადაჯდობით. ხალხი ბევრია. ჩრდილოეთ კაროლინაში უნდა ჩავფრინდეთ ჯერ, მერე კი ისევ 2-საათიანი ფრენა გვინწევს ნიუ იორკამდე. თვითმფრინავში ჯდომის დროს არ მტოვებს ფიქრი ფრთების მონყვეტის შესახებ. ფანჯრიდან გავყურებ ხოლმე ამ მოქა-

ნავე უზარმაზარ შვერილებს და სულ იმის განცდა მაქვს, რომ საცაა გადატყდება შუაში. თვითმფრინავი კი არ მიფრინავდა, არამედ ისეთი გრძნობა მქონდა, რომ სოფლის უსწორმასწორო შარაგზაზე სამხედრო მუხლუხო საოცარი სისწრაფით მირიხინებდა და ალაგ-ალაგ გზად ბორბლებს კარგავდა. პეტრო მშვიდად იჯდა და კენდი კრემის თამაშით იქცევდა თავს რაჭული სიდინჯითა და განონასწორებულობით. მე მოპირდაპირე სკამის საზურგეს ვიყავი ჩაფრენილი და ტვინის უჯრედების ჩათვლით სპაზმური თასმებით ვიყავი „გაყრონჭილი“. პეტრო ღიმილით გადმომხედავდა და ეცინებოდა – რა მშიშარა ხარო, მაგრამ, როცა ღრუბლების ფენიდან თავი ველარ გამოვყავით და კიდევ გვარიანად დაგვაჯანჯლარა, პეტრომ კენდი კრემის მორიგი „სიმაღლე“ დაიპყრო, მიმოიხედა და თქვა: „რალაც არ მომწონს ამის რწევაო“, უკვე პანიკამ მომიცვა. გვერდით „კაპიშონწამოხურულ“ ახალგაზრდა გოგონას ეძინა და ჩემს ცხვირწინ ტალახიანი კეტები ჰქონდა აწყობილი. იქითა რიგში წვრილწინანავიანი სქელი შავი ქალი მადიანად ილუკმებოდა, წინა მწკრივიდან შიშველი ქუსლები მიბრმავებდნენ თვალს. თვითმფრინავში სინათლე გამორთული იყო და მხოლოდ ღვედების შეკრულ მდგომარეობაში ბრძანების ნათურები ენთო. თვითმფრინავის სისწრაფეს მთელი არსებით ვგრძნობდი, გზაში პეტროს ვუმტკიცებდი – „ტბებს და ველებს ვხედავ-მეთქი“. „რაის ტბებს და ველებს, 10 000 მეტრის სიმაღლეზე მიფრინავთო“, – სიცილით კვებობდა და დასძინა: „შეხედე, ვილაც მოხუცმა კაცმა შემოიხედა ლიუკიდანო“... კი... როგორ არა... მე გაყურსული ვიჯექი... მე და ჩუმი – ეს მეტად უჩვეულო მდგომარეობაა... პეტრომ კენდი კრემის თამაში განაგრძო და პერიოდულად ჩაიღიღინებდა: „ესა ვარ, რაცა ვარ... ხვალ იქნებ არ ვიყოთ ან მე ან შენ“... გავარღვიეთ ღრუბლების დაუსრულებელი ფენა და სინათლეები გამოჩნდა ქვემოთ... ამოვისუნთქე და გამახსენდა ქეთი ლომიძის „მოიდა მისისიპი“ და პეტროს ამასწინათ ნიუ ორლეანში ნათქვამი ფრაზა „შერეკილებიდან“: „ამ ხვრელშიც ვიყავით, უფროსო, და იმ ხვრელშიც“... ასე დავარქმევდი ამ ჩანახატსაც.... კარგი რამეა იუმორი.... ძალიან კარგი...

მარტოობა გავასაიონე

განვიმდა... ახლად ამოყრილმა ნარცისებმა სველ ბალახში ჩარგეს თავი... ვაშლის ტოტებმა კი გული გადაიღვლეს და სიმჭიდროვით გახურებულ-შენუხებულებმა მკერდი მიუშვირეს გაზაფხულის წვიმის მსხვილ წვეთებს... ატირდა ღობე... დიდ სხეულში პატარა გოგონამ გამოიღვიძა... დიდმა თავში წამოარტყა და ისევ დასაძინებლად შეაგდო...

ძილი წამოდგა და სიზმრების მოსასხამი საბაზანოში გაიყოლა.

რამდენიმე გზაბნეული სიზმარი ბალიშის ქვეშ შეძვრა და ძილი გააგრძელა.

დიდი ფანჯარასთან მივიდა და შუშაში საკუთარ ჩრდილს გაუსწორა თვალი. სველ სარეცხის თოკებზე ანცი წვეთები თავქუდმოგლეჯილი დასდევდნენ ერთმანეთს. პატარამ შიგნიდან მიუკაკუნა.

– არ მცალია, – შეუკუროთხა დიდმა და შუშის ნახევარში არეკლილ თავის ლანდს გაუსწორა თვალი.

თვალის უპეებთან ჩამოღვენილ რბილ ჯიბეებს თითი ჩამოუსვა და ნესტიან, ჯერ კიდევ სუსხმეპარულ ჰაერს კარი მიუკეტა. შიშველ ფეხისგულებზე სიცივე აეკრა.

ქურაზე შემოდგმული ჩაიდანი ქოთქოთს მოჰყვა.

– გამორთე, – შეეხმინა პატარა.

– დაიძინე-მეთქი!

– როგორ დავიძინო, თუკი ჩაიდანი ასეთ ამბავშია...

გადაღებულია ნიკო
აბაზაძის მიერ.
თამუნა ჟვანია
და ნიცა (ჩემთვის
ნიციკორედ
წოდებული)
აბაზაძე

– უკვე გამოვრთე, დაიძინე!
– რამდენი უნდა მეძინოს? – გაბრაზდა პატარა და ჟან-გისფერ ტალღოვან თმაზე ხელი გადაისვა.

– ადრეა-მეთქი!

– ოოოოო... – დაიმანჭა პატარა და მწვანე დალიანდაგებულის საბანი თავზე გადაიფარა

დიდმა ყავა დაისხა და მაგიდას მიუჯდა, მაგიდაზე ძველი თეთრი გაცრეცილი „სალფეთქი“ იდო, ბებიას ხელით ამოგვირისტიებულ-მოქარგული.... რამდენი ფიქრი იდო თითოეულ გვირისტში, რამდენი მოგონება და ბებიას ხმა სითბოსთან ერთად...

დიდს სითბო ჩაელვარა. პატარამ ცალი თვალი გამოყო საბნიდან.

– მე რა გითხარი? – დაუცაცხანა დიდმა.

ყავა ცხელი იყო. წვიმამ ოთახი ჩამოაბნელა და კაკუნს უმატა.

– გასასვლელი ვარ.... წამოხვალთ რომელიმე? – იკითხა დიდმა.

– ამ ამინდში გიჟი ხომ არ ვარ გარეთ გავიდე? – აიმრიზა ამპარტავნება, – ვერ ვიტან სისველეს...

– შენ? – ჰკითხა დიდმა სიზარმაცეს.

– არა მგონი, ისევ სანოლში წოლა მირჩევნია... თან რამდენიმე სიზმარი კიდევ დამრჩა სანახავი.

დიდმა მხრები აიჩეჩა.

– იქნებ შენ გამომყვე? – დიდი პასუხისმგებლობას მიუბრუნდა.

პასუხისმგებლობამ უკმაყოფილოდ გამოიხედა, ცოცხი კედელთან მიაყუდა, მერე ცხვირი ხმაურით მოიხოცა და თავი გააქნია:

– არა.... აქაც ბევრი საქმე მაქვს!!!

– შენ? შენ გელაპარაკები, აქეთ მოიხედე, ოცნებავ...

ოცნებამ თვალები მოჭუტა და ნებიერად თქვა:

– არა... მე ფრენა მიყვარს... წვიმაში კი ვერ დავფრინავ...

– მრისხანებავ, შენ რაღას აკეთებ დღეს?

– მე? მე რა მოცლილი მნახეთ... გასაბრაზებელის და ტლინკების ასაყრელი ცოტაა?! ვინმე სხვა მონახე და გაასეირნე... შენც აირჩიე რა ამინდი...

– მე წამოვალ, – ჩუმიად თქვა მარტოობამ.

დიდმა გახედა:

– დარწმუნებული ხარ?

– სრულიად.

– ძალიან გთხოვ, ოღონდ შენებურად ჯაჯღანს არ მოჰყვე.

– მაგას ვერ დაგპირდები, მაგრამ წამოვალ... ვერც იმას, რომ უსაბელო ძაღლების დანახვაზე არ შევცბები... მაგრამ არ მოგცილდები, შენთან ერთად ვივლი.

დიდი წამოდგა. საწვიმარი გადაიცივა. დიდ ქოლგას გახედა და გვერდი აუარა. მაღალ ბოტებში, მწვანე კატები რომ ეხატა, შიშველი ფეხები ჩააცურა და კარი გაიხურა. მარტოობა უხმოდ მისდევდა ფეხდაფეხ, ჯიბეებში ხელჩანყობილი.

ქუჩებში მანქანები ნელა მოძრაობდნენ და ფარების სინათლე სისველეში ირეკლებოდა. სკოლიდან ბავშვები ბრუნდებოდნენ ხმაურით...

დიდი გუბებში მოურიდებლად აბიჯებდა, მარტოობაც... მხრები სულ სველი ჰქონდა და მაინც არ იღებდა ხმას.

– რამე მაინც მითხარი, – უთხრა დიდმა.

– შენ არ მითხარი, არ იჯაჯღანოო...

– ასე მთლა მუნჯურად ნუ ივლი... გაიღიმე მაინც.

– არ მეღიმება.

– ნუთუ არაფერი გაქვს სათქმელი?

– რა? რა უნდა გითხრა ისეთი, რომ არ იცოდე? მე ხომ რალაცნაირად შენი ბინდისფერი ჩრდილი ვარ... ჩრდილივით ერთგული და მოუშორებელი.

– სულ ასე ცუდ ხასიათზე რატომ უნდა იყო?

– და არ მაქვს მიზეზი?

– მაინც?

– ყველგან ჩემს თავს ვხედავ... სადაც არ უნდა ვიყო... აი, წარმოიდგინე სარკეებიანი ოთახი... შედიხარ, იქ კი შენი უამრავი გამოსახულება გიყურებს ჯიუტად, დაჟინებით, ძალიან დამთრგუნველი და მოსაბეზრებელია და თან არც ერთი მათგანი არ იღიმება.

მარტოობას წურწურით ჩამოსდიოდა წყალი და დიდი ვერ

ხვდებოდა ეს წვიმის ბრალი იყო თუ მარტოობა ტიროდა. თან შეკითხვისაც ეშინოდა, ვაითუ მართლა ტირისო მარტოობა.

– შეგცივდა? – იკითხა დიდმა.

– როგორც შენ...

– მე ჯერ არა!

– ესე იგი, მეც ჯერ არა.

– მოდი, სადმე შევხეტიალდეთ და რამე ცხელი დავლიოთ...

– მოდი...

გზის განაპირას პატარა კაფე დალანდეს... სველ ვიტრინებს თვალი შეავლეს და კარი შეაღეს. თბილოდა...

პატარამ გამოიღვიძა, შიშველი ანონილი ფეხები პეპლებიან სახლის ჩუსტებში ჩაყო და ჟანგისფერი თმების დაწვნას მოჰყვა. დიდი აღარ გაბრაზებია. ნამცხვრების თვალიერებით იყო გართული.

კაფე პატარა იყო... თბილი... მონწული მსუბუქი, ზურგზე გადაქანებული სკამებითა და მრგვალი მოხერხებული შუშის მაგიდებით. თითოეულ მაგიდაზე სხვადასხვა ფერის ნაჭრის ბრა იყო დაშვებული.

– სად დაჯდები? – ჰკითხა დიდმა.

– ფანჯარასთან, – დაინრიპინა პატარამ.

– შენ არავინ გეკითხება, – შეუღრინა დიდმა.

– მეკითხება, – გაუბედავად უპასუხა პატარამ და ჟანგისფერი ნაწნავის ბოლოს ლეჭვას მოჰყვა.

– წესიერად!

პატარამ „ცას“ ახედა და პატარა თითები მორჩილად დაინყო ატყავებულ მუხლებზე.

– აი, იქ, სადაც სტაფილოსფერი ბრაა... – თქვა მარტოობამ,

– მიყვარს ეს ფერი... მზისფერია... რალაცნაირად...

– შეჭამ რამეს?

– არა... ისე ვიჯდები და ვიფიქრებ.

– არც არაფერს დალევ?

– იქნებ მერე... ახლა არ მინდა.

დიდმა დიდ ფინჯანში მუქი ჩაი დაისხა და ლიმონის ნათალი ჩააცურა, სკამზე მოხერხებულად მოიკალათა და პირისპირ მჯდარ მარტოობას გახედა.

მარტოობა ხელეზე დაყრდნობილი იჯდა და მტირალ ვიტრინებს სევდიანად უმზერდა.

კარმა გაიჭრიალა და დიდ ქოლგას ახალგაზრდა ქალი შემოჰყვა 2 ბავშვით. ქალს ერთი ხელში ეკავა, გახვეული, ალბათ, 4-5 თვის, მეორე – გოგონა კი დაახლოებით 2-3 წლის იქნებოდა. პატარა ცისფერი სანვიმარი ემოსა და სველი, თეთრი, ნითელცხენებიანი ბოტებით ჯიუტად და ხალისიანად დააბიჯებდა მონაცრისფრო განიერ ფილებზე და პანანუნა სველ ნაფეხურებს ტოვებდა.

გოგონა ვიტრინასთან მივიდა და ციცქნა ცხვირი მიარჭო, მერე დედას გახედა და პატარა თითით მარწყვის ნამცხვარზე ანიშნა.

მუქ ყავაში ლიმონის ნათალი ისე თვლემდა, როგორც მთვარე ღამის ცაზე.

დიდი ფიქრობდა, პატარა უკვე ფრჩხილების კვნეტაზე იყო გადასული, თან რაღაცას ღლინებდა, მაგრამ მისთვის არავის ეცალა.... გადაუღებლად წვიმდა და წვიმდა.

ციცქნა გოგონას დედა არწევდა და მკერდზე მიკრულს ნეტარი ძილით ეძინა.

2-3 წლის გოგონა მოწნულ სკამზე იჯდა და ჰაერში დაკიდულ ბოტებიან ფეხებს ხალისით აქანავებდა, თან მარწყვის კრემიან ნამცხვარს მადიანად შეეცქეოდა. ზედა ტუჩზე კრემი უღვაშად გასდევდა და მარწყვის ნარჩენს ენით ილოკავდა. უცებ ჭამა შეწყვიტა, მარწყვი ჩამოუსრიალდა და ცისფერ სანვიმარს დაეცა. მონაცრისფრო-ქლიავისფერი თვალების ნათელი მზერა ვიღაცას გაუსწორა და ღიმილით შეანათა.

პატარამ თითების კვნეტას თავი ანება და გაირინდა. დიდმაც გოგონას მზერას თვალი გააყოლა.

პატარა მარტოობას უყურებდა და იცინოდა.

იცინოდა მარტოობაც, იცინოდა, კი არ იღიმებოდა.

– მოხდა რამე? – დამარცვლით იკითხა დიდმა.

მარტოობამ ღიმილით აიჩეჩა მხრები:

– აქ არ ვარ... აქ ჩემს თავს ვერ ვხედავ.

მუქ ჩაიში ლიმონის ნათალი ძილს მისცემოდა.

გარეთ კი გადაუღებლად წვიმდა და წვიმდა.

არ შიშივარო სული... გთხოვ...

ბაბუანვერა ვარ... არ ვიცი, საიდან მოდის ჩემი სახელი...

...არასდროს ვყოფილვარ მოხუცებული, დრო ისედაც ცოტა მაქვს ამქვეყნად. იშვიათად თუ მამჩნევთ, არა... კი მამჩნევთ, მაგრამ დიდად არაფრად მაგდებთ. ხშირად ჩამივლით და სულ გული მისკდება, ხელი არ დამავლოთ, არ მომწყვიტოთ და სული არ შემიბეროთ... ეს ხომ უბრალოდ გართობთ, ხანდახან ჩემს თეთრ სისხლსაც დაჰკრავთ ხოლმე თვალს და გულგრილად მომისვრით. ხშირად ბალახებში ვიმალები, ხან კი დამალვასაც ვერ ვახერხებ, აი მაშინ კი განსაკუთრებით მიცემს გული, მეშინია კიდეც, ჩემი გულის ბაგაბუგმა ვინმეს ყურადღება არ მიიპყროს და არ შედგეს. წვრილ ღეროზე ვდგავარ, ხანდახან მინდა ხოლმე ჩემზე მაღალ ბალახებს გავასწრო, მზისკენ მიმეჩქარება, მისი ნახვა მახარებს და მახალისებს. მზემ სხვაგვარი ალერსი იცის... ჩემს ულამაზეს თეთრ თმებში უწვრილეს სხივებს ჩახლართავს ხოლმე და სიცოცხლითა და ნეტარებით მავსებს, მეც თავს გადავავებ და ჩემს თხელ სხეულს მივანდობ, ტანზე კი სიამოვნებისგან სულ წვრილ-წვრილ ბუსუსებად დამაყრის ხოლმე. ზოგჯერ სიმბურვალისგან ჩამთვლემს, მაგრამ მზე გადავა თუ არა, მიწა სუსხს მაგრძნობინებს და მაშინვე მეღვიძება, ვინ გაცლის, უმაღლეს მუჯღუგუნს ნაგკრავენ.

ხანდახან ბაბუანვერები ერთად იზრდებიან... გუნდებად. ისეთი ლამაზია ასეთი მინდვრების ნახვა, ყაყაჩოების ველი – სისხლივით წითელი მწვანე ფერში და თეთრისა და მწვანეს ურთიერთშეხამება... ეს უფრო სევდას იწვევს, არა... ასე მგონია... მე მარტო ვდგავარ, თუმცა მოშორებით კიდეც ერთი ბაბუანვერა აქოჩრილა, საფეთქლებთან თმა შეთხელებია და ბოროტად მიყურებს. შური დიდი ცოდვაა და დამანგრეველი მეტად.

ჩემი თავი პირველად წვიმის წვეთებში დავინახე, კეთილები აღმოჩნდნენ, ეტყობა მზემ გამომიგზავნა, ერთად შეჯგუფდნენ და ციცქნა სარკედ იქცნენ. სრულიად მომხიბლა ფარშევანგის

კუდივით გადაშლილმა თეთრი თმის უჩვეულო სიმრგვალემ. მას შემდეგ ჩემს საოცრად ფაფუკ და ჰაეროვან თმას თავის შეტოკებით ვისწორებ. მართლა ულამაზესი თმა მაქვს... აბრეშუმით ნაზი და უთეთრესი, რომელიც ყოველთვის ყალყზე მიდგას. შიშისა და იმ უბედურების გამო, რაც ამ დედამინაზე ხდება. იშვითად ჭიამაია შეიძლება ამომაცოცდეს და ცოტა ხნით თმებში შეიმალოს. მარტო მას ვაძლევ ამის უფლებას. რადგან ვიცი, რომ არ დააზიანებს და თავისი პანანკინტელა ფეხებით გადამვარცხნის.

ძალიან მეშინია ქარის, წამოუბერავს, დალალებს ამიშლის და თან გაიტაცებს ხოლმე. ჩემი ბულულები კი ჰაერში დაფარფატებენ, ღრუბლებამდეც კი აღწევენ. იქ კი ზანტად ჩამომსხდარი პატარა ანგელოზები ხელისგულებში იგროვებენ და ბებიებისთვის მიაქვთ, პანანინა ბალიშების შესაკერად.

ამბობენ, რომ თმა დიდ ინფორმაციას შეიცავს. ჩემი თმა კი ფიქრითა და აუხდენელი ოცნებითაა სავსე. ანგელოზები კი ამას ყველაფერს სიზმრად ხედავენ და მე ეს ცოტა გულს მტკენს. ჩემი ჩემად უნდა დარჩეს. რატომ უნდა გახდეს ჩემი საიდუმლო ხილული ვინმესთვის, თუნდაც ანგელოზისთვის... ამქვეყნად რაღაც ვერაა ისე კარგად, როგორც უნდა იყოს.

ამიტომ... ნუ შემიბერავთ სულს... გთხოვთ.... მომეცით უფლება, ცოტა ხანს დავრჩე დედამინაზე და ვიოცნებო მაინც... ისედაც ვიცი, რომ ამ ოცნებებს ახდენა არასდროს უწერია.

ელისო
ნიკლაური

**პროფესორი
თარგმანები**

ანდრე მორუა

სიბერა

სიბერეში შებიჯება – უცნაური პროცესია, იმდენად უცნაური, რომ ძნელად თუ იჯერებ მის არსებობას. მხოლოდ მაშინ, როდესაც ვხედავთ, როგორ გამოიყურებიან ჩვენი თანატოლები, თითქოს ჩვენს ანარეკლს სარკეში შევყურებთ და მაშინლა ვხვდებით, როგორები ვართ ჩვენ თვითონ. ჩვენ ხომ საკუთარი მზერისთვის ყოველთვის ახალგაზრდებად ვრჩებით. ჩვენ გვაქვს იგივე იმედები და შიშები, რაც ახალგაზრდობაში გაგვაჩნდა, ჩვენი გონება ჯერ კიდევ სხარტად აზროვნებს და ჩვენი ძალებიც თითქოსდა ჯერ მთლად არ მინავლებულა. ვატარებთ ცდას, უბრალოდ გვანტიერესებს „თუ მოვახერხებთ ამ გორაკზე ისევე სწრაფად ასვლას, როგორც ამას ახალგაზრდობაში ვახერხებდით?“ კი, მართალია... სუუულ ცოტა სული მეკვრის, მაგრამ იმდენივე დრო დამჭირდა... ისე... მართალი რომ ვთქვა... მანამდეც ხანდახან სულის შეკვრას ვუჩიოდი“.

ახალგაზრდობიდან სიბერეში გადასვლა იმდენად შეუმჩნევლად ხდება, რომ ის, ვისაც ეს ემართება, ვერც კი ხვდება, რა ამბავია მის თავს. აი, წარმოიდგინეთ, ზაფხულს შემოდგომა ცვლის... ეს პროცესი იმდენად თანდათანობითია, რომ მას ძნელიც კია თვალი გავადევნოთ, მაგრამ ისეც ხდება, რომ შემოდგომა მოულოდნელად გვესხმის თავს. ჯერ თითქოსდა ნელ-ნელა აცლის ხეებს ფოთლებს, მაგრამ ნოემბრის ცივმა ქარმა შეიძლება თვალის დახამხამებაში ჩამოგლიჯოს შემოდგომას ოქროს ნილაბი და ჩვენს თვალწინ გაშიშვლებული ხეების სახით ზამთრის ჩონჩხი დაუნდობლად შემოგვახალოს. ფოთლები, რომლებიც ჩვენ ცოცხლად მიგვაჩნდა, თურმე რახანია აღარ სუნთქავდნენ და მხოლოდ იძულებით ეთამაშებოდნენ გამომშრალ ტოტებს. ძლიერმა ქარმა მხოლოდ გააშიშვლა ეს „ბოროტება“, თვით არასდროს მოუხმია ის თავისთან. ქალი და მამაკაცი შეიძლება ახალგაზრდად გამოიყურებოდნენ, მიუხედავად ასაკისა. „ის ისეთი მომხიბლავია“, – ვამბობთ ხოლმე

მანდილოსანის შესახებ, ან „ის ყოველთვის ფორმაშია“ – არა ერთხელ გვითქვამს მამაკაცის თაობაზე. ჩვენს აღფრთოვანებას ინვესს მათი აქტიური ცხოვრების წესი, სალი და სხარტი გონება, საუბრის საინტერესოდ წარმართვის უნარი. ისეც ხდება, რომ ხანდახან ჩვენს საქციელს ვერ ვაკონტროლებთ, გარკვეულწილად გონიერება გვტოვებს. ასეთი საქციელის შედეგს ახალგაზრდა სრულიად ადვილად გაუმკლავდებოდა, შეიძლებოდა თავის ტკივილს შეენუხებინა, ან სურდო შეყროდა, ასაკს კი თავისი გართულებები სდევს თავს, გულის შეტევის თუ პნევმონიის სახით. რამდენიმე დღის შემდეგ ასაკოვან ადამიანთა სახეები ასეთი „გმირობის“ შემდეგ იცრიცება, ფერს ჰკარგავს, ისინი წელში იხრებიან, თვალებში ცეცხლი მიუწელებათ ხოლმე. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ სიბერე შემოგვეპარა და არცთუ ცოტა ხნის წინ.

შემოდგომის მისადგომებთან როდის იწყება ეს ეტაპი

ცნობილმა ფილოსოფოსმა ონრადმა ბრძანა, რომ, როდესაც ადამიანს 40 წელი უსრულდება, ის თითქოსდა ხედავს მის წინ განოლილ შუქრდილს და ამ გარკვეული ზღვარის გადაკვეთის შემდეგ სევდანარევი ინტონაციით აღნიშნავს, რომ სიყმანვილემ თავისი შეუდარებელი ხიბლითურთ უკვე ჩაიარა, ახლა წინ 50 წლის ასაკი გვიდევს. ამ ზღვარსაც როდესაც გადავცდებით, რალაც შფოთისმაგვარი შეგვიჩნდება და სასონარკვეთილების ტალღაც არაერთხელ აგვილოკავს ტერფებს, თუმც აქტიურად ცხოვრებას ჯერ კიდევ ვახერხებთ.

სიბერე – ეს გაცილებით მეტია, ვიდრე გათეთრებული თმა, დაყრილი ნაოჭები თუ ფიქრი იმის შესახებ, რომ ჩვენი სათამაშო პარტია უკვე დასრულებულია და სარბიელი უკვე ახალგაზრდებს ეკუთვნით.

სიბერის ნამდვილი სიავე კი არის არა ფიზიკური უძლურება, არამედ სულში ფესვგადგმული განურჩევლობის გრძნობა...

ამ შუქრდილის ზღვარს მიღმა ჩვენ ქვეყანასა და ადამიანებს ისეთებად ვხედავთ, როგორებიც ისინი არიან, ყოველგვარი

ილუზიის გარეშე. მოხუცი ადამიანი საკუთარ თავს ხშირად უსვამს ასეთ შეკითხვას: „კი მაგრამ რისთვის? რა საჭიროა?“ და იქნებ, სწორედ ესაა ყველაზე სახიფათო. მოვა დრო და იგივე ადამიანი მშვიდად იკითხავს: „განა ღირს კი ბრძოლა?“, „ღირს კი გარეთ გასვლა?“, „განა საჭიროა სანოლიდან წამოდგომა?“.

უმარტივესი ორგანიზმებისგან განსხვავებით, რომლებსაც უნარი შესწევთ აიცილონ დაბერების პროცესი ორად გაყოფის გზით, ყველა ცოცხალ არსებას აუცილებლად ეწვევა სიბერე. რატომ მისცა უფალმა პეპელას მხოლოდ 2 საათი სასიყვარულო თამაშებისთვის, კუს და თუთიყუშის სიცოცხლის ხანგრძლივობა კი 2 საუკუნეს ითვლის. რატომ უნდა ცხოვრობდნენ ქარიყლაპია და ჭანარი 300 წელი, ბაირონსა და მოცარტს კი მხოლოდ 30 წელი ერგოთ წილად? 150 წლის წინ ცხოვრების ხანგრძლივობის საშუალო ასაკი 40 წელს შეადგენდა. დღეს კი ამ მონაცემებმა შედარებით ცივილიზებულ ქვეყნებში უკვე 70 წელს მიაღწია. თუკი ომები და რევოლუციები არ გააუარესებენ ეკოლოგიურ ვითარებას, იქნებ ეს მაჩვენებელი შემდგომ საუკუნეებში 100 წლამდეც კი ავიდეს, მაგრამ სიბერეს ვერსად წავუვალთ, ის ისევე მოვა, თავისი ჩვეული დინჯი და მყარი ნაბიჯებით.

ცხოვრების ქოქოსის ხე

ცოცხალი არსებები რაც უფრო ახლოს არიან ბუნებასთან, მით უფრო მკაცრად ეპყრობიან უფროს თაობას. სიბერეში შესული მგელი თავის გუნდის წევრებს შორის პატივისცემით მანამ სარგებლობს, ვიდრე მსხვერპლის მონადირების ძალა შესწევს, ვიდრე ახერხებს მის თათებში მოგდებას და მოკვლას. კიპლინგი თავის „ჯუნგლების წიგნში“ აღწერს ახალგაზრდა მგლების საშინელ დაუნდობლობას ხნიერი მგლის მიმართ. აკელა ხელიდან უშვებს მსხვერპლს, რაც მისი ე.წ. „კარიერის“ დასასრულად იქცევა. კბილებჩაცვენილი მოხუცი მგელი მისივე გუნდის ახალგაზრდა წევრების მიერ უმოწყალოდ იდევნება. ამ თვალსაზრისით, მარტივი ადამიანები მეტად წააგვანან ცხოველებს. ერთმა მოგზაურმა, რომელმაც აფრიკა მოინახუ-

ლა, გვიამბო, როგორი დაჟინებით თხოვდა მას ერთ-ერთი ტომის ბელადი თმის საღებავის ჩუქებას: „ჩემი ტომის წევრებმა რომ დაინახონ ჩემი თეთრი თმა, სიკვდილი არ ამცდებთაო“.

სამხრეთ ზღვის ერთ-ერთი კუნძულის მცხოვრებნი თავიანთ მოხუცებულებს ქოქოსის ხეებზე აძრომას აიძულებდნენ და შემდეგ ამ ხეებს დაუნდობლად არწევდნენ. ვინც ამ რწევას გაუძლებდა, მას სიცოცხლის უფლებას უნარჩუნებდნენ, მაგრამ ვაი მას, ვინც თავს ვერ შეიმაგრებდა და მიწაზე დაეწარცხებოდა. მათთვის სასიკვდილო განაჩენი გარდუვალი იყო. უდავოდ, წარმოუდგენელი სისასტიკეა... მაგრამ ჩვენც ხომ გვაქვს ჩვენი ქოქოსის ხეები?

სახელმწიფო მოღვაწეების, მსახიობების, ლექტორების შესახებ ხშირად შეიძლება გაიგონით ასეთი ფრაზა: „მისი ამბავი დამთავრებულია“. უმეტეს შემთხვევაში ეს სასიკვდილო განაჩენის ტოლფასია, რადგან პენსიაზე გასვლასთან ერთად იწყება ხელმოკლეობის ეტაპი, ხშირია საშინელი იმედგაცრუების განცდაც, რაც ფიზიკურ უძლურებას იწვევს. ომები კი ხომ საყოველთაო ქოქოსის ხეებად გვევლინებიან.

გლეხები, რომლებიც ბუნების ნიაღში იშვნენ და მასთან განსაკუთრებით ახლოს გრძნობენ თავს, გარკვეულწილად არეგულირებენ ურთიერთობებს თაობებს შორის. ახალგაზრდების ტრიუმფი განსაკუთრებით თვალსაჩინო ხდება ქალაქებში რევოლუციებთან და საზოგადოებაში მიმდინარე სწრაფ ცვლილებებთან დაკავშირებით, რამეთუ ახალგაზრდობა ბევრად იოლად უღებს ალღოს, ეგუება შექმნილ ვითარებას და ერთგება მიმდინარე პროცესებში, ვიდრე ამას უფროსი თაობა ახერხებს. ცივილიზებულ ქვეყნებში, სადაც შეძლებულ ადამიანთა რიცხვი დიდია, ხშირია უფროსი ადამიანების მიმართ ზრუნვა და მათ მიმართ პატივის მიგების ტენდენცია. ამგვარად უფროსი და უმცროსი თაობა ურთიერთმონაცვლეობს და ამ ურთიერთობას თავისი ჩვეული რიტმი გააჩნია.

არანაირი აზრი არ აქვს ამ ურთიერთობის შეცვლასთან

დაკავშირებით ფიქრს. ჩემი ღრმა რწმენით, ამ ორ თაობას შორის ურთიერთობის რეგულირების საუკეთესო სქემა ასე გამოიყურება – სათავეში ახალგაზრდები დგანან, მაგრამ ყურს უგდებენ სახელმწიფო მრჩეველთა აზრს, იმ ადამიანებისა, რომელთაც წლების მანძილზე დაგროვილი სიბრძნე აქვთ და დიდი გამოცდილების მქონენი არიან.

წარსულის ტირანია

ასაკის მოსვლას თან სდევს გარკვეული სირთულეები. თუ მათთან ბრძოლა განიზრახეთ, უნდა მშვიდად აღიაროთ მათი არსებობა. როცა ექიმი სერიოზულად სწეულ ავადმყოფთან მოსანახულებლად მიდის, როგორც წესი, ამბობს: „ასე მოხდება, თუკი თქვენ ასე არ მოიქცევით“. შემდეგ სიმპტომების ჩამოთვლას მოჰყვება, ყოველი სიმპტომი კი წინადასახელეზულზე უარესია და ცდილობს დაარწმუნოს პაციენტი, რომ ყოველივე ამას აიცილებს, თუკი პრევენციულ ზომებს მიმართავს.

შესაბამისად, ამიტომ მინდა გაამბოთ იმის შესახებ, თუ რა სირთულეებს შეიძლება გადააწყდეთ სიბერის ჟამს და როგორ აარიდოთ მათ თავი. ეს ერთგვარი გაფრთხილებაა.

სიბერემუპარული სხეული დიდხანს მომუშავე ძრავას წააგავს. ყურადღებით თვალყურის დევნების, დროული პროფილაქტიკის წყალობით მან შეიძლება კიდევ დიდხანს, დიდხანს იფუნქციონიროს. მართალია, ისეთივე სრულყოფილი ვერ იქნება, როგორც თავდაპირველად და უდავოდ დანდობასაც საჭიროებს. მაგრამ მის მიმართ გონიერი მიდგომის მეშვეობით სიბერის დროსაც შეიძლება შევინარჩუნოთ მისი აქტიურობა.

ასაკოვან ადამიანებში ხშირად თავს იჩენს ხოლმე საოცარი ეგოიზმი, რაც გარკვეულწილად ხელს უშლის ახალგაზრდებთან მეგობრული ურთიერთობის დამყარებას. ეს რომ არ იყოს, სიტბოსა და გამოცდილების ერთობლიობას შეიძლება მოეზიდა კიდევ თქვენსკენ ასაკით უმცროსი ადამიანები.

ასაკის ერთ-ერთი სერიოზული ნიშანი ხელმომჭირნეობაა. ასაკოვან ადამიანს კარგად ესმის, რომ მისთვის ფულის გამოუმუშავება უკვე რთულია და ამიტომ ხელების თრთოლვით დაპფოფინებს არსებულ თანხას. კიდევ ერთი მიზეზი ის გახლავთ, რომ ყოველ ცოცხალ ადამიანს გააჩნია სწრაფვა რალაცის მიმართ, სწრაფვამ ფულის მიმართ კი შეიძლება იოლად ჩანაცვლოს სხვა მიდრეკილებანი. ხელმომჭირნეობა ერთგვარ თამაშად იქცევა ხოლმე და ასეთი ადამიანები დიდ კმაყოფილებას პოულობენ ამ დროს. ამ თამაშს არ სჭირდება არც ძალ-ღონის დახარჯვა, არც ახალგაზრდობა და არც ჯანმრთელობის მყარი მდგომარეობა.

დაბერების პროცესს თან სდევს აზროვნების შენელებაც. მათ უჭირთ ახალი იდეების წარმოქმნა-მიდევნება. ამიტომ ხშირად მხარს უჭერენ იმ აზრებს, რაც მათთვის ახალგაზრდობის დროს იყო ახლობელი და საინტერესო. საპირისპირო მოსაზრება მათ სერიოზულ აღელვებას იწვევს, რადგან ეს მათ მიმართ გამოვლენილი უპატივისცემლობის დადასტურებაა. მათთვის ძნელი ხდება დროისთვის ფეხის აწყობა, ამიტომ უმეტესწილად წარსულის შესახებ საუბრითა და მოგონებებით იქცევენ თავს.

მარტოობა – ეს არის სიბერის ყველაზე დიდი სიავე. ერთმანეთის მიყოლებით მიდიან ძველი მეგობრები თუ ნათესავები, ეს არის აუნაზღაურებელი დანაკლისი. სიბერეს მიაქვს ძალები და, მასთან ერთად, ჩვეული სიამოვნებაც.

„სიბერე – ეს არის ნამდვილი ტირანი“, – ამბობდა ლაროშ-ფუკო, – „ის კრძალავს ახალგაზრდულ სიამოვნებას, დაუმორჩილებლობის შემთხვევაში კი სიკვდილის განაჩენით იმუქრება“. უპირველეს ყოვლისა, დაუმეგებელია ახალგაზრდული, გადარეული, ვნებიანი სიყვარული. ასაკოვანი ადამიანები ხშირად ლელავენ იმის გამო, რომ მათი ფიზიკური სურვილები შესაძლებლობებს არ შეესაბამება. ხშირ შემთხვევაში სხეულთან ერთად ბერდება სულიც.

ძველბერძნულ ისტორიაში ცნობილი ფაქტია, რომ ერთ პატრიცს მთელი ცხოვრება უყვარდა ერთი ქალბატონი, რომელმაც მის გამო დატოვა ოჯახი, შვილები, უარი თქვა მეგობრებზე და თავის საპატიო ადგილზე საზოგადოებაში. პატრიცს არ შეეძლო ქალის შერთვა, რადგან დაოჯახებული გახლდათ. ქალმა მთელი თავისი სიცოცხლე ამ სიყვარულს შესწირა, მისთვის სიამოვნების მოგვრას და მისი კარიერის აღმასვლას. დროთა განმავლობაში ეს დიდი სიყვარული ფაქიზ და ნატიფ მეგობრობაში გადაიზარდა. პატრიცი 80 წლის იყო, ქალბატონი კი 70-ს. ისინი ყოველ დღე ხვდებოდნენ ერთმანეთს. როდესაც ქალი გარდაიცვალა, ვინც კი იცოდა მათი სიყვარულის ამბავი, მამაკაცის მიმართ დიდი სიბრალულით განიმსჭვალა, შიშობდნენ, რომ პატრიცი ამ დარტყმას ვერ გაუძლებდა, მაგრამ პატრიცი ამ ქართველის შემდეგ მალევე მოეგო გონს. ის მარტო სიყვარულისთვის კი არ იყო მეტისმეტად ასაკოვანი, არამედ იმისთვისაც, რომ სათანადო დონეზე განეცადა ეს ამბავი.

ატარეთ პარიკები და სამკაულები

დაბერების ხელოვნება ითვალისწინებს ბრძოლას ბევრ უსიამოვნო შეგრძნებასთან, მაგრამ შესაძლებელია კი ეს, თუკი სხეული ჰკარგავს თავის ხიბლს? განა სიბერე არ ითვალისწინებს ორგანიზმის ბუნებრივ ბიოლოგიურ ცვლილებას? რისი მიღებაც არ გვინდა, მაგრამ გვინდა თუ არა, მოგვიწევს?

ცივილიზაციამ და გამოცდილებამ ადამიანებს ბრძოლის მეთოდები ასწავლა, თუ როგორ გამკლავებოდნენ მის გარეგნულ გამოვლინებას. ელეგანტური სამოსი და მოხდენილად შერჩეული სამკაულები თვალს ატკობს და ფიზიკურ ნაკლოვანებებზე თვალს ახუჭინებს ადამიანებს. განსაკუთრებული ადგილი ეთმობა სამკაულების მორგებულ გამოყენებას. მარგალიტის მძივების მაცთური ლიცილიცი აუფერულებს ყელის ნაოჭებს, ბეჭდების ქვათა ციალი და სამაჯურების ასხმა ასაკს უკარგავს ხელებს და მაჯებს მოხდენილს აჩენს. ლამაზი თმის სარჭები თუ საყურეები იმდენად იპყრობს მზერას, რო-

გორც ველურ ტომის წარმომადგენელთა სვირინგები და ისე ახალისებს ჩვენს წარმოსახვას, რომ სახეზე არსებული ნაოჭები შეიძლება ვერც კი შევნიშნოთ.

მცდელობა იმისა, რომ შეძლებისდაგვარად შევამციროთ ზღვარი სიბერესა და ახალგაზრდობას შორის, ეს არის უნარი და მისწრაფება ცივილიზებული ადამიანებისა.

პარიკების დანიშნულება იყო, დაეფარათ შეთხელებული თმა ან მელოტი თავები. კოსმეტიკის კვალიფიციურად გამოყენება კანის დაბერებას შეუმჩნეველს ხდის. ჩაცმა მოხდენილად და მორგებულად ეს ხელოვნებაა და ფიზიკური არასასურველი ცვლილებების წარმოჩენისგან გვიცავს.

ხშირად არის საუბარი იმის შესახებ, რომ ადამიანის ასაკს განსაზღვრავს არა მისი წლოვანება, არამედ მისი სისხლძარღვებისა და ძვლების მდგომარეობა. 50 წლის ადამიანს შეიძლება ზოგჯერ 70 წელი მისცეთ, მეტიც. კარგად ნავარჯიშევი სხეული ხანგრძლივად ინარჩუნებს მოქნილობას და მაშინ დაბერების პროცესს თან აღარ ახლავს მძიმე დაავადებათა ჯაჭვი. აზრი კი იმაშია, რომ ივარჯიშოთ ყოველ დღე და არა ხანდახან, სურვილისამებრ. შეუძლებელია შეაჩეროთ დაბერების პროცესი, მაგრამ შეგიძლიათ წინ აღუდგეთ მას.

ცნობილმა ფილოსოფოსმა მონტენმა ბრძანა: „ვისურვებდი, რაც შეიძლება დიდხანს გაგრძელდეს ჩემი მოხუცებულობა, ვიდრე სიბერის მობრძანება დროზე ადრე მოხდეს“.

ხშირად ისეც ხდება, რომ ახალგაზრდობა ჩაივლის, ლტოლვაც მინელდება და სიყვარული ასკეტიზმის გარკვეულ ელემენტებს ირგებს. ამასაც აქვს თავისი ხიბლი. ფიზიკური ლტოლვის ჩაცხრომასთან ერთად ქრება სექსუალური შეუთავსებლობაც. ამ დროს წყვილები წააგვანან მდინარეებს, რომლებიც სათავეში დიდ ზვირთებად მოლელავენ, შხეფებს

თამამად ისვრიან, მაგრამ ზღვასთან მიახლოებისას თითქოსდა სვლას ანელებენ და მათ განიერ ზედაპირზე ვარსკვლავები იწყებენ ციმციმს.

სიყვარული ასაკში შეიძლება იყოს ისეთივე გულწრფელი და შთამბეჭდავი, როგორც ახალგაზრდობის დროს. ვიქტორ ჰიუგო გვიამბობდა, თუ როგორ მოხიბლა მადამ რეკამიესა და შატობრიანის ურთიერთობამ. ქალი ბრმა იყო, შატობრიანი კი პარალიზებული. „ყოველ დღე დღის 3 საათზე შატობრიანი მიჰყავდათ მადამ რეკამიესთან შესახვედრად. ქალი, რომელსაც თვალისჩინი დაკარგული ჰქონდა და ვერაფერს ხედავდა, მამაკაცის საზოგადოებას ეძებდა, მამაკაცისა, რომელსაც შეგრძნება ფაქტობრივად დაკარგული ჰქონდა. მათი ხელები ერთმანეთს ხვდებოდნენ... სიკვდილი სულ ახლოს იყო, მაგრამ მით უფრო ძლიერი იყო მათი სიყვარული“.

ის, ვინც თამაშს მიღმა არ დარჩენილა

ცხოვრების ემოციური მხარე სრულიადაც არ განისაზღვრება მხოლოდ სასიყვარულო იმპულსებით.

უფროსი თაობა ხშირად უფრო მეტად არის მიჯაჭვული თავის შვილიშვილებთან, ეს ურთიერთობა მათ ცხოვრებას ავსებს და ახალისებს. ჩვენ მათი სიხარული გვახარებს და სანუხარი გვაფორიაქებს, მათი სასიყვარულო განცდებიც გულთან ახლოს მიგვაქვს და მათ ბრძოლაშიც ცხოველ მონაწილეობას ვიღებთ. როგორ უნდა ვიგრძნოთ თავი თამაშს მიღმა დარჩენილ ადამიანებად, როცა ახლა ისინი თამაშობენ ჩვენს ნაცვლად? განა მათი ბედნიერების შემყურე ჩვენ შეგვიძლია ვიყოთ უბედურები? როგორი სასიამოვნოა, თუკი ისინი გატაცებით კითხულობენ იმ წიგნებს, რომელიც ჩვენ ვურჩიეთ...

მესამე თაობა ხშირად უკეთ პოულობს საერთო ენას თავიანთ შვილიშვილებთან, ვიდრე შვილებთან. ფიზიკურადაც კი, ისინი ბევრად ახლოს გრძნობენ თავს ამ თაობასთან. ისინი ვერ დარბოდნენ შვილებთან ერთად, მაგრამ სიამოვნებით უწყობენ

ფებს შვილიშვილებს. ჩვენს პირველ და უკანასკნელ ნაბიჯებს თითქოს ერთი რიტმი გააჩნია.

ამასთან ერთად, უნდა აღინიშნოს, რომ ადამიანების დაბერების პროცესი შესამჩნევად ნელდება, თუკი მათ ცხოვრებას რაიმე სერიოზული მიზანი გააჩნია. არსებობს მოსაზრება, რომ ცხოვრების აქტიური წესი ასაკოვან ადამიანს, გარკვეულწილად, ცვეთს. ამ მოსაზრებას მე არასგზით არ ვეთანხმები. სიბერისკენ სვლა – ეს ძალიან ცუდი ჩვევაა, რომლისთვისაც დაკავებული ადამიანი ვერასდროს მოიცლის.

ხშირ შემთხვევაში ასაკოვანი ადამიანები ბევრად უფრო კარგი ლიდერები არიან, ვიდრე ახალგაზრდები. ხანდაზმულ დიპლომატებსა და ექიმებს დიდი ცხოვრებისეული გამოცდილება აქვთ და სიბრძნე გააჩნიათ. ახალგაზრდული ვნებები მათ ნაკლებად ატყვევებთ და გადაწყვეტილებებსაც მშვიდი გონებით, დინჯად იღებენ.

ციცერონმა ბრძანა: „დიდი საქმეები ყოველთვის კეთდებოდა ასაკისთვის ნიშანდობლივი დადუღებული სიბრძნის წყალობით და არასოდეს დიდი ფიზიკური ძალის ზენოლის მეშვეობით“.

სინათლის ხაზი

დაბერების ორი გონიერი გზა არსებობს. პირველი – არ მისცეთ თქვენს თავს დაბერების უფლება. ეს გზა ეკუთვნის იმ ადამიანებს, ვინც მოახერხა სიბერისგან თავის დაღწევა და ცხოვრების აქტიურ გზას შეუდგა. მეორე – სიბერე უნდა მიიღოთ მშვიდად და ცივი გონებით. ბრძოლის დრო დასრულდა. არის კატეგორია ასაკოვანი ადამიანებისა, რომელიც არა მხოლოდ შურის თვალით შეჰყურებს ახალგაზრდებს, არამედ სიბრალულის გრძნობაც ეუფლება, რადგან ისინი ახლა ცხოვრების მბორგავი ნაკადის წინაშე დგანან. ის სიამოვნება კი, რომელიც მათ თავის დროს ვერ იგემეს, ახლა ამ ახალგაზრდების ხელშია.

დაბერების პროცესს რამდენიმე არასასიამოვნო მხარე აქვს. ერთ-ერთი და ყველაზე მძიმე იმის გააზრებაა, რომ რაღაც სამუდამოდ ჩაინრიტა თითებს შორის და უკან დაბრუნება აღარასდროს უნერია. საუბედუროდ, არსებობენ ადამიანები, რომელთა ცხოვრება უკანასკნელ წუთამდე დაუკმაყოფილებლობის შეგრძნებითაა მოწამლული.

დაბერების ხელოვნება იმაშია – თავი ისე გვეჭიროს, რომ შემდგომი თაობისთვის ერთგვარ საყრდენად ვიქცეთ და არა ქვეშდამტან ქვის ლოდად, ნდობით სავსე პიროვნებად და არა მეტოქედ.

საჭიროა პენსიაზე გასვლის საკითხსაც შევეხოთ. ეს თემა ხშირად არაერთგვაროვან რეაქციას იწვევს ხოლმე. ამავე დროს ადამიანისთვის, რომელსაც ჯერ კიდევ შერჩენია გაცემის უნარი, ეს ცვლილება შეიძლება დიდი სიამოვნების დასაბამადაც კი იქცეს. საკუთარ სახლში, ბაღში, იქნებ, მათ დიდი ხნის ოცნება აიხდინონ, ბოლოს და ბოლოს თავისი ქვის გახარების შესაძლებლობა მიეცეთ.

ეს ეტაპი კიდევ უფრო საინტერესო იქნება იმ ადამიანისთვის, ვისაც პოეზია იზიდავს, ლიტერატურა უყვარს, ბუნების სილამაზეს ეტრფის და დიდ ხელოვანთა შედეგებს დიდი გატაცებით შეჰყურებს – ისინი ხომ ჩვენი ერთგული და უკვდავი მეგობრები არიან.

ასეთივე განუყრელი მეგობარია მუსიკა. მათთვის, ვისაც ადამიანებთან ურთიერთობამ იმედგაცრუება მოუტანა და გარკვეულწილად გული გაუტეხა, მუსიკის ზღაპრულ სამყაროსთან ზიარება შეიძლება ნამდვილ სასწაულად იქცეს.

პასკალმა თქვა: „ადამიანის ცხოვრება შეიძლება ჩაითვალოს ბედნიერად, თუკი ის მას სიყვარულით იწყებს და პატივმოყვარეობით ასრულებს“. თუ ამბიციები დაკმაყოფილებულია, სიბერეში ცხოვრება მშვიდად მიედინება.

მაშ ასე, 10 ან 20 წლის შემდეგ, მას მერე, რაც ადამიანი შუქრდილის ხაზს გადალახავს, მას უკვე ძალა შესწევს სინათლის ხაზსაც გადააბიჯოს. ის თავს მშვიდად და ბედნიერად ბრძნობს. მისი კეთილგანწყობილება და გულწრფელობა მის სულის მდგომარეობაზე მეტყველებს. არა, სიბერე არ არის ჯოჯოხეთი, რომლის შესასვლელთან ასეთი წარწერაა ამოტვიფრული: „ყველა იმედი, რაც გაგაჩნდა, აქ დატოვე“. თუ ხანდაზმული ადამიანები იმსახურებენ მეგობრობას, ისინი ყოველთვის გარშემორტყმულნი არიან ხალხით.... და... ბოლოს და ბოლოს, სიკვდილის შიში შეიძლება ყოველთვის იქნეს დაძლეული რწმენითა და ფილოსოფიით.

ძილის დროა, სულ ესაა

საინტერესოა, მოახერხებს თუ არა მეცნიერება ოდესმე სხეულის დაბერების პროცესის შეჩერებას? ნუთუ, ოდესმე იარსებებს ისეთი შადრევანი, რომლის ნაკადის ქვეშ განბანის შემდეგ ჩვენ კვლავ შევძლებთ ჩვენი სიყმაწვილის დაბრუნებას? ბიოლოგებმა ეს მოახერხეს უმარტივეს არსებებზე ცდების ჩატარებისას, მაგრამ ღირს კი ამდენ ხანს ადამიანის ცხოვრება?

80 წლის ადამიანს უკვე ყველაფერი აქვს განცდილი: სიყვარული და მისი დასასრული, ამბიციები და შემდგომი სიცარიელე, გულუბრყვილო ილუზიები და გამოფხიზლება, რაც მათ მსხვრევას ხშირად სდევს თან.

სიკვდილის შიში არცთუ ისე ძლიერია სიბერის ჟამს, მიჯაჭვულობა და ინტერესები წარსულში დარჩა, რამეთუ გვაკავშირებდა იმ ადამიანებთან, ვინც უკვე ამ ქვეყანას გაერიდა.

რა არის შემდეგი? სიკვდილი – ცხოვრების ყველაზე სახიფათო თამაში.

როცა ჰერბერდტ უელსს 70 წლის იუბილეს აღუნიშნავდნენ, ის სიტყვით წარსდგა აუდიტორიის წინაშე და თქვა, რომ ამ

დღემ მას შორეული ბავშვობა გაახსენა. ძიძა ხშირად ეუბნებოდა მას: „ჰენრი, თქვენი ძილის დროა“. როგორც წესი, ის ძიძას წინააღმდეგობას უწევდა, მაგრამ გულის სიღრმეში კარგად ესმოდა, რომ ძილს მოსვენება სდევდა თან.

„სიკვდილი – კეთილი და, იმავდროულად, მკაცრი ძიძაა, და როცა დრო მოდის, ის ამბობს: „ჰენრი, ძილის დროა“. ჩვენ კვლავ ცოტას ვინრიალებთ, მაგრამ კარგად გვესმის, რომ დასვენების დრო მოვიდა და გულის სიღრმეში ველით კიდევ მას.“

*****
*****

ეს ტექსტი ალექსანდრე გერმანის კედელზე ეკიდა. ეს არის მოხუცი ადამიანის ლოცვა, რომელსაც მისი მამა კითხულობდა ხოლმე, ცნობილი მწერალი იური გერმანი.

უფალო, შენ ჩემზე უკეთ უნცი, რომ მალე სიბერე შემომიღებს კარს. ნუ გამავლებინებ გონებაში საბედისწერო აზრს, რომ აუცილებელია ყველაფერზე ჩემი მოსაზრება გამოვთქვა.

მიხსენი ცთუნებისგან, არ მსურს ვინმეს საქმეში ცხვირი ჩავყო, არ მინდა ადამიანებს თავი მოვაბეზრო, სჯობს ვიაზროვნო და ხალხი არ შევანუხო, რამე სასიკეთო გავაკეთო და არა დესპოტად ვიქცე.

მიხსენი სურვილისგან, რომ დეტალური თხრობით ხალხს თავი შევანყინო. მიბოძე ფრთები, რომ უძღურმაც კი შევძლო მიზნის მიღწევა. დამადუმე, თუკი ჩემი ავადმყოფობების შესახებ საუბარს წამოვიწყებ. მათი რაოდენობა მატულობს და მათ შესახებ საუბარი, რაც დრო გადის, სულ უფრო ტკბილი ხდება.

არ გთხოვ, რომ გააუმჯობესო ჩემი მეხსიერება, მაგრამ ჩემში კაცთმოყვარეობას ნუ ჩაკლავ, მოთოკე ჩემი თვითდაჯერებულობა, როცა ჩემი მეხსიერება სხვისი მეხსიერების წინაშე წარსდგება.

გემუდარები, უფალო, ნუ დამზოგავ, როცა ჩემთვის რაიმეს სწავლების საშუალება მოგეცემა. შემაგნებინე, რომ მეც შემიძლია შეცდომის დაშვება.

თუკი ვახერხებდი ვყოფილიყავი კეთილგანწყობილი, შემინარჩუნე ეს უნარი. მართლია, მე არ ვაპირებ წმინდანად ქცევას, ზოგჯერ ისინი აუტანლებიც კი ხდებიან ახლო ურთიერთობის დროს, მაგრამ ადამიანები, რომელთაც არცთუ იოლი ხასიათი აქვთ – ხანდახან თვით ეშმაკის სრულყოფილი ქმნილებანი არიან.

მასწავლე, როგორ გავაკეთო სიკეთე იქ, სადაც ამას არ ელიან და აღმოვაჩინო და დავაფასო დაფარული ნიჭი სხვა ადამიანებში.

ეს „მოხუცი ადამიანის ლოცვა“ მამას გამოუგზავნა მწერალმა და მეცნიერმა დანიილ დანიმმა, ყოველმხრივ დაჯილდოებულმა საოცარმა ადამიანმა. მან უნივერსიტეტის ორი ფაკულტეტი დაამთავრა და როცა გადაიარა სტალინური ეპოქის ქარტეხილებმა, კარგისა და ცუდის გარჩევა შეწყდა და დაიწყო ბრძოლა „უჯიშო კოსმოპოლიტების“ წინააღმდეგ, ის უბრალოდ ამ ვითარებას გაერიდა და ექსპედიციას შეაფარა თავი. ამ ექსპედიციაში დაჰყო მან სტალინის გარდაცვალებამდე. მოგვიანებით, „დათბობის“ დადგომასთან ერთად, ის უცხოეთში მიიწვიეს. დანიმმა ინგლისურის შესწავლა გადაწყვიტა და „სამი გოჭით“ დაიწყო. კითხულობდა ინგლისურენოვან ჟურნალებს. ამ ლოცვასაც იქ გადააწყდა და თარგმნა გადაწყვიტა. თარგმანი კი მამას გადმოუგზავნა. მას მერე ამ ლოცვამ ჩვენს ოჯახში დაიდო ბინა. ის ჯერ მამაჩემის სამუშაო მაგიდის თავზე ეკიდა, თუმცა მამას ხნიერი არასოდეს ეთქმოდა, ახალგაზრდა გარდაიცვალა.

– თქვენ როდისღა დაკიდეთ ეს ლოცვა თქვენი მაგიდის თავზე? რა ასაკში?

– მამას სიკვდილის შემდეგ, მამა კი 1967 წელს გარდაიცვალა. ... მას შემდეგ აქ კიდა.

– და... როდის გახდა ის თვენი გულისთვის ახლობელი, როდის გაითავისეთ?

– ის ყოველთვის „ჩემი“ იყო, 40 წლის ასაკში თავს უკვე ასაკოვან ადამიანად ვგრძნობდი. ეს, როგორც ჩანს, გენეტიკურია. მამასაც 50 წლის ასაკში თავი ძალიან ხნიერად მიაჩნდა, თუმცა უცნაურია, სრულიად არ ჰგავს მოხუც ადამიანს, თუკი მის იმ დროის ფოტოსურათებს შეავლებთ თვალს.

ალექსეი გერმანი

ოლგა ვასერდამი

ოლგა ვასერდამს წელს 96 წელი შეუსრულდა, ესაა ერთ-ერთი სრულიად განსაცვიფრებელ ქალბატონთაგანი, რომელსაც ჩემი ცხოვრების მანძილზე შევხვედრივარ, მისი ცხოვრების წესი და ახალგაზრდული შემართება უტყუარი დადასტურებაა იმისა, რომ ასაკი სულის თვისებაა და მას წლოვანებასთან ბევრი არაფერი ესაქმება. ჩინელებს აქვთ ერთი შესანიშნავი გამოთქმა: „მინდა მოვკვდე, რაც შეიძლება გვიან და რაც შეიძლება ახალგაზრდა“... და ეს ნამდვილად შესაძლებელი ყოფილა ოლგა ვასერდამის მაგალითზე, ღმერთმა კიდევ დიდი ხნის სიცოცხლე მისცეს...

ოლიას ბავშვობიდან ვიცნობ. ის საქართველოშიც ყოფილა და თავისი შესანიშნავი მოდელების ჩვენებაც არაერთხელ გაუმართავს. თავისი მოღბერტითა და ფუნჯ-საღებავებით შეიარაღებული დაიარებოდა მთელ თბილისში და შესანიშნავ ეტიუდებს ჰქმნიდა.

ჩვენი ამერიკაში მოხვედრაც მისი და მისი ვაჟის, მამაჩემის მეგობრის, ვალოდია ვალოდინის დამსახურებაა. სწორედ მათ გაითამაშეს ჩვენთვის მწვანე ბარათი. თვითონ კი აქ 1995 წლიდან დამკვიდრდნენ.

ოლგა ვასერდამი მხატვართა საერთაშორისო კავშირის წევრია. მისი ინტერესთა მრავალფეროვნება, სულიერი შემართება და ახალგაზრდული სულისკვეთება ჩემს აღფრთოვანებას და დაბნეულობას ერთდროულად იწვევს.

მოსკოვში ცხოვრების დროს ოლგა ვასერდამი აწყობდა ჩვენებებსა და გამოფენებს, ხელმძღვანელობდა ჭრა-კერვის წრეებს, გამოსცემდა წიგნებს ხელსაქმის შესახებ, რომელთაც დახლის ქვეშიდანვე იტაცებდნენ. თავისუფალი დრო არასდროს ჰქონია, მისი ყოველი წუთი გაჯერებული იყო ახლის ძიებით და სრულყოფილებისკენ სწრაფვით.

აქ ახლად ჩამოსულს მიკითხავდა თავის მოთხრობებს. მოთხრობები გულს მიჩუყებდა თავისი გულწრფელობით და ცხოვრებისეული სინამდვილის მისეული სიღრმისეული წვდომა-წარმოჩენით. არა ერთხელ ცხარე ცრემლითაც მიტირია. გადავწვიტე რამდენიმე მოთხრობა ქართველი მკითხველისთვისაც მიმეწოდებინა, დარწმუნებული ვარ, რომ ისინი გზას მკითხველის გულებისკენ ადგილად გაიკვალავენ.

ნინა ლისაგორსკაია

ნინა უჩვეულო, საინტერესო ქალი იყო. უჩვეულო იმიტომ, რომ ბოროტებას იოლად აკეთებდა, საინტერესოს რომ ვამბობ, გარეგნულ სრულყოფილებას ან სულიერ სინატიფეს როდი ვგულისხმობ. არა! აქ ყველაფერი სწორედაც რომ საპირისპიროდაა.

ბავშვობაში მაღალი იყო, ხმელი, ჭოკივით თავადერებულ-ლი. თხელი სწორი თმები აქეთ-იქით გამოფშეკოდა. ნინა ორი გამოჩრილი კბილი, აშკარად არღვევდა დაშვებულ ზღვარს, სახეზე ჭორფლი რალაცნაირად ულამაზოდ ეყარა. სკოლაში ყველას ათვალისწინებული ჰყავდა, სწორედ ამ მავნე ზნის გამო იოლად იგდებდა ყველას აბუჩად და ჭკუას ასწავლიდა. მასთან ურთიერთობა უჭირდათ და თავს არიდებდნენ. მეც ყოველმხრივ ვცდილობდი, გვერდის ავლას, ბიჭებმა „მელია“ შეარქვეს და ეს მეტსახელი ბოლომდე შერჩა კიდეც.

დამთავრდა ომი, სკოლაც დავამთავრეთ. მე სამხატვრო აკადემიას მივაშურე, ნინა არქიტექტორი გახდა, ცოლად მოსკოვის მთავარი არქიტექტორის ვაჟს გაჰყვა. ერთ თვეში გასცილდა. ვაჟი შეეძინა, ბორისი – ბუბკა, რომელიც ჩემს ვაჟზე ერთი წლით უმცროსი იყო.

ნინას ბუბკასთან ერთად არქიტექტორთა სახლში საახალწლო ნაძვის ხეზე გადავეყარე. ძლივს ვიცანო. კულულები ტალღებად ეყარა, თვალეები დაეხატა, წამწამები აეპრისხა, ლოყები ვარდისფრად უღვიოდა, პომადაც გვარიანად ესვა. ოდესღაც უშნო ჭორფლიც სულ სხვანაირად იმზირებოდა და რალაცნაირ ხიბლს სძენდა მის სახეს. ჩემდაუნებურად მივუახლოვდი და აღფრთოვანებულმა მისი გარეგნობით ჩემი აღტაცება გულწრფელად გამოვხატე. ნეტაი, ვინ მექაჩებოდა ენაზე... ჩემდა საუბედუროდ, ნინამ ჩემთან მეგობრობა გადანყვიტა.

ნინა ყოველ კვირას ქალაქგარეთ მიმართევდა ღრმა რწმენით, რომ სუფთა ჰაერზე ყოფნა ნაოჭების გაქრობას სასიკეთოდ წაადგებოდა, ანდა სად გვექონდა მაშინ ნაოჭები – 30 წლამდე ჯერ დიდი დრო იყო. როცა შემეძლო, უარს ვერ ვეუბნებოდი და იძულებული ვხდებოდი, დამეთმო და გავყოლოდი.

გზად ათასი სისულელით მიჭედავდა ყურებს, უმეტესწილად, ჩვენი ნაცნობების ლანძღვა-გინებით იქცევდა თავს. არ ყოფილა შემთხვევა, რომ ტრანსპორტში ჩხუბი არ აეტეხა, ვილაც არ გამოელანძღა, არ გაეთათხა, მუჯლუგუნის კვრით მიიკვლევდა გზას და სხვას სთხოვდა პასუხს, აქაოდა, ხელს მკრავთ და უხერხულობას მიქმნითო.

ისე... რალაც დადებითიც ჰქონდა... მინა უყვარდა... ყვაველებს რგავდა, რწყავდა, უვლიდა... ძაღლების მიმართაც სინაზეს იჩენდა.

ხშირად მივყავდი ხოლმე ვაგანკოვის სასაფლაოზე. იქ ვისოცკის საფლავის შორიახლოს ნინას მშობლები და მისი ბებია განისვენებდნენ. მე თან მიმქონდა პატარა დასაკეცი სკამი, რომელზეც მჯდარი ტყეში ეტიუდებს ვაკეთებდი. ამ სკამს საფლავებს შორის ჩავდგამდი, ჩხირებს ამოვიღებდი და ვქსოვდი ხოლმე.

ნინას კიდევ ერთი თვისება მაცნობდა და საგონებელში მაგდებდა – ადამიანთა თითქმის სიძულვილის ფონზე მიცვალებულების მიმართ საოცარი ერთულებისა და სიყვარულის უნარი. ნინა დიდი მონდომებით და რუდუნებით უვლიდა მინას საფლავებზე და მათ ირგვლივ. სულ თვალნინ მიდგას მისი ტალახში ამოთხვრილი ხელები და მინის მუქი კანტი ფჩხილებქვეშ.

ნინას ორი ძალი ჰყავდა, რა ჯიშის, არ მახსოვს, მაგრამ ორივე უბუნვო, შიშველი ტანით, უსახური, შეხედვისთანავე ბურძგლებს რომ დაგაყრიდა. ნინასთან სტუმრად მისვლას ვერ მოასწრებდი, რომ დაგეტაკებოდნენ და უხამსად დაგინწყებდნენ გლესვას... სტუმარი თავს უხერხულად გრძნობდა, ნინა კი, ვითომდა აქ არაფერიყო, ალერსით სავსე ინტონაციით დაუყვავებდა: „ბობიკ, დეზი, მორჩით ახლა, თქვენს საქმეს მიხედეთო“.

ნინა პატარა, სოფლის ყაიდის ორსართულიან სახლში ცხოვრობდა. მის სამოთახიან ბინას ამ სახლის მეორე სართული ეჭირა და გადავსებული იყო ძველი ავეჯით. ვერ გაივლიდი. ერთ კედელს თავიდან ბოლომდე ასდევდა უცნობი მხატვრის ნახატი, ალბათ, ასლი. სურათიდან ულამაზესი ახალგაზრდა ქალი შემომყურებდა. მისი ფიგურა მთელ სიმაღლეზე იშლებოდა, ლამაზი საღამოს კაბა ემოსა კრენოლინით დამშვენებული,

შავი თმა კეფაზე ყულფად შეეკრა და უნესრიგოდ ჩამოშლილი მხრებზე სცემდა. მე კარგად მახსოვს ეს სურათი, იმდენად გამოირჩეოდა ამ ძველი ავეჯის ფონზე.

ყოველ წელს, 8 სექტემბერს, ნინა დაბადების დღეზე თავისთან ეპატიჟებოდა რამდენიმე კლასელს. არავის გულზე არ გვეხატებოდა და... მაინც ბევრი რამ გვაკავშირებდა – ბავშვობა, სკოლა... თან დაპატიჟება დაჟინებული ტონით, მოთხოვნასავით ჟღერდა.

კლასში ერთი არაჩვეულებრივი გოგონა გვყავდა, მარა სიმკინა, არცთუ მაღალი, მკვეთრი ნაკვთებით, ხვეული თმით, უზარმაზარი, ბოჩოლასავით მორჩილი თვალებით, ცხოვრებას რომ სულ აღტაცებითა და სიყვარულით შეჰყურებს. სკოლაში თავი მეტად თავმდაბლად ეჭირა, მისი გულუბრყვილობა და სისუფთავე გხიბლავდა. სამედიცინო ინსტიტუტი დაამთავრა და საბავშვო ექიმად მუშაობდა.

აი, მარა ნინამ მაშინვე ამოიღო მიზანში და სიცოცხლე გაუმწარა. ყოველ დაცემინებაზე იძახებდა და სისხლს უშრობდა. ისიც მორჩილად მიდიოდა, მიჰქონდა აუარება წამალი და მკურნალობდა, როგორც შეეძლო.

ერთ დღესაც ნინას სახლისკენ მიმავალ გზაზე მარამ ვეღარ მოითმინდა და ნინას აუტანელი ხასიათის შესახებ შემომჩვილა. „მისი აგდებული ტონი და ბოროტების კეთების უნარი გაუსაძლისია“, – მითხრა აღელვებულმა, – „დროა, საკმარისია! დღეს ყველაფერს გულწრფელად ვეტყვი და ყველაფერს თავის ადგილს მივუჩინებ“. ვურჩიე, დაბადების დღეა და იქნებ, ამისთვის სხვა დრო შეგერჩია-მეთქი, მაგრამ, როგორც ჩანს, მარას მდგომარეობა იმდენად გაუსაძლისი იყო, რომ შუა ზეიმის დროს ეს ჩვენი მშვიდობიანი, მოკრძალებული მარა წამოდგა, ჭიქა ასწია, ულამაზესი თვალები ცრემლებით აევსო და თქვა: „ნინა, შენ უღირსი ადამიანი ხარ, უმადური, ცხოვრება ჯოჯოხეთად მიქცევ“. გაკაპასებული ნინა სკამიდან წამოხტა და დაჰკივლა: „ეს შენ ხარ არა ადამიანი, აქ მოხვედი, ჩემს გამომცხვარ ტკბილეულს მიირთმევ და კიდევ ამდენს ბედავ???“ ყვიროდა დიდხანს, მარას თავს ლაფს ასხამდა და დაუნდობლად ილანძლე-

ბოდა. უნდა ითქვას, რომ ნინა კულინარიაში დიდი ხელოვნებით ვერ გამოიჩინა, მისი ნამცხვრები ყოველთვის უგემური იყო. ყველანი ავდექით და უსიტყვოდ დავტოვეთ ნინას სახლი.

გავიდა დრო. ნინამ იტალიის მონახულება განიზრახა, ერთ-ორ თვეში სალაპარაკო იტალიურიც შეისწავლა. ისე, უნდა ითქვას, რომ ბევრ რამეში ძალიან ნიჭიერი იყო: გადაიკითხა ლიტერატურა იტალიის ღირსშესანიშნაობების შესახებ და საფუძვლიანად მომზადებული გაუდგა გზას. იტალიაში ვიღაც ცნობილ ცოლიან პოლიტიკურ მოღვაწესთან რომანიც გააბა. ამ რომანმა რამდენიმე წელი გასტანა და ამანათების დიდი ნაკადით დასრულდა. ნინა თავს ხშირად იწონებდა საყვარლების გამოგზავნილი ჩექმებითა, თუ პალტოებით.

მისმა ვაჟმა, ბუბკამ არქიტექტურის ფაკულტეტი დაამთავრა. სიყვარული ეწვია და ცოლის მოყვანა გადაწყვიტა. ნინა თმებს იგლეჯდა და მთელი ხმით გაჰკიოდა: „არ მოგცემ უფლებას, ეს არასდროს მოხდება!!! ვალიას უხეში პირის ოვალი აქვს. ვის დაემსგავსებინ ბავშვები?“. ვალია ორსულად შეიქნა და ბუბკამ ქორწინება ოფიციალურად გააფორმა, დაიბადა გოგონა, მაგრამ ნინამ მათ სახლში ფეხი ამოუკვეთა. რამდენიმე წელი ისე გავიდა, შვილიშვილი თვალთ არ უნახავს. შემდეგ გონს მოეგო, მაგრამ ახლა ვალია დადგა ჯიქურ და მის ნახვაზე სასტიკი უარი განაცხადა. ნინამ სარჩელი სასამართლოში შეიტანა. ნინას შვილიშვილის კვირაში ერთხელ ნახვის ნება დართეს. ბუბკას ცხოვრება ჯოჯოხეთს დაემსგავსა. ორ ცეცხლს შორის უწევდა ტრიალი და მეტად იტანჯებოდა.

ნინა ბელორუსიის რკინიგზაზე პოდმოსკოვიეს „რუსკი ვაგზალს“ კურირებდა და ამ რაიონში მინის ნაკვეთის შეძენა შემომთავაზა. დავთანხმდი და ძველ რუხში მინის ნაკვეთი ვიყიდე პატარა სახლითურთ. ნინას მინის ნაკვეთი უკვე ჰქონდა. რამდენიმე წლის განმავლობაში გაზაფხულზე კარტოფილის ჩითილებსაც მაძლევდა, ახლაც მახსოვს მისი სახელი, „სინეგლაზკა“. არაერთხელ უკითხავს რჩევა, თუ როგორ დაეღაგებინა კრამიტი სააგარაკო სახლის სახურავზე, რა ფორმის კვლები გაეგლო, როგორი იქნებოდა უმჯობესი ყვავილებისთვის.

ჩემს აგარაკზე ყოფნა დიდ სიამოვნებას მანიჭებდა, ჩემი მიწის ნაკვეთის თითოეული კუთხე-კუნჭული მოვლილ-მოწეს-რიგებული მქონდა.

მახსოვდა ნინას სიყვარული მიწის მიმართ და მისი მონათხრობის საფუძველზე ეჭვი არ მეპარებოდა, რომ მისი ნაკვეთი მოვლის თვალსაზრისით ჩემსას ბევრად სჯობდა. საბოლოოდ ვესტუმრე და ჩემ გაოცებას საზღვარი არ ჰქონდა, სახლის სახურავის მხოლოდ ნახევარი უძვირფასესი კრამიტით იყო გადახურული, მეორე ნაწილი კი სულ მთლად ღია იყო და სიცარიელე ჩამომყურებდა. სახლი დაუმთავრებელი იყო, ბუჩქის ირგვლივ, რომლის შესახებაც არა ერთხელ და ბევრი გვილაპარაკია, სარეველა უხვად ამოყელყელავებულიყო, მარწყვისა და ბოტნეულის კვლები გაუმარგლავი და მოუვლელი ჩანდა, ყველაფერს უწესრიგობის და უპატრონობის კვალი აჩნდა.

დაიწყო დიდი ორდინკის რეკონსტრუქცია, პატარა სახლები ნგრევის ზონაში მოექცა, ნინას სანაცვლოდ სხვა რაიონში სამოთახიანი ბინა შესთავაზეს. მან დანილოვის მეტროსთან აგურის შენობა აირჩია და ბინის სანახავად ბუბკასთან ერთად ნასვლა მთხოვა. ურთიერთობა ამ დროისთვის მათ შორის მეტად გამწვავებული იყო.

შევხვდით მეტროსთან, მთელი 20 წუთი, გზად ამ შენობამდე, თვალზე ცრემლმორეული ბუბკა მემუდარებოდა, რომ დედისთვის აზრი შემეცვლევინებინა ამ სამოთახიან ბინაში გადასვლასთან დაკავშირებით. ბუბკა მზად იყო ოროთახიანი ბინა დედისთვის დაეთმო, თვითონ კი თავისი ოჯახით სადმე ერთოთახიანში გადასულიყო, თუნდაც ქალაქგარეთ, თუნდაც საერთო ბინის ერთ ოთახში, ოღონდ დედისგან ცალკე. „ეს დედა არაა, დამიჯერეთ, ეს რაღაც საშინელი ბოროტი აფთარია, მე სიკვდილი არ ამცდება, თუ მასთან ერთად მომიწევს ცხოვრება“, – მოსთქვამდა საბრალო.

ბინა მართლაც საუცხოო აღმოჩნდა, ორი დიდი ნათელი ოთახითა და ერთი პანანინათი. ნინას ბუბკას თხოვნა რომ გადავეცი, გადაირია და პირზე დუფი მოადგა. სხვა რა გზა იყო, მალე ნინამ 2 დიდი ოთახი დაისაკუთრა და ბუბკა თავისი

ოჯახით ამ პატარა ოთახში შეყუჟა. ეს იყო სრულიად გაუგონარი ამბავი, მით უმეტეს, ჩემთვის. მეც დიდი გადაცვლა-გადმოცვლა მომიხდა, ვიდრე ჩემს შვილს ბინა ჩემივე შენობაში არ გადმოვაცვლევინე, რადგან მასთან სიშორე ჩემთვის ნამდვილი ტრაგედიის ტოლფასი იყო.

ნინა საავადმყოფოში მოხვდა. რამდენჯერმე მოვინახულე, ყოველ მისვლაზე, განზრახ მთელი პალატის გასაგონად უკმაყოფილებას გამოთქვამდა მიტანილი ხილის ვარგისიანობახარისხთან დაკავშირებით, არადა, მე მათ ყოველთვის ბაზარში ვყიდულობდი და დიდი გულისყურით ვარჩევდი.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ჩვენ ამერიკაში გამგზავრება გადავწყვიტეთ. წამოსვლის წინ ნინაც მოვინახულე. მისი ბინა ვერ ვიცანი – ჭუჭყს მიჰქონდა ყველაფერი, ყველგან არეულობა და უნესრიგობა სუფევდა. ძველ, კოხტა, თეთრ ალუმინის ჩაიდანს შავი ფერი დასდებოდა, სურათზე მშვენიერი გოგონაც თითქოს ზომით დაპატარავებულიყო, ჭერი ხომ აქ გაცილებით მაღალი იყო, ვიდრე ძველ ბინაში. ნინკაც რალაცნაირად დაჩიავდა, ნაოჭებმა გზა გამოიკვლიეს, ნინა კბილების ნარჩენები რატომღაც საგულდაგულოდ ბამბით ჰქონდა გადახვეული, ყოველთვის ძალიან უფრთხოდა კბილის ექიმებს.

ბუბკაც ძლივს ვიცანი, გახდა, გამოიფიტა რალაცნაირად. მხრებში მოიხარა, სახეზე ფითრისფერი დაჰკრავდა. ჩემს მზერას უიმედო ხელის ჩაქნევით უპასუხა

ამერიკაში ახალი ჩამოსულები ვიყავით, როცა ბუბკას გარდაცვალების შესახებ შევიტყვეთ. ახლა ნინა რუდუნებით უფლის მის საფლავს. თვალწინ მიდგას მისი ტალახში ამოვლული ხელები და შავი კანტი ფრჩხილებს ქვეშ!

ნინამ არდერძი თავისი შვილიშვილის სახელზე დანერა. ეს ერთი სასიკეთო საქმე მაინც გააკეთა, თუმც მისი ბოროტი ბუნებიდან გამომდინარე, თავისუფლად შეეძლო ყველაფერი უცხო ადამიანებისთვის დაეტოვებინა, შინაურების გულის გასახეთქად.

უფალი იყოს მისი მსაჯული... სხვათა შორის, საოცარია, მაგრამ ნინას თავი დიდ მორწმუნედ მიაჩნდა...

ჩემი კინოფესტივალი

ამბობენ, რომ ყველაზე რთული პირველი ფრაზის დანერგვა, ამას ჩემს შესახებ ვერ ვიტყვოდი. იოლადა ვახერხებ, გულწრფელად რომ ვთქვა, წერილების გარდა არც არაფერი მაქვს დანერილი. თუმცა... მოიცა... მე ხომ უზარმაზარი წიგნიც გამოვეცი, თან მილიონობით ტირაჟით. ის გაყიდვამიც კი არასდროს ყოფილა, დახლისქვეშიდან გაიტაცეს, იმდენად დიდი იყო მისი პოპულარობა, მაგრამ ეს ერთგვარი „ტექნიკური ლიტერატურა“ – სპეციალობასთან დაკავშირებული. მას ცალკე და მოზრდილი თავი მიეძღვნება, თუკი დაწერას გადავწყვეტ, თუკი ჩემს ამ წამოწყებას აქვე არ დავუსვამ წერტილს და ამ ფურცელს ნაკუნ-ნაკუნ არ ვაქცევ... მამ ასე! ჩემი კინოფესტივალი!

ყველა დღესასწაულზე მეტად მიყვარს საერთაშორისო კინოფესტივალები, რომელიც მოსკოვში 2 ნელინაღმი ერთხელ იმართება. მე ყოველთვის ვყიდულობ აბონემენტს, თან არა ერთს. ხანდახან დღეში 4 ფილმსაც ვუყურებ, რატომაც არა, ზამთრის განმავლობაში მეტად დაძაბული რეჟიმი მაქვს, უამრავს ვმუშაობ, სად მაქვს კინოში წასასვლელი დრო? ზაფხულობით კი ხანგრძლივი შვებულება მეკუთვნის.

1975 წლის 10 ივლისი. მოსკოვი, კინოთეატრი „რასია“. დილის 9 საათი და 30 წთ. ფესტივალის გახსნის თარიღი. შადრევანსა და კინოთეატრში შესასვლელ კიბესთან უამრავი ხალხი ირევა. ვის აღარ ნახავთ აქ... ექსტრავაგანტულად აცვიათ... მადლობა ღმერთს, დღეს ყველაფრის ტარებაა დაშვებული, აღარაფერი გვიკვირს, ფერთა სიხასხასე და სიმკვეთრე თვით მზესაც კი ჭრის თვალს. ლიტვის ბაზარი თუ საბინაო გაქირავების პუნქტები მრავალფეროვნებით აქ რა მოსატანია. აქ თავს ყოველთვის სხვა საზოგადოება იყრის, ასე ვთქვათ, არტისტული, ვისაც კინოხელოვნება უყვარს. არავითარი ასაკობრივი ზღვარი. ყველაზე მეტად ჩემს ყურადღებას შეკრებილთა სახეების გამომეტყველება იპყრობს – „მე კი არ ვყიდი, ვცვლი“, თითქოს ამის თქმა სურთ, „მე კარგად ვიცი, რომელი

ფილმის ნახვა ღირს და რომელი სათვალავშიც კი არაა ჩასაგდები“.

ამ კორიანტელში ვითქვიფები, მის განუყოფელ ნაწილად ვგრძნობ თავს. „ვინ ყიდის აბონემენტს?“, „რა გნებავთ?“, „აქ არაფრის ყოდვა არ შეიძლება, მხოლოდ გაცვლა, თუ გსურთ“. უმეტესობას ბილეთების თუ აბონემენტების დასტა აქვს ჩაბღუჯული. ზოგს კისერზე პატარა დაფა აქვს ჩამობმული წარწერით: „ინგლისელს ვცვლი რეპორტიორზე“, „ბელმონდოს რაფაელზე“, – გაჰკივის ვილაც ან „სოფი ლორენს გაბენზე“. ირგვლივ ყურისნამღები ხმაურია.

ნახევარსაათიანი ბოდილის შემდეგ ფეხზე ძლივს მდგომ ნასვამ კაცს ვაწყდები და ბედნიერი ვტოვებ აბობოქრებულ მასას. ხელში 12-მანეთიანი აბონემენტი მიჭირავს, რომელიც 15 მანეთად მომყიდეს.

ჩემს სკამს ვპოულობ. არც კი ვიცი, რა ფილმს აჩვენებენ. ვერაფრით ვერთვები. დარბაზს ვტოვებ. სატელეფონო ჯიხურისკენ გავრბივარ.

– პანია, საყვარელო, როგორ ხართ? ბორისი როგორაა?

– ჯერჯერობით ცუდად, ვცდილობ სხვა რამეზე ვიფიქრო.

დარბაზს ვუბრუნდები. „ჩემო ძვირფასო, საყვარელო დედიკო, მაინც როგორ მოხდა ეს ყველაფერი“, – მიფეთქავს ტვინში და პასუხს ვერ ვპოულობ...

დედაჩემი თავის ტყუპისცალზე 5 წთ-ით ადრე დაიბადა. მსგავსება დიდი იყო, ერთმანეთისგან ვერ ანსხვავებდნენ. დედა ქუჩაში მოდის.

– გამარჯობა, პანია.

– მე გალია ვარ, ჩემს დაში აგერიეთ.

– ბოდიშს ვიხდი, ჩემგან გულითადი მოკითხვა გადაეცით.

ამჯერად დედაჩემი მოარღვევს ქუჩას.

– გალია, გამარჯობა, ხომ კარგად ხარ?

– მე პანია ვარ, გალიას და...

– საოცარი მსგავსებაა, მომიკითხეთ...

ოჯახურ ფოტოებზე მათ გარჩევას მარტო მე ვახერხებდი. დედა და პანია სიცილით იხოცებოდნენ, როდესაც იხსენებდნენ,

როგორ დადიოდნენ ახალგაზრდობაში ერთმანეთის ნაცვლად პაემანზე. ისეც მომხდარა, რომ სახლში მოსულ მამას დედას ნაცვლად შემთხვევით პანიასთვის უკოცნია ლოყაზე: „გამარჯობა, გალჩოო“...

მთელი ცხოვრების განმავლობაში დები განუყრელი მეგობრები იყვნენ. მათი უთანხმოების არც ერთი შემთხვევა არ მახსოვს. მათი ბედისწერაც უცნაურად მსგავსი გამოდგა. ორივემ 30 წლის წინ დაკარგა ქმარი. მამა 1937 წელს დიაბეტის მსხვერპლი გახდა და სულ რაღაც 35 წლის ასაკში გარდაიცვალა. ფიმა კი, პანიას მეუღლე, მფრინავი იყო და მეორე მსოფლიო ომს შეეწირა. ომის დამთავრების შემდეგ ორივე ხელმეორედ გათხოვდა. დედა ცოლად ბორისს გაჰყვა, პანია კი არსენს.

პანია დედას მიმართ საოცარი თავდადებით გამოიჩინოდა და ეს ერთგულება განსაკუთრებული ძალით დედას ცხოვრების ბოლო ორი წლის განმავლობაში გამოვლინდა, თუმც არც მანამ დაუკლია რამე. მე სულ გაბმული ვიყავი, მეტისმეტად დაძაბული რეჟიმი მქონდა, გავრბი-გამოვრბოდი. ზოგჯერ ტელეფონითაც კი ვერ ვახერხებდი ყოველ დღე შეხმიანებას, მაგრამ კვირაში ერთხელ მაინც აუცილებლად შევირბენდი მოსანახულებლად.

– ლილია, იქნებ შემოგვირბინო, სულ რაღაც ხუთი წუთით, პანია მოვიდა, რაღაც-რაღაცეები მოგვიტანა, – მირეკავდა დედა.

– დე, დღეს ვერაფრით, სახლი დასალაგებელია, სარეცხი თავზე მაყრია, სადილიც მოსამზადებელი, ვნახოთ... იქნებ... საღამოს... რაღაცნაირად... მაგრამ ახლა ვერაფრით...

– ლილია, სიხარულო, იქნებ ერთი წუთი მოგეცალა, პურს და კეფირს ხომ ვერ შემოგვიტანდი, თავს რაღაც მთლად კარგად ვერ ვგრძნობ.

– დედა, საყვარელო, არაფრით არ გამომივა... ნიომას უთხარით და ყველაფერს გიყიდით, უთხარით, თუ კიდეც რამე გჭირდებათ.

– სიხარულო, პანია მოვიდა, ხომ არ მოხვიდოდი?

– კი, დე, მოვრბივარ!

დედას სახლი ჩვენი სახლის მოპირდაპირე მხარეს იდგა, ქუჩის გადაღმა. ბინების გადაცვლა-გადმოცვლის დიდი ხათა-ბალა მე ავიტყხე. ამ რთულ ამბავს ერთი წელი დასჭირდა, მაგრამ, რაც მთავარია, მიზანს მივალწიე და მთელ ნათესაობას ერთ რაიონში, ცალ-ცაკლე ბინებში მოვუყარე თავი.

ბადეში კარტოფილს ვყრი და სამ წუთში ჩემებთან ვარ. პანისას, დედას და ბორისს ლოყაზე ვკოცნი და ისევ ფვითხა-ფუთხობ, მეჩქარება.

– სულ ერთი წუთით მაინც ჩამოჯექი, სულ როგორ უნდა გარბოდე, – ბრაზობს დედა, – მამაშენი იყო და ამ სამსახურისთვის იკლავდა თავს, სულ მის ჯიშზე როგორ უნდა წასულიყავი?... ბორის, იქნებ ჩაგეცვა, ხომ გინდოდა გარეთ გასვლა? შარფის მოხვევა არ დაგავინწყდეს, ლილიაც ცოტას გამოგყვება...

– არა... სეირნობას არ ვაპირებ, აქვე სადმე... შორიახლოს სკამზე ჩამოვჯდები.

ეს ბოლო სამი წელია ბორისი მაინცდამაინც თავს კარგად ვერ გრძნობს. ადენომის ოპერაციამ რაღაც გართულებები დაუტოვა. ბოტკინი, ჰიპერტონია, ასთმა. საავადმყოფო და სახლი ერთმანეთს ენაცვლებოდა, ხან სასწრაფო იდგა ჩვენს კარებთან და ხან კერძო ექიმს იძახებდნენ.

– ლილია, დედა მართალია, შენ მართლაც მამას დაემსგავსე... არაჩვეულებრივი კაცი იყო, კეთილი, ყველას მოყვარული, ამიტომაც სიყვარულით პასუხობდა ყველა. ბორისს კი არ ჰგავდა, საკუთარი თავის გარდა, რომ არავინ ადარდებს... თან ხარბია და მის პრეტენზიებს ხომ ვერ აუხვალ....

– პანია, კარგი რა... ვიცი, რომ ბორისი მაინცდამაინც გულზე არ გეხატება, მაგრამ მიყვარს და ამას ხომ უნდა გაუნო ანგარიში? ამ 30 წლის განმავლობაში მის ყველა ნაკლს შევეჩვიე... თან ისე ფაქიზად მიხსნის ხოლმე სიყვარულს, გული სინაზით მევსება.

– ხო... ისე ფიმას მეც ხშირად ვიხსენებ... არა... მასავით

არსენი არასდროს მყვარებია. ისიც კარგი ეგოისტი იყო, თან თურმე არა ერთხელ გავუცვლივარ სხვა ქალში. გახსოვს, როგორ გასკდა ეს ამბავი? მთელი 25 წელი დაბრმავებული ვიყავი და მის ურთულეს ხასიათს ვიტანდი, მისგან ღალატი თავში არასდროს მომსვლია. მის ერთგულებაში დარწმუნებული ვიყავი. ყოველი დილა, საწოლის გასწორება მისი ჩემდამი გულწრფელი სიყვარულის თვითშეგონებით იწყებოდა და, როცა გარდაიცვალა, თითქოსდა ჩემი მწუხარების შესამსუბუქებლად ტოსიამ და მუსიამ მისი რომანების შესახებ მიაბგეს. შემსუბუქება კი არა, ჩემი დამემართა, ტკივილი გაუსაძლისი გახდა. როგორ არ მოგვკვდი, დღესაც მიკვირს. ხმის ჩამწერ სტუდიასთან ყოველი ჩემი გავლა ცრემლებით მთავრდებოდა, სულ გული მწყდებოდა, რომ ფიქვს ხმა არ ჩავინერე და არ შემოვიწინახე.

– ახლა არ გამაგიჟოთ, შეწყვიტეთ ძველ სიყვარულზე ცრემლების ფრქვევა. თქვენ ხომ ორი მხიარული მოხუცი ხართ, ხომ გახსოვთ, რა თქვა თქვენს შესახებ ავტობუსში იმ ახალგაზრდა კაცმა? ხომ იცით, როგორ მიყვარხართ... ხოდა ცრემლების ღვრას, სჯობს ერთმანეთს მოვეფეროთ და ერთმანეთთან ურთიერთობით დავტკბეთ, – ვცხარობდი მე.

– ლილია, ძირფასო, მთელი ღამეა თვალი არ მომიხუჭავს, იდაყვზე რალაც გამომიხტა, მეშინია, კიბო არ იყოს, ალბათ, ექიმთან წასვლაა აუცილებელი...

– დე, დამშვიდდი, მსგავსი რამ ვის არ გამოსვლია?

– და მაინც, სიხარულო, იქნებ, ექიმთან გამომყვე?

– დედა, ძალიან გთხოვ, გონებას მოუხმე, არაფერი აქ საშიში არ არის, დამიჯერე.

– ლილია, პოლიკლინიკის ექიმმა გინეკოლოგთან მიმართვა მომცა. ფეხქვეშ მინა მეცლება. მოდი რა, შენ, პანია და მე ერთად ხომ არ წავსულიყავით? იქნებ, ვალოდია და ნიომაც გამოგვეყოლოდნენ.

– დედა, ძვირფასო, ეს უბრალო შემონმებაა. ექიმი გაგსინჯავს და ყველანი მშვიდობით დავბრუნდებით სახლში. დამშ-

ვიდდი, გთხოვ და დაიმახსოვრე, რომ კიბოს შენტან არაფერი ესაქმება, გესმის? და კიდევაც რომ აღმოგაჩნდეს, საგანგაშო არაფერია, ოპერაციას გაგიკეთებენ და კიდევ 10-20 წელიწადი სიცოცხლე გარანტირებული გაქვს. ამ დროის განმავლობაში კი შეიძლება სრულიად სხვა რალაცამ მოგილოს ბოლო.

ყურმილს ვკიდებ, ძალიან მეცოდება. ნუთუ ამ ასაკში მეც ასეთი გავხდები და ყველა წვრილმანზე ასეთ ამბავს ავტყებ? ასეთი პანიკური შიში ამეკვიატება?

როცა ბორისი საავადმყოფოში ხვდება, დედა უცებ მოდის გონს და საოცრად ორგანიზებული ხდება. დილას ადრე მიდის საავადმყოფოში და მთელ დღეს ბორისის სანოლთან ატარებს. მე კიდევ რომ წავიდე მის მოსანახულებლად, არაფერი შეიცვლება, ის მაინც მივა, დღეს არ ჩააგდებს. ვისლა ახსოვს საკუთარი ჯანმრთელობა? დედა ბორისის მდგომარეობითაა მთლიანად მოცული და მის ავადმყოფობის დეტალებს უღრმავდება.

სამწლიანი ავადმყოფობის შემდეგ ბორისმა ყველაფერზე ხელი აიღო და მთელი საყოფაცხოვრებო საკითხები დედას გადააბარა, თუმც ამ მხრივ არც მანამდე იყო დიდი ბედოვლათი – საყიდლებზე სირბილი, სახლის მოვლა-პატრონობა, სადილის გაკეთება და ათასი საყოფაცხოვრებო რამ დედას დააწვა მხრებზე. პანია ხანდახან რალაცაში თუ წაუკრავდა ხოლმე ხელს, პროდუქტებს თუ შემოუტანდა, მაგრამ დედას ავადმყოფობის დროს უკვე ყველაფერი მე ავიღე საკუთარ თავზე.

ხანდახან ისეც ხდებოდა, რომ წუთიც კი არ მრჩებოდა ჩემებთან შესარბენად და ეს დედას გულისწყრომას იწვევდა. არაერთხელ უთქვამს ნიომას ჩემთვის: „წესად უნდა მიიღო, კვირაში ერთხელ ყოველგვარი მიზეზის გარეშე უნდა მიხვიდე მათთან, თორემ მერე გვიან იქნება და ეს სინანულის და დანაშაულის გრძნობა მოსვენებას არ მოგცემს“-ო.

15 ივნისს ქალაქგარეთ გავედი. დედა დილით მაინცდამაინც კარგად ვერ გრძნობდა თავს. საღამოს მოსაკითხად

შევეხმიანე, „არა მიშავსო,- მიპასუხა, – სასწრაფოს გამოძახება არ დაგეჭირდა. როგორც ჩანს, ყველაფერი გადაღლის ბრალია, ბორისის გამო ბევრი ვინერვიულე. მადლობა ღმერთს, საავადმყოფო უკან მოვიტოვეთ და წინ და უკან სირბილი აღარ მომიწევს... ცოტას დავისვენებ და ყველაფერი წესრიგში ჩადგება“.

16 ივნისი

– დე, თავს როგორ გრძნობ?

– უკეთესად, საყვარელო.... ისე კარგი იქნებოდა, პანიაც ნაგეყვანათ თან, ქალაქგარეთ, ხომ იცი, რა მარტოდ გრძნობს თავს.

ერთი საათის შემდეგ ბორისმა დარეკა. სასწრაფოდ დაბრუნებას გვთხოვდა. დედას მკერდის არეში აუტანელი ტკივილები დაეწყო.

თავქუდმოგლეჯილი გავრბოდი. სასწრაფოს ექიმმა ადგილზე მწვავე ტკივილის გაყუჩებაც კი ვერაფრით მოახერხა. პანიაც მოვიდა. ყველა შფოთმა და მღელვარებამ მოგვიცვა. დედას დაუყოვნებლივ საავადმყოფოში გადაყვანა გადავწყვიტეთ.

გადაღებულმა კარდიოგრამამ სტენოკარდიული შეტევა აჩვენა. ვრეკავ სახლში და ბორისისა და პანიას დაშოშმინებას ვცდილობ. დედა საკაცით მეხუთე სართულზე აგვყავს. ინფარქტია და საკმაოდ სერიოზული ვითარება. დედას სიცოცხლე ბენჯზე ჰკიდია.

– პანია, დედას ინფარქტი აქვს, მე ამაღამ აქ დავრჩები, ბორისს სჯობს ჯერ არაფერი უთხრა, ინერვიულებს, იფიქროს, რომ სტენოკარდიული შეტევაა, ასე აჯობებს.

რამდენიმე დღე საავადმყოფოში ვრჩები. მდგომარეობა სტაბილურად მძიმეა, დაინყო გართულებები. პერიოდულად მორიგეობის დროს ვალოდია მცვლის.

– ლიალია, თუ შეიძლება, საბანი გამისწორე... ხო... აი ასე, მაგრამ ეს ვალოდიას უკეთესად გამოსდის.

ვეფერები მის ხელს და ვკოცნი.

– ვალოდია უფრო ნაზად მკოცნის ხოლმე, – ამბობს დედა. მეშვიდე დღეს გაუმჯობესება იწყება. პირველ დღეებში დედა საჭმელს ახლოს არ იკარებს, ახლა კი ხბოს და ქათმის ხორცს ითხოვს და კენკროვან ხილს... ისეთი გრძნობა მაქვს, თითქოს ყველაზე ცუდი და სახიფათო უკან მოვიტოვეთ. ექიმები კი თავს უხერხულად აქნევენ და დიდ იმედს არ გვაძლევენ. „ამგვარი გარეგნული გამოვლინებანი ბევრს არაფერს ნყვეტს, მდგომარეობა კვლავ მეტად სერიოზული რჩება“.

22 რიცხვში მივრბივარ საავადმყოფოში. რატომღაც ტუმბო სანოლიდან მოშორებით დგას.

– ლიალია, საყვარელო, ფილტვები გამიშუქეს, – მეუბნება შეშინებული დედა, – ეჭვობენ, რომ ფილტვების ანთება შეიძლება მქონდეს, ეტყობა, საიდანღაც გამკრა, წარმოგიდგენია, რა სახიფათოა ეს ყველაფერი ჩემთვის? იქნებ წახვიდე და გაიგო, რა აჩვენა რენტგენმა?

მკურნალი ექიმი და განყოფილების გამგე კაბინეტში საუბრობენ. დაუკითხავად შევრბივარ

– პასუხი მზად ზეგ იქნება, – ცდილობენ ჩემს დაშოშმინებას.

– ნურაფერს დამიმალავთ, გთხოვთ, მინდა ყველაფერი ვიცოდე, ყველაფერს გავიგებ, – ვემუდარები მე.

– სამწუხაროდ, ფილტვების ანთება დადასტურდა, მაგრამ გაცეცხება აქ არაფერ შუაშია, ეს არც ნოლითი რეჟიმის ბრალია, ინფარქტის შემდეგ გართულებას მოჰყვა ეს ყველაფერი, ამას ფილტვების ანთებაც არ შეიძლება ეწოდოს, ეს ფილტვის ინფარქტია.

– ესე იგი, მდგომარეობა დამძიმდა... ნურაფერს ეტყვიტ მას ამის შესახებ.

– რა თქმა უნდა, არა, ნეკნთაშორის ნევრალგიას მოვიმიზეზებთ.

ვბრუნდები პალატაში. დედას დაწყნარებას ვცდილობ.

– მაღლობა ღმერთს, – შვებით ამბობს დედა, – ტკივილს ფერდში უკვე ველარც ვგრძნობ!

დედა დღითი-დღე სულ უფრო ყოჩაღად გრძნობს თავს. ბალიშზე მიყრდნობილი ნამოჯდომასაც კი ახერხებს და მარჯვენა მხარესაც კი ბრუნდება. პალატაში სხვა პაციენტებსაც ხალისით ესაუბრება. პალატაში შემოსულ მედებსაც ეხუმრება. როგორ არ დავიჯერო, რომ კრიზისმა უკვე ჩაიარა, ნელ-ნელა მომავლისკენაც მეპარება ფიქრი,

– ლიალია ახლა უკვე აღარაა საჭირო მთელი დღეები ჩემს გვერდით ყოფნა. იქნებ ბინების გადაცვლაზე გვეფიქრა, პანინას და ჩემი ბინების გაერთიანებას ვგულისხმობ... როგორ ფიქრობ, ასე უფრო არ გაგიადვილდებოდა ჩვენი მოვლა. პანინაც ნუ მოვა, სჯობს ბორისს მიხედოს. კარგია, რომ ბორისისთვის არაფერი გითქვამთ, იფიქროს, რომ სტენოკარდიული შეტევა მაქვს და მეტი არაფერი, მერე მე თვითონ ვუამბობ ყველაფერს. ვალოდია რას შვრება? ალას როდის უწევს გასტროლებზე გამგზავრება?

23 ივნისს დედა განსაკუთრებით კარგ გუნებაზე იყო და თავს საუკეთესოდ გრძნობდა. ასეთი კარგა ხანია არ მენახა. მთელი დღე მასთან გავატარე და დამშვიდებული გულით დავადექი გზას სახლისკენ.

სალამოს ჩვენთან შევიკრიბეთ. ვალოდია, ალა და სერიოჟაც შემოგვიერთდნენ. 8 საათისთვის მოულოდნელად სატელეფონო ზარი გაისმა. გულმა რეჩხი მიყო. საავადმყოფოდან რეკავდნენ და სასწრაფოდ მისვლას გვთხოვდნენ.

საშინლად დავიბენი, ნიომამ ჩემი დამშვიდება სცადა – იქნებ, დედას თხოვნით ვინმე ფეხზე მოსიარულე პაციენტი გირეკავსო, მაგრამ ვგრძნობდი, რომ რალაც საბედისწერო გველოდა.

ვალოდია მომყვება, ტაქსში ვსხდებით. ორი ადამიანის საავადმყოფოში ღამით დარჩენას აზრი არ აქვს, ვალოდიას ვტოვებ და მე მარტო მივდივარ. ცუდი წინათგრძნობისგან ხელ-ფეხი არ მემორჩილება და ციებბანივით ვცახცახებ.

დიდ ლიფტში შესვლისას ლიფტიორი მატყობინებს, რომ მეხუთე სართულზე რეანიმატოლოგების ბრიგადას გამოუძახეს. თავქუდმოგლეჯილი შევრბივარ პალატაში. დედას სა-

წოლთან ექიმი დგას და ხელის მოძრაობით მაშეშებს. გარეთ ვიცი. ლოდინი დიდი ხანი არ მჭირდება. ექიმი გამოდის.

– რაო, ექიმო, რა ხდება? – ვეკითხები.

– გარდაიცვალა, – უღონოდ შლის ხელებს.

მედდა რალაც კოლბისმაგვარ ჭურჭელს მანვდის, ვალერიის მძაფრ სუნს ვგრძნობ, ექიმი ხელს მაშველებს.

– ოღონდ არ იყვიროთ, გთხოვთ!

– არ ვაპირებ... მის ბოლო წუთებზე მითხარით რამე.

– გონებაზე იყო, თქვენ გეძახდათ.

– მიხვდა, რომ კვდებოდა?

– არა, ვფიქრობ, მორიგი შეტევა ეგონა, დარწმუნებული იყო, რომ ექიმები უშველიდნენ, ყველაფერი ძალიან სწრაფად მოხდა... ტრომბი...

მერე მედდას მიმართავს – ქალბატონი ჯერ შოკშია, ვერ ხვდება, რა მოხდა.

შევდივარ ოთახში. დედას თვალები ღია აქვს, პირი ოდნავ გაპოხილი, ხელები უღონოდ „გაფანტული“, გამომეტყველება მშვიდი.

ახლა, როცა ამ სურათს ვიხსენებ, ხორკლები მაყრის, მაშინ კი, არ ვიცი შოკის, არ ვიცი დამამშვიდებლის ზემოქმედებით თავი მშვიდად მეჭირა.

ქუჩაში გავდივარ. მანქანები შხუილით დაჰქრიან, მხიარულად მოცინარი ახალგაზრდების ნაკადი გვერდს მიქცევს, მშვიდად მოდიან მოხუცები. ცხოვრება გრძელდება, თან ისე, თითქოს არც არაფერი მომხდარა. ის კი უკვე აღარ არის ამქვეყნად! ჩემი დედა... აღარ არის!!!! ასეთი სათნო, კეთილი, ადამიანების ასე მოყვარული!!! სხვის გასაკიცხად სიტყვა რომ არასდროს დასცდენია. ყველა უყვარდა ირგვლივ, განურჩევლად. ყველას მიმართ მონყალე იყო და მიმტევებელი.

მინდა მისი კუბო წითელ მიხაკებში ეფლობოდეს.

30 წელია ჩვენს ახლობელთაგან არავინ წასულა. ვალოდია ამ უბედურებას პირველად შეეყრება პირისპირ. ვალოდიას დედა უსაზღვროდ უყვარდა.

ოთხი ღამეა თვალი არ მოგვიხუჭავს. ვერაფრით გადაგვიწყვეტია, როგორ მოვიქცეთ, ვუთხრათ თუ არა ბორისს დედას გარდაცვალების ამბავი. პანიას მიაჩნია, რომ დამშვიდობება აუცილებელია, მე კი ვფიქრობ, რომ ეს ამბავი შეიძლება ბორისისთვის საბედისწერო აღმოჩნდეს.

აზრს ბორისის მკურნალ ექიმს ვეკითხებით, გვირჩევს, ნელ-ნელა შევაპაროთ.

– მე მას გარეთ გასვლაც კი ავუკრძალე, იოლი მდგომარეობა არ აქვს. პირდაპირ თქმას არ გირჩევთ. შედეგი შესაძლოა სავალალო იყოს, – ამბობს ექიმი.

3 ივლისი, ზაფხულის ცხელი დღე. დედას ვასაფლავებთ.

ვალოდია და მე მორგში მივდივართ.

– დედა, – მეუბნება ვალოდია. – ემოციებს ნუ აკავებ, ისე მოიქეცი, როგორც შენს გულს უნდა. ტკივილის გამოხატვა ადამიანს აკეთილშობილებს... პანია რალაცას ამბობდა ბებიას ოქროს კბილების შესახებ... რა სისულელეა, ჯანდაბას, მოიპარონ... შენი სინდისი ხომ სუფთაა!

– არ ღირდა დასაფლავებაზე ორკესტრის მონწევა... ახლა ეგლა გვაკლდა.

– ორკესტრი მოშორებით დაუკრავს და მუსიკა პროცესის მსვლელობას ფონად დაედება, – მპასუხობს ვალოდია.

სასაფლაოზე ვართ. კუბოს უხვად აყრია წითელი მიხაკები. შოპენის მუსიკა სწვდება ჩვენს ყურთასმენას, ნელა ვუახლოვდებით საფლავს, პანიას ძლივს ვაკავებ, ხელებს წინ ინვდის, დედას ცხედართან მიახლოებას ცდილობს.

საფლავთან ვჩერდებით. ვემშვიდობებით. წყნარი მუსიკა თითქოს გულს გვისერავს. იქნებ, დედასაც ესმის ეს მელოდია და სიამოვნებს კიდევ, ვინ იცის. საფლავს ვანერვივებთ, მიხაკების გორაკად ქცეული მიწაყრილი, სულ ესაა, რაც დარჩა დედისგან, დისგან, ბებიისგან, ცოლისგან...

ამ სასაფლაოზე 30 წლის წინ დაასაფლავეს ჩემი ბებია, გალიას და პანიას დედა. მოგვიანებით, იქვე ახლოს ჩაასვენეს

პანიას მეუღლე – ფიმა. დაახლოებით ერთი თვის წინ დედა და პანია იყვნენ აქ მოსულები. დედას სიცილით უთქვამს: „აი, მე მოვკვდები და დედას გვერდით დამასაფლავენ, შენი ადგილი კი ფიმას გვერდითაა“. იცინოდნენ კიდეც, ყოველთვის მხიარული მოხუცები იყვნენ, დედა დარწმუნებული იყო, რომ სიკვდილს ჯერ მისთვის არ ეცალა, მეც... ბორისის აღსასრულს ველოდი და ამ ორი დის ერთად ბინაში გადაყვანაზე ვფიქრობდი.

ბორის ეფიმოვიჩმა, ჩემმა მამინაცვალმა ჩვენს ოჯახში ფეხი 1940 წელს შემოგდა. დედას მეგობარმა ქსენიამ დედას ის ძალიან უქო, როგორც კარგი ადამიანი, და დედა მისთვის ერთი ოთახის დაქირავებაზე დაითანხმა. ბორისი უკვე სამგზის განქორწილებული იყო და არსად ჰქონდა წასასვლელი. დედა მეოთხე ცოლი აღმოჩნდა. მახსოვს, როცა ჩვენთან დაიწყო ცხოვრება, თავიდან დედასაც და მეც ხშირად გვეპატიჟებოდა სასეირნოდ პარკში თუ ქალაქგარეთ. ჩემთვის ეს გასვლები მეტად მომბაზვრებელი და დამქანცველი აღმოჩნდა. არა მხოლოდ იმიტომ, რომ მე უკვე პატარა არ ვიყავი და ჩემი ინტერესები გამაჩნდა, არამედ იმ ისტორიების გამო, რომელთაც ბორისი გვიყვებოდა და რომლებიც უშუალოდ მის ცხოვრებასთან იყო დაკავშირებული. მათ მოსმენას ჭკუიდან გადავყავდი იმის გამო, რომ თხრობის მანერა მეტად დუნე და ნელი ჰქონდა, როგორც წესი, დიდ პაუზებს აკეთებდა, სიტყვებს წელავდა და ხშირად იმეორებდა. დედა კი პირიქით, ალფროთოვანებას ვერ მალავდა და მასთან დაქორწინების პერსპექტივა თავბრუს ახვევდა... ქალების უმეტესი ნაწილისთვის ქმრის ყოლა ცხოვრების მიზანს წარმოადგენს, ოჯახი მათთვის ყველაფერია, ამ კატეგორიას განეკუთვნებოდა დედაჩემიც. ამის გარეშე დანარჩენი ყველაფერი აზრს ჰკარგავდა, ან უკანა პლანზე გადადიოდა. ქორწინების შემდეგ დედა ბორისის უმორჩილეს ლეკვივით ერთგულ არსებად იქცა. მთელი ცხოვრება ბორისს თვალეში შესცივინებდა და მის ნებისმიერ სურვილს ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე ასრულებდა. დედა უჭკუო ქალი

არასდროს ყოფილა, მაგრამ დროთა განმავლობაში ბორისმა ის საოცრად დაიმსგავსა. მათ მსოფლმხედველობას თუ სამყაროს ემოციურად აღქმის ასპექტს, ფაქტობრივად, ერთმანეთისგან ვერ გამოარჩევდით. ეს პანიას განსაკუთრებით ალელვებდა და აღიზიანებდა.

ბორისი მთელი ცხოვრება რადიო ქარხანაში მუშაობდა და თავის სფეროში მეტად კვალიფიციური სპეციალისტის სახელიც დაიმსახურა. ჰქონდა გამოგონებაც, რომელიც მის სახელს ატარებდა. მივლინებით ამერიკაშიც კი გაუგზავნიათ. დედას უყვარდა და მის ნაკლოვან მხარეებს ყურადღებას არ აქცევდა, მაგრამ მის მომჭირნეობასთან შეგუება კი მეტად უჭირდა. დედა თავისი ბუნებით სრულიად უანგარო და ღია ადამიანი იყო. უყვარდა მალაზიებში სიარული და ათასი წვრილმანის შეძენა. ბორისი კი ყოველ კაპიკს უთვლიდა და ყოველდღიურ ანგარიშს სთხოვდა. ასაკთან ერთად სიძუნწის შემოტევამ უკვე ავადმყოფური ხასიათი მიიღო.

როგორც კი დედა სახლში პროდუქტებს მოიტანდა, ბორისი მათ თითებს შეავლებდა, კარაქს აუცილებლად გასინჯავდა და, თუკი გემო მისთვის მოსაწონი არ იქნებოდა, დედას აიძულებდა უკან, მალაზიაში დაებრუნებინა და რაიმე სხვაში გადაეცვალა, არად დაგიდევდათ ეს მალაზია სახლიდან რა სიშორეზეც უნდა ყოფილიყო. დედაც ყოველგვარი წინააღმდეგობის გარეშე, მორჩილად დაადგებოდა გზას, რაც არ უნდა დაქანცული ყოფილიყო. მსგავსი რალაცეები, ბუნებრივია, პანიასა და ჩემს აღშფოთებას იწვევდა. დედა კი ამ შემთხვევაშიც ახერხებდა ბორისის საქციელისთვის გამართლების მოძებნას, რომ ის „ავადმყოფი ადამიანი“ იყო და მისთვის გულისტკენა არ იქნებოდა ღირსეული, მართებული და სამართლიანი საქციელი.

პანია და მე განსაკუთრებით ტელევიზორთან დაკავშირებულმა ამბებმა გაგვაგულისა. ბოლო სამი წლის განმავლობაში ბორისი ვერ თუ არ უყურებდა სატელევიზიო გადაცემებს, დედას კი ტელევიზორის ყურება ძალიან აინტერესებდა. მაგრამ დედა ხომ ბორისის სურვილს უნდა დამორჩილებოდა!

დედას და ბორისის ბინა ძალიან კარგად იყო დაპროექტებული. სასადილო ოთახი 20 კვადრატულ მეტრს შეადგენდა, სამზარეულო – 10-ს. ტელევიზორის სასადილო ოთახიდან სამზარეულოში გადატანა არანაირ სირთულეს არ წარმოადგენდა და ბორისს ამის შესახებ არა ერთხელ ვთხოვე. მიზეზიც ავუხსენი. ბორისი ყოველთვის რაღაც აბდაუბდა, გაურკვეველ პასუხს გამცემდა ხოლმე, ცდილობდა დავერწმუნებინე, რომ ეს დიდ სირთულეს წარმოადგენდა და ამ საქმეს არც ერთი ხელოსანი ხელს არ მოჰკიდებდა.

დედას გარდაცვალების შემდეგ ტელევიზორის სამზარეულოში გადატანა პანიამ დაბეჯითებით მოითხოვა და ვალოდიას ამისთვის სულ რაღაც ხუთი ნუთი დასჭირდა.

– გალია, ჩართე რადიო! გალია, გამორთე რადიო! გამისწორე ბალიში, გამოალე, დახურე უჯრა! – ისმოდა გაუთავებლად.

ურთულესი იყო დედას ხვედრი... ან ბორისის დაბანა რად ღირდა.. მაგრამ დედა, როგორც ყოველთვის, პირზე ხელს გვაფარებდა და ამბობდა: „ხომ იცით, ავადაა, ნუ ანერვიულებთ, ყველაფერს მე მივხედავ!“

იყო თუ არა ბორისი დამნაშავე დედას სიკვდილში, მე მგონი, არა! იმაში, რაც ხდებოდა დედას თავს, თვითონ დედა იყო დამნაშავე... ეს იყო მისი არჩევანი, თვითონ გაანებვირა და ახლა შედეგებს იმკიდა, თუმც ამის გამო არასდროს დაუჩივლია. ბორისის კარგად ყოფნა და მასზე ზრუნვა დედას ცხოვრების აზრს შეადგენდა. რაც უნდოდა, ის მიიღო – ჰყავდა ქმარი და ჰქონდა ოჯახი, მისმა ოცნებამ ფრთები შეისხა.

მამ ასე... დედას გარდაცვალების ამბავი ბორისს დავუმაღლეთ! პანიამ რამდენიმე დღე მასთან დაჰყო, მაგრამ ვერ გაჩერდა, ბორისთან გადასვლა მე მომიწია. ჩვენი სახლები გვერდიგვერდ იდგა. ვდგებოდი დილის 6 საათზე, მივრბოდი ჩემებთან, ვასაუბრებდი ნიომას და მის 86 წლის მამას, რომელიც ჩვენთან ცხოვრობდა, მოვანესრიგებდი ყველაფერს და 8 საათზე გამოვრბოდი ბორისთან. მთელი დღეს მასთან ვა-

ტარებდი, მაღლობა ღმერთს, ხანგრძლივი შვეებულება მქონდა. ვუმზადებდი საჭმელს, მე სამზარეულოში მეძინა ე.წ. „ლე-ჟანკაზე“, ბორისს – სასადილო ოთახში. ბორისთან თავს ვიკატუნებდი, ვითომ კარგ განწყობაზე ვიყავი, სამზარეულოში კი ღაპა-ღუპით ჩამომდიოდა ცრემლები. ეს იყო უმძიმესი დღეები ჩემთვის. ვიცოდი, რომ ნელ-ნელა უნდა მომემზადებინა, შემეპარებინა ეს ამბავი, მაგრამ როგორ? გზა ვერ მომენახა.

ვეუბნები, დედას მდგომარეობა გაუარესდა-მეთქი და გული უხდება ცუდად. ერთხელ საავადმყოფოს ტელეფონი გამომართვა და დაჟინებით დაიწყო რეკვა. დედას მდგომარეობის შეტყობა სურდა, ძლივს დავითანხმე, ამ განზრახვაზე ხელი აეღო. ავუხსენი, რომ დედას ინფარქტი აქვს და არა სტენოკარდიული შეტევა. რომ საჭიროა მის ჯანმრთელობაზეც ვიფიქროთ, ექიმს დავეკითხოთ და მერე ყველაფერს ვეტყვი დაუფარავად. ჩვენ ხომ მის გულს ვინდობთ და ვუფრთხილდებით... დღესაც მიკვირს, სად აღმომაჩნდა ამდენი სულიერი ძალა ყოველივე ამის სათქმელად....

სამი დღის შემდეგ ბორისის ექიმის ნებართვით ნიომა, ვალოდია და მე მის სახლში შევიკრიბეთ.

– ბორის, გახსოვთ ამასწინათ დედას მდგომარეობის შესახებ გესაუბრეთ. რაღაც-რაღაცეები დაგიმალეთ. ახლა, როცა თქვენმა ექიმმა ნებართვა დაგვართო, ყველაფერი გვინდა აგიხსნათ და დაუფარავად გითხრათ.

თხრობა დავიწყე და თანმიმდევრულად ვუამბე ყველაფერი. ავუხსენი, რომ ეს არ იყო სტენოკარდიული შეტევა, არამედ სერიოზული ინფარქტი. მივედი მთავარ მომენტთან.

– შევრბივარ პალატაში და... თურმე... დამაგვიანდა...

სიჩუმე, მძიმე და ხანგრძლივი.

– და... რა მოხდა მერე? – მეკითხება ბორისი.

– მერე?... აღარაფერი...

– ახლა როგორაა, – ბორისი პაუზის შემდეგ.

– ახლა? ახლა აღარაფერი ანუხებხს... უკვე...

– ეს როგორ?

– ფილტვების ინფარქტი... ტრომბი... – ვამბობ მე

ისევ დუმილი.

– ახლა როგორ მკურნალობენ?

– ახლა... უკვე ... აღარანაირად...

– არ მესმის... რა სჭირს ბოლოს და ბოლოს, არ მეტყვიოთ? გარკვევით მითხარით, რას მიმაღავთ?

პაუზა... დუმილი...

– დღეს ღამე გალია მოვიდა ჩემთან და მითხრა, რომ მას აღარ მკურნალობენ, – ამბობს ბორისი და ხელებს სახეზე იფარებს....

დედას გარდაცვალების ამბავი ბორისმა შედარებით იოლად გადაიტანა, ვიდრე ჩვენ ამას ველოდით. მისი გონება იმდენად მოცუული იყო საკუთარი გულის მდგომარეობაზე ზრუნვით, რომ ცდილობდა დედას შესახებ არაფერი ეკითხა და ნაკლებად ელაპარაკა. დედას წასვლას ვერაფრით ეგუებოდა პანია. არც მე მტოვებდა დედას შესახებ ფიქრი. თავს სულ დამნაშავედ ვგრძნობდი იმის გამო, რომ სათანადო ყურადღება ვერ გამოვხატე მის მიმართ, სულ დაკავებული ვიყავი და ხშირად მის ნახვას ვერ ვახერხებდი, ხანდახან რაღაც წვრილმანების და სისულელეების გამო ხმასაც კი ვუნევედი... სულ თვალწინ მედგა ეს შემზარავი სურათი – შევრბივარ პალატაში და ის... უკვე აღარაა.

პანია ბორისთან მოსავლელად მოსვლას ვერ ახერხებდა. ამკარა იყო, რომ მალე პანიასაც მომვლელი დასჭირდებოდა. ამიტომ მათი ბინების გაერთიანებაზე დავინწყე ფიქრი. მინდოდა მათი ბინების ოროთახიან ბინაში გადაცვლა, რომ პანიას თავისი ოთახი ჰქონოდა და თავი სტუმრად არ ეგრძნო. სხვაგვარად არაფერი გამომივიდოდა და ყველაფერს ერთად მე უკვე ვერ გავწვდებოდი.

გუშინ დედას და პანიას დაბადების დღე იყო. სასაფლაოზე წავედით და უამრავი ყვავილი წავიღეთ. საფლავი ასტრებმა ერთიანად გადაათეთრა. პანია საფლავს მიუჯდა და ჩუმად უთხრა:

– გალია, გილოცავ, საყვარელო....

ხალხის ტალღამ შურდულიდან გატყორცნილი ქვასავით გამომისროლა გარეთ. ცხვირწინ ვილაც ქალი ამეტუზა და ფილმის შესახებ მკითხა:

– ნუ, როგორი ფილმია?

არ ვიცი, – მივუგე, – მე მგონი, ძალიან მძიმე..

– რაზეა?

– არც ეგ ვიცი...

მზე აცხუნებდა, კაშკაში გაუდიოდა. უსაშველოდ ცხელოდა. მზის სხივებში ნებივრობდა შადრევანი და ათასფერად აელვარებულ შხეფებს ისროდა ირგვლივ. კინოთეატრ „რასია“-ს სკვერში საოცარი გამოცოცხლება იგრძნობოდა. ცხოვრება თავისი გზით მიედინებოდა, თავის გზას მიიკვლევდა „კინოფესტივალიც“.

რელი

მე დედასთან ერთად ვცხოვრობ. დილას 6 საათზე ვიღვიძებთ. დედა შხაპს იღებს, მე ვიცდი, დედა ხილისგან წვენს წურავს, მე კვლავ ველოდები. დედა მვარცხნის, მე ადგილზე გაჩერება მიჭირს და გაუთავებლად ვწრიალებ. დედა ჩემს საბელს იღებს და მე მზად ვარ სიხარულისგან ჭერს თავი ავარტყა, სასეირნოდ მივდივართ, ვამაააა! გზად მესამე სართულზე ვალოდიასთან შევდივართ, წვენს შევუტანთ და ქუჩაში გავალთ. მწვანე ბუჩქებს, ნაგვის ბუნკერებს თუ გუბეებს მზე ერთნაირად დაჰნათის. სიცოცხლის სიხარული თავბრუს მახვევს და ხტუნვას ვინყებ, რის საშუალებასაც ჩემი 7 მეტრიანი საბელის სიგრძე მაძლევს, ცხვირს მიწაზე მიმოხეულ ხმელ ფოთლებში ვაცურებ და ქალაქის ნაგლეჯებს ვეთამაშები. ხან დედასთან გავრბივარ და საცეკვაო იღეთებით ვართობ. ვერაფრით ვაცხრობ სიხარულის მოვარდნილ კორიანტელს. უი... აი, ქათმის ბარკლის ნაგლეჯს გადავანყდი.... „რელი, შეეშვი“ – ყვირის დედა და ჩემს მონაპოვარს პირიდან მაცლის. მაგრამ ასეთ რაღაცას ადვილად ვერ დავთმობ, ეს ჩემია... გზას ვაგრძელებთ. შესახვედრად კუკი მოდის, პატარა გრძელბეწვიანი, ცხვირმიჭყლეტილი ძაღლი, ენა სულ გარეთ აქვს გამოგდებული. კუკი ჩემი მეგობარია. ჩვენ გვიყვარს ერთად თამაში, ერთმანეთს ვლოკავთ და ვეაღერებთ, ერთად დავხტივართ. ჩვენი საბელები ხშირად ერთმანეთში იხლართება. მალე გრეტაც დაგვაფასებს – სამეფო შავი პუდელი, მედიდური იერით რომ დაიარება. ის ადვილად თავს არ მიყადრებს. მე კი მის გამონწვევას ვცდილობ, კუდზე პირს ვავლებ და ყურებზეც ვქაჩავ, მერე წინ გავრბივარ და დედასაც მთელი ძალით მივათრევ. დედა მომსდევს, ცდილობს ფეხი არაფერს წამოჰკრას. ხან ბელურას დავაფრთხობ და ხან ციყვს გავუხეთქავ გულს. უი.. გზაზე რაღაცა დაუხვავებიათ და აშკარად მყრალი სუნი ასდის... ეს სუნი თავისკენ მექაჩება, ვინ რა იცის, ჩემთვის საინტერესო რამდენი რამ შეიძლება შიგ ალმოვაჩინო, კბილი გავკრა, დავაგემოვნო, მაგრამ გაგიგონია, ვინ გაცლის, დედა

ილანძღება და ბრაზობს, რომ ნაგავი დროზე არ გაიტანეს და ისე ქაჩავს ღვედს, რომ კისერი მტკივა. ეჰ... დედამ რა იცის, რა სიხარულს მაკლებს, მე კი მისი პრობლემების არა გამეგება რა.

საშინლად მიყვარს სატელეფონო საუბრების მოსმენა. ძალიან ვფორიაქობ, თუკი დედას რაიმე ანუხებს. მაგალითად, ჩემმა უფროსმა ძმამ, ვალოდიამ სახლის ყიდვა გადაწყვიტა. ჯერ ჩვენი სახლი უნდა გაიყიდოს, რომ პირველი შესატანი გადავიხადოთ. ამას კიდევ უამრავი რამ მოჰყვება. თუ დედა და მე საცხოვრებლად უფრო იაფფასიან ბინაში გადავალთ, მაშინ ვალოდია მორგიჩის და სახლის მომსახურეობის ხარჯებს ველარ გასწვდება, თუკი ვალოდიასთან ერთად დავსახლდებით, სახლი დიდი უნდა იყოს, რომ ყველას ეყოს ადგილი და ნორმალურად მოთავსდეს. მოკლედ... პრობლემები უხვად გვაქვს... დედა სახლის ძიებითაა დაკავებული.

ჩემი ყველაზე ადრეული მოგონებანი, რა თქმა უნდა, დედასთანაა დაკავშირებული, ისე მეფერებოდა და მკოცნიდა (თუმც ახლაც ასეა), რომ ჩემი გული სიამისა და მადლიერებისგან საგულედან ხტებოდა. მეც, რა თქმა უნდა, ხალისით ვუბრუნებდი ამ სიტბოს.

მე ჯერ კიდევ პატარა ვარ, ადრე ხომ მთლად ციციქნა ვიყავი. მე ახლაც კი სულ თამაში მინდა, ადრე კი თამაშის გარდა არც არაფერი ვიცოდი და არც არაფერი შემეძლო. ყველგან ვთამაშობდი, მაგრამ განსაკუთრებით ქუჩაში გართობა მხიბლავდა. ვისაც არ უნდა ჩაეველო ჩვენს გვერდით, აუცილებლად ნაბიჯს შეანელებდა, მზერას შეაჩერებდა და ჩემს სილამაზეს აღნიშნავდა. ჩემი გარეგნობაც მოსწონდათ და შეფერილობაც, მეც მივეჩვიე ამას. ამიტომ გულგრილად ვერავის ჩავუვული გვერდით, მაშინვე მივირბენ და ველი როდის მოიცლიან ჩემთან სათამაშოდ. თუმც არიან ისეთები, ჩემი საქციელი რომ აბნევთ, უცებ განზე რომ გახტებიან და წუნუნს მოჰყვებიან – „შეგვაშინაო“, რაზეც დედა ღიმილით მიუგებს: „რამ შეგაშინათ? ეს ხომ ჯერ პატარა ლეკვია“. მე კი გული მწყდება, განა ასე შეიძლება ჩემს შესახებ ლაპარაკი, აბა, სცადოს და

მსგავსი რამ ჩემი ძმის, ვალოდიას შესახებ თქვას... ისე... სა-
დღაც მართალია, ვალოდია მართლა დიდია და მარტო უკანა
ფეხებზე დაიარება.

თუ დედა ყველის ნაჭერს დამანახებს და მეტყვის: „რედი,
იცეკვე!“ მე, რა თქმა უნდა, მის ამ სურვილს დაუყოვნებლად
შევასრულებ და ცეკვას მოვყვები. ეს დედას სრულ აღფრ-
თოვანებას იწვევს. თუკი მოისურვებს შევდგე და ადგილი მოვნ-
ახო, მე მაშინვე ვუსრულებ თხოვნას, თუმც არცთუ დიდხანს
ვძლებ მჯდარ მდგომარეობაში. განა ადვილია თავშეკავება?
მით უმეტეს, თუ მაგიდა სავსეა სასუსნავით, რომელიც ჩემთ-
ვის არაა გამიზნული?

ო, რამდენად კარგი სურნელი ასდის მაგიდაზე დაწყობილ
საჭმელს! დამერწმინეთ, ბევრად უკეთესი, ვიდრე ქუჩაში გაბ-
ნეულ კურკლებს, თუმცა გამოგიტყდებით, რომ არც მათი
არომატი მახამუშება, ეს დედა ცდილობს, რომ მომარიდოს და
დაყნოსვის ნებაც კი არ დამართოს. გაუთავებლად ჯაჯღანებს
იმასთან დაკავშირებით, რომ არავინ ასუფთავებს ირგვლივ
არაფერს და ყველაფრის გაკეთება სხვის მაგივრად მას უწევს,
რომ არ სურს ჭუჭყიან ქუჩაში სიარული, სადაც მისი უფრო-
სი ვაჟი და მეგობრები დასეირნობენ... მე კი ყველაფერ ამას
ვყნოსავ და ვაგემოვნებ.

გუშინ დილით სასაცილო ამბავი შეგვემთხვა. ანეკდოტი...
კრილოვის ნამდვილი არაკივით. დედა და მე ოკეანის ნაპირს
მივუყვებოდით. ვხედავ ბელოკს, რომელსაც ბუბლიკისთვის
ნაუვლია პირი. მეც გამოვუდექი. ის გაჩერდა, მეც შევდექი.
უკანა ფეხებზე ავინიე და ვუცდი – რას მოიმოქმედებს. თვა-
ლებში შევყურებ. უცებ ბელოკმა პირი გააღო და ბუბლიკი
ჩემს კბილებში მოქცეული აღმოჩნდა ამ დროს დედამ დამ-
კივლა და მე იძულებული გავხდი ბუბლიკი დაუყოვნებლად
გამეგდო პირიდან. მერე კი ვალოდიას მივაკითხეთ, რომ ეს
სასაცილო ამბავი გვეამბნა.

დღეს კი დედამ გალია იყიდა და ქლორით მის ხეხვას შეუდ-
გა, საშინელი სული დადგა, შემდეგ ქლორი არ იკმარა და
სპირტით წმინდა, შიგ ჩემი საბანი დააგო, შიგ შემსვა, კარი

გადამიკეტა და თვითონ კი სადღაც წავიდა. გავვოგნდი, თვალებს არ ვუჯერებდი, მე ხომ ძალი ვარ და არა მხეცი? მხიარული პუდელი, იქნებ აღარც, უბრალოდ, ადამიანი! ტყუილად როდი ამბობენ, რომ პუდელები ადამიანებს ჰგვანანო...

რა თავის აგდებაა და სამარცხვინო ამბავი! სირცხვილი და თავის მოჭრა!!!

დედა ადრე ოთახში მკეტავდა ხოლმე. ეგრე არ უნდაო და, პროტესტის ნიშნად, კარადიდან გამოვათრევედი ხოლმე ხან კაბებს და ხან რას. როგორ არ ცდილობდნენ ვალოდია და დედა ამ კარადის დაკეტვას, მაგრამ მე მაინც ვახერხებდი მის გაღებას. ამის გამო მათ მე „გუდინი“ შემარქვეს. შემდეგ ელექტროსადენის ღრღინამ გამიტაცა, შემდეგ ფარდები ჩამოვგლიჯე. ვალოდია რომ მოვიდა, შეშინებული სავარძლის უკან დავიმალე, დარწმუნებული ვიყავი, დასჯა არ ამცდებოდა, მაგრამ შევცდი. ამის შემდეგაც არ მომკლება ალერსი. „ჩვენო საყვარელო და ულამაზესო“, მეუბნებოდნენ, მეაღერებოდნენ და მკოცნიდნენ. და, თუ მართლა ასეთი ძვირფასი ვარ, რატომღა მტოვებთ მარტო სახლში???? ჰა????

მერე საპირფარეოში გამომკეტეს, ტუალეტის ქალაღი და ბაუნტი სულ წვრილ ნაფლეთებად ვაქციე, ის კი არა, უნიტაზის სახელურიც დავღრღინე, რალაც ჭანჭიკებიც კი ამოვხრახნე. პირსაბან ნიჟარაზე ავძვერი და კარადის კარებებიც გავაღე, კბილის პასტის ტიუბს სახურავი მოვხსენი და გვარიანად ამოვიგანგლე, კბილის ჯაგრისები იატაკზე მივფანტ-მოვფანტე... ყველაფერი კი ჩემი გალიაში გამომწყვედევით დასრულდა. მაგრამ მე სად შემიძლია გალიაში მოკუნტული ჯდომა, ან ფეხების გაუშლელად წოლა, ეს ხომ დამღლეიცაა და მეტისმეტად მოსაწყენიც. მეც ავნრიალდი, გალიაც ამყვა და აქეთ-იქით დაიწყო ტრიალი, მაგრამ კარი არ იღებოდა, არადა, კაუჭს ვხედავდი, გისოსებს შორის თათი გაყვავი და კაუჭის გადაგდება ვცადე... ერთხელ... ორჯერ... კიდევ... არ მოვეშვი და ჰოი, საოცრებავ, კარი გაიღო! ვაშააა... მე უკვე აღარც მხოლოდ სააბაზანოში ვარ, აღარც მხოლოდ საძინებელში, მე ყველგან ვარ და დავჭრივარ, მთელი ბინა ჩემ განკარგულე-

ბაშია. რით დავინყო? კარადებს მივადექი და რაც პალტო და ქურთუკი ვნახე, ყველა იატაკზე მიმოვყარე, შემდეგ სამზარეულოს მივადექი. მაცივრის გაღება ვერ მოვახერხე, წინსაფარი ჩამოვგლიჯე და ნაკუნებად ვაქციე... კიდეც... რით შემიძლია დედას გახარება და განცვიფრება? იქნებ მირჩიოთ რამე... თუმც მე ყველაფერი ისედაც მშვენივრად ვიცი...
მე რედი მქვია და დედაჩემს ოლგა ვასერდამი!

სერიოზა

მოსკოვი, ივლისის ბოლო. შეხვედრაზე მიმეჩქარება. ტიშინის ბაზრის მოედნისკენ მიძევს გზა. გალიას უნდა შევხვდე, ალას დედას. ჩემმა უსაყვარლესმა ვაჟმა სამი დღის წინ ცოლი შეირთო – ალა. ალამ ვალოდიას დაუმალა, რომ პატარა ბიჭუნა ჰყავს და ბავშვთა სახლშია ჩაბარებული. ვალოდია ყურებს არ უჯერებს – როგორ შეიძლება საკუთარი შვილის ბავშვთა სახლში ჩაბარება? ამიტომ მთხოვა, რომ ბავშვი ამ საშინელი ადგილიდან დამეხსნა – შვილი დედასთან უნდა იზრდებოდესო.

და აი, გალიას ხელიდან ვართმევ პატარა 3 წლის ჩაფსკვნილ ბიჭუნას, სწორი ქერა თმებით, დაბერილი ლოყებით და აპრეხილი სველი ცხვირით.

უცხო, მაღალ, მზით გარუჯულ უცნობ ქალს სერიოზა გაურკვეველი მიმართულებით მიჰყავს. პატარას შიში იპყრობს და მისი კივილში გადაზრდილი ტირილი ცას სწვედება. ცრემლები მრგვალ ლოყებზე მოხტიან. ცხვირიდან ჩამოდენილი წვინტლები პერანგს უსველებს. ალერსის არანაირი სიტყვა არ ჭრის, ტირილი და ყვირილი ერთმანეთს ენაცვლება. რას იზამ...აქ ყველაფერი ამაოა, ეს ყველაფერი გადასატანია.

ბელორუსიის ვაგზალს ვუახლოვდებით. გზად ბოსტნეულის მაღაზია გვხვდება. შევდივართ. სერიოზას კედელთან ვაყენებ და ხილის არჩევას ვინყებ. საშინელი ყვირილი ახლა უკვე მაღაზიას აყრუებს. სერიოზასთან ვბრუნდები, ჩანთას ვხსნი და ვაშლებზე და მსხლებზე გადანოლილ ბულგარული ყურძნის მტევანს ვაჩვენებ. ტირილი წყდება, სერიოზას გაოცებული მზერა პირს იკრავს, აღარც ცრემლებია და ცხვირიც თითქოსდა უცებ შრება.... სახლისკენ უცრებლებოდ მივემგზავრებით.

არავითარ შემთხვევაში არ იტირებდა პატარა სერიოზა, რომ სცოდნოდა, რომ ეს ქალი, რომელსაც მოგვიანებით ოლგა ლვოვნას დაუძახებს, მის გვერდით იქნებოდა თითქმის მთელი ცხოვრება და მყარ საყრდენად გაუხდებოდა. სამწუხაროდ, მინევს სიტყვა „თითქმის“ გამოყენება, რადგან ამ ბოლო დროს ჩვენ იშვიათად ვხვდებით ერთმანეთს. სხვაგვარად რომ ყო-

ფილიყო, არაფრით დაფუშვებდი და სერიოჟას უნივერსიტეტის მიტოვების უფლებას არ მივცემდი.

გალიამ, ალას დედამ, ცხოვრების მეტად არასახარბიელო წესი აირჩია, საყვარელს საყვარელზე იცვლიდა და არც ღვინოსა და არაყთან იყო მწყრალად. ალას ბებია ზრდიდა, ცხოვრობდნენ საერთო ბინის ერთ დიდ ოთახში. სკოლის დამთავრების შემდეგ ალამ საცირკო სასწავლებელში ჩააბარა გიტარის განხრით. შეუყვარდა თავისი პედაგოგი, ცოლიანი, ორშვილიანი. დაფეხმძიმდა. მასწავლებელი სხვა ქალაქში გადასახლდა და უკვალოდ გაქრა. როგორც იტყვიან, დაიკარგა შარშანდელი თოვლივით. ბებია გარდაიცვალა. ალამ თავისი დიდი ოთახი პატარაში გადაცვალა და სასწავლებლის პირდაპირ დასახლდა. სწავლის დასრულების შემდეგ ანსამბლ „გონებში“ მოეწყო და სერიოჟა ბავშვთა სახლში გაამწესა.

ვალოდია დიბენკოზე ცხოვრობდა, ოროთახიან ბინაში, რომლის მიღებასაც დიდი შრომა და ძალა შეევალიე. ალა და სერიოჟაც იქ გადავიდნენ. მე ხშირად ვსტუმრობდი მათ. პროდუქტებით სავსე ჩანთებისგან ხელები დაწყვეტაზე მქონდა. იმ დროისთვის ვალოდის ხელფასი სულ 120 მანეთს შეადგენდა, მე ჩემი ხელსაქმის წრეების წყალობით გვარიანი შემოსავალი მქონდა და მათ დახმარებას ვახერხებდი.

– სერიოჟა, დედას ჭურჭელი დაუტოვებია გასარეცხად.... მთელი ნიჟარა სავსეა.

– არ იდარდოთ, ოლგა ლვოვნა, ახლავე ყველაფერს მივხედავ, უკვე დიდი ვარ, ხომ იცით, უკვე 6 წლის გავხდი, – მპასუხობდა სერიოჟა.

– ღმერთო ჩემი, ღილი ისევ აწყვეტილი გაქვს... ასე როგორ შეიძლება სიარული?

– ნუ ღელავთ, ოლგა ლვოვნა, მამა დამპირდა, რომ დამემმარება და ერთად მივაკერებთ.

– ამასწინათ 10 კოლოფი საკმაოდ ძვირფასი სარეცხი ფხვნილი მოგიტანეთ, 4 ვარია და 1 ბოთლი ზეთი, ხომ არ იცი, სად დევს?

– გალიამ შემოიარა და ყველაფერი წაიღო...

– გალიას გადაეცი, რომ მე თქვენ გეხმარებით - შენ, დედას და ვალოდიას, ასე რომ დროა სამსახური მოძებნოს.

მოსვენებას არ მაძლევდა ის ფაქტი, რომ ბინა მათთვის მეტად პატარა იყო, ადგილი არ ჰყოფნიდათ. ალას ერთი ციდა ოთახი ჰქონდა სათავსოთურთ, ეს იყო ძველი შენობა და ეს სათავსოს მსგავსი ოთახი თავი დროზე მოსამსახურეებისთვის და საკუჭნაოდ იყო განკუთვნილი. შემდეგ ასეთი ბინები კომუნალურად გადააკეთეს. რალაც სასწაულით ალას ეს მოცუცქნული ოთახი 18 კვადრატულ მეტრიან ოთახში გადაცვალე, დიდ სახლში, სადოვოე კალცოსთან, აბრაზცოვის თოჯინების თეატრის მახლობლად.

მალე გარდაიცვალა დედაჩემი. პანია, დედას და, დედას ბინაში გადავიყვანე საცხოვრებლად. პანიას ბინაც გადაცვალე და ბოლობოლო ალა 20 კვადრატულმეტრიან მშვენიერ ერთოთახიან ბინაში მოვათავსე. ბინას ცალკე 10 კვადრატულმეტრიანი სამზარეულოც ჰქონდა და შესანიშნავი შუშაბანდიც, რომელიც შჩეპკინის ქუჩას გადაჰყურებდა. ვაპირებდი ვალოდიას და ალას ბინების გაერთიანებას და 3 ოთახიანში გადაცვლასაც.

ანსამბლი „გოგონები“, სადაც ალა მუშაობდა, მალევე დაიშალა. ალა სხვადასხვა საკონცერტო გამოსვლებში იღებდა მონაწილეობას, ხმა არ უვარგოდა, გიტარაზე უღიმღამოდ მღეროდა, ძირითადად პერიფერიებში ჰქონდა გასტროლები, მოსკოვში კონკურენციას, ბუნებრივია, ვერავის გაუწევდა. ერთ-ერთი მორიგი მივლინებიდან დაბრუნებული ვალოდიას ლალატში გამომიტყდა. ვთხოვე, ვალოდიასთვის არაფერი ეთქვა და მომხდარი დაევიწყებინა, მაგრამ ყური არ მათხოვა. დიდი გაჭირვებით მივაგენი 3 ოთახიან არაჩვეულებრივ ბინას, მაგრამ რად გინდა... ვალოდიამ ყოველივეს გათვალისწინებით ალასთან დაუყოვნებელი განქორწინების გადაწყვეტილება მიიღო.

ალა და სეროიჟა შჩეპკინის ქუჩაზე მდებარე ბინაში დარჩნენ. მე დედას მთელი ავეჯიც მათ ვუსახსოვრე. ამის გამო პანიასგან არა ერთი საყვედური მიმიღია, მაგრამ გულს იმით

ვინცნარებდი, რომ სერიოჟას სანახავად მისული თვალს შევავლებდი და დედას გავიხსენებდი.

როგორც კი ალა ვალოდიას გაეყარა, სერიოჟას თავი დაუყოვნებლივ სკოლა ინტერნატში უკრა, თან ერევანში. გაოგნებული ვიყავი. აქ უკვე თავი ველარ შევიკავე და ავყვირდი:

– შეგიძლია ამიხსნა? რატომ ინტერნატში და ისიც ერევანში?

– შჩეპკინის ქუჩაზე სკოლა უვარგისია, ჩვენთან კი არ იღებენ, რადგან ბავშვი სხვაგანაა ჩანერილი, – იყო ალას პასუხი.

სერიოჟას დეპეშამაც არ დააყოვნა. 400 მანეთის გამოგზავნას მთხოვდა თვითმფრინავის ბილეთის საყიდლად, რადგან იქ გაჩერება უკვე აღარ შეეძლო.

სკოლაში საჩუქრებით დატვირთული წავედი და სკოლის დირექტორისგან სერიოჟას სკოლაში მიღების ნებართვაც გამოვთხოვე. ასე რომ, მე-9 კლასამდე სერიოჟა სულ ჩემს თვალსაწიერში ტრიალებდა, სკოლის მერე ჩვენთან შემოიბრუნებდა, ისაღილებდა, მერე კი რემი გაჰყავდა სასეირნოდ. ასე გადიოდა დრო, მაგრამ მე-8 კლასის დასრულების შემდეგ ალას ახალმა აზრმა შემოუტია, სერიოჟა სკოლიდან გამოიყვანა და მედძმების კურსებზე მიაბარა. ამჯერადაც არაფერი უკითხავს ჩემთვის.

ოცნებად მქონდა, სერიოჟას საფუძვლიანი უმაღლესი განათლება მიეღო, დღესაც არ ვიცი, რატომ არ უწევდა ალა ჩემს აზრს ანგარიშს, ჩვენ ხომ სრულიად ნორმალური ურთიერთობა შევინარჩუნეთ.

მედძმის კურსების დასრულების შემდეგ სერიოჟას ჯარში წასვლა მოუწია, კრასნოიარსკში, მედპუნქტში გაამწესეს. პირველი წელი მეტად მძიმე გამოდგა. დარდობდა და განუწყვეტლად მწერდა წერილებს, მგონი, 250-მდეც კი დაგროვდა. დღესაც ზოგიერთ მათგანს სათუთად ვინახავ. „ოლგა ლვოვნა, მძიმე სამსახური მიწევს. მედპუნქტში ვმუშაობ. როცა უკიდურესად გამიჭირდება, თვალებს ვხუჭავ და ჩვენს აგარაკს წარმოვიდგენ, როგორ ვალეხვარ, როგორ გამოვრბის რემი და ფეხებს მილოკვს, მერე თქვენ ჩნდებით ზღურბლზე გახ-

არებული შეძახილით „ჩვენი სერიოჟა ჩამოვიდა“ და სულში უმალ საოცარი შეება ისადგურებს.“

ჯარში მსახურების პირველი წლის ბოლოს ერთი ამბავი მოხდა. ახალგაზრდა ჯარისკაცი სამზარეულოში მორიგეობდა. წყლის დიდი ბაკი გახურებულ ქურაზე დაექცა და ფაქტიურად ამ ორთქლში მოიხარშა ბიჭი, რა ელოდა, კაცმა არ იცის, რომ არა სერიოჟა... მხსნელი დააჯილდოვეს და 1 კვირით შევბუღებაში გაუშვეს, მეორე წელმა შედარებით იოლად ჩაიარა. არმიის შემდეგ სერიოჟა უგამოცდოდ ჩაირიცხა უნივერსიტეტში. ჩემს ბედნიერებას საზღვარი არ ჰქონდა. პირველი კურსის შემდეგ ალამ სერიოჟა პოლონეთში გაგზავნა ლოდში, თავის ნაცნობებთან სტუმრად. პოლონეთმა მასზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა, ჰოსპიტალში მედმად სამუშაოც კი იშოვა, ოთახიც იქირავა და ვინ გაემგზავრა მის მოსანახულებლად, თუ იცით? დედა? არა... უცხო დეიდა – ოლგა ლვოვნა.

ეს მგზავრობა ჩემთვის სახალისოც იყო, ჩემი ხელსაქმის წრის მეცადინეობისგან ვისვენებდი, გარემოს ვიცვლიდი, მაგრამ, რაც მთავარია, წინ სერიოჟას ნახვა მელოდა. გადავწყვიტე თავი წესრიგში მომეყვანა, შავი თმები პირველად შევიღებე ხნით, პროპორცია ვერ გავთვალე და მთლად ცეცხლოვანი წითური გავხდი, ვფიქრობ, სწორედ ეს იყო იმის მიზეზი, რომ საზღვარზე განსაკუთრებული ყურადღებით ამონმებდნენ ჩემს ბარგს.

სერიოჟა ვარშავაში დავხვდა. ხელში წვენის პაკეტი ეჭირა. მატარებელში მგზავრობის დროს ფულს ვზოგავდი, ვცდილობდი არაფერ არასაჭიროზე არ დამეხარჯა, ამიტომ დღესაც მახსოვს ის ნეტარების შეგრძნება, რომლითაც ამ წვენს დავენაფე. მაშინ ხომ პოლონეთი „მიუნვდომელ“ საზღვარგარეთად იყო მიჩნეული.

ლოდში ორი კვირა დავყავი. მასპინძელს, ვისთანაც სერიოჟა ბინას ქირაობდა, ორი პატარა ოთახი ჰქონდა. პირველში დიასახლისი ცხოვრობდა და ფანჯარასთან მიდგმულ დივანზე ეძინა, სერიოჟას ოთახში რომ მოხვედრილიყავი, რისი ვაივავლახით უნდა აგეარა გვერდი ამ დივანისთვის. თავდა-

პირველად სერიოზულ თავის „ლეჟანკაზე“ დაწოლა შემომ-
თავაზა, თვითონ იატაკზე ცდილობდა მოკალათებას, მაგრამ
იატაკზეც იმდენად ცოტა ადგილი იყო, რომ ფეხებს ვერსად
გაშლიდა. მაშინ დიასახლისმა თავისი დივანი გაშალა, მე ფან-
ჯრის მახლობლად მიმიჩინა ბინა, თვითონ კი კიდეზე მო-
თავსდა. ჩვენი ბალიშები ერთი ციდა დერეფნის გასასვლელში
აღმოჩნდა გამოჩრილი. იქ კი ბებერი ავადმყოფი გერმანული
ნაგაზი ბინადრობდა და გვარიანად ხვრინავდა, სალამობით
ჩვენს ფეხებთან სხვა, უჯიშო ეზოს ძალლი მოიკალათებდა
ხოლმე, ბალიშებთან კი ორი კატა ნებივრობდა. მაგრამ ყველა
ეს უხერხულობანი მავინყდებოდა სერიოზუსთან ურთიერთო-
ბის სიხარულის ფონზე. აღარ იცოდა, როგორ მომფერებო-
და, რითი ესამოვნებინა, რა საჭმლით გავენებივრებინე. იმ
წელს პოლონეთში პროდუქტების მხრივ დიდი გასაჭირი იყო.
მანუხებდა, რომ ჩემთვის ამდენ ფულს ხარჯავდა, დელიკატე-
სებს მთავაზობდა, ის კი ამაზე მპასუხობდა:

– ოლგა ლვოვნა, გახსოვთ ჩემს დაბადების დღეებზე რამ-
დენ ნამცხვარს და რა გემრიელ პეროგს მიცხობდით? რა დამა-
ვინყებს, როგორ მანებივრებდით საჩუქრებით? აი ეს პერანგი,
ახლა რომ მაცვია, ისიც თქვენი ნაჩუქარია, ეს ფეხსაცმელიც,
ვალოდამ მისახსოვრა, ახლახან კი მისგან ინგლისური ენის
ლექსიკონი მივიღე, ეს კი იმდენს ნიშნავს ჩემთვის... მე ხომ
ინგლისურს ვსწავლობ.

ყველა ჩემი ნახატი გავყიდე, რაც ჩავიტანე, მახსოვს, პო-
ლონელები წრეში მომიქცევდნენ და მეკითხებოდნენ ხოლმე:
„პანი სამა მალიუეტ?“ რაც მე ძალიან მომწონდა. მართლაც
რომ ძალიან სწრაფად ვხატავდი. ერთი, ორი და სურათი მზად
იყო.

სერიოზუს ვიზა დაუმთავრდა, გაგრძელება ვერ შეძლო და
იძულებული გახდა მოსკოვში დაბრუნებულიყო და სწავლა კვ-
ლავ უნივერსიტეტში გაეგრძელებინა.

ყველა ზაფხულს სერიოზუა ჩვენთან ერთად აგარაკზე ატ-
არებდა, თუ ბანაკში ისვენებდა, სამლიტრიანი ბიდონით
მონეული მარწყვი მიმქონდა ხოლმე. მოუსავლიანი წლებიც

იყო, რა თქმა უნდა, მარწყვი ხანდახან სულ ცოტას ისხამდა, მაგრამ ამას მნიშვნელობა არ ჰქონდა. „ეს ხომ ბავშვია“, – იტყოდა ხოლმე ვალოდია. სერიოზუასთვის კუთვნილი პორციის მიწოდებას ჩვენს წმინდათაწმინდა მოვალეობად მივიჩნევდით.

ჩემს ვაჟს, ვალოდიას, ყოველთვის ძალიან ვანებვირებდი, მაგრამ, როცა ვინსერფის ყიდვა განიზრახა, შევწუხდი, რადგან იმ დროს მატერიალურად მთლად წელში გამართული ვერ ვიყავი, მაგრამ ვალოდიას სურვილი იმდენად მძაფრი იყო, რომ ძალაუნებურად მის ნებას დავყევი. აღნიშნული ვინსერფი სერიოზუამ და ვალოდიამ პირველად მოჟაისკის წყალსაგუბარზე გამოსცადეს და დიდი სიამოვნებაც მიიღეს.

ცნობილმა ქირურგმა მეტად უხეიროდ გამიკეთა თვალის ოპერაცია და სარეაბილიტაციო ცენტრში ყოფნა თითქმის 2 თვე მომიხდა. ყველაზე ხშირად მოსანახულებლად ალა მოდიოდა. მიკვირდა და მიზეზს ვეკითხებოდი. „გამეტებული ბინა და ნაჩუქარი ავეჯი კარგად მახსოვს, ეგეთი რალაცეების დაწინეება შეუძლებელიაო“, – მპასუხობდა.

ურთიერთობა მეტად თბილი გვქონდა და ნათესაური. უკვე ჩვენი ამერიკაში წასვლის დრო ახლოვდებოდა. გამგზავრება 1995 წლის გაზაფხულს გვინევდა. ყველაფერი გავყიდეთ, ბევრი რამ გავაჩუქეთ.. ვინსერფი ვალოდიამ სერიოზუას უსახსოვრა. ვილაცამ გვითხრა – ამერიკაში მეტად ცხელი ზაფხული იცისო, ამიტომ გამგზავრება შემოდგომისთვის გადავდეთ. ბოლო ზაფხული მოსკოვის მახლობლად გავატარეთ, აგარაკი უკვე გაყიდული გვქონდა, ამიტომ წყლის ნაპირას სახლი ვიქირავეთ. ვალოდიამ სერიოზუა დაპატიჟა და ვინსერფით ცურვა შესთავაზა. რატომღაც სერიოზუამ თავი შორს დაიჭირა: „მე სხვა გეგმები მაქვს, ვინსერფი უკვე ჩემია, თუ მაჩუქე, მაჩუქე... დროებითაც ვერ გათხოვებო“ უცნაური იყო ეს ყველაფერი, თან ასეთი თბილი და ნდობით სავსე ურთიერთობის ფონზე. შევეცადე ყველაფერი მშვიდად ამეხსნა, რომ ვინსერფი მისია, რა თქმა უნდა, რომ ვალოდია სამი თვით კი არ მიემგზავრება, არამედ სამუდამოდ და არავინ იცის, შეხვდებიან თუ არა ისინი კვლავ ერთმანეთს, ვალოდია ერთადერთი ადამიანია,

რომელსაც სერიოჟა „მამას“ ეძახდა, რომ 2 თვის მერე ვალოდია მას ვინსერფს უკან დაუბრუნებს, ამ ორი თვის განმავლობაში კი ნებისმიერ დროს სერიოჟას შეუძლია ჩამოსვლა და ცურვა, ან, თუ შესაძლებლობა აქვს, ეს 2 თვე მათთან გაატაროს.

არაფერმა გაჭრა.... სერიოჟა ყოველმხრივ ცდილობდა თავის სიმართლეში დავერწმუნებინეთ. ალაც მხარს უბამდა და ჩვენ უსამართლობაში გვდებდა ბრალს. ვალოდია ძალიან გულნატკენი ჩანდა. მე ვხვდებოდი, რომ სერიოჟა ცუდ წრეში მოხვდა და აშკარად ვილაცის გავლენის ქვეშ იმყოფებოდა, არა ქალის! მასთან სახლში მეტად არასასიამოვნო მამაკაცს გადავეყარე, სერიოჟამ ის თავის მეგობრად გაგვაცნო. ჩვენ უკვე დიდიხანია ერთად აღარ ვცხოვრობდით. სერიოჟა უკვე კაცი იყო, რა უფლება მქონდა, მერჩია, ვისთან ემეგობრა და რა წრეში ეტრიალა. ალას აზრს ის არასდროს უწევდა ანგარიშს. დავტოვეთ მოსკოვი. სერიოჟა გამოსამშვიდობებლად არცკი მოსულა, ამან ისე გაუტეხა გული ვალოდიას, რომ რამდენიმე წლის განმავლობაში მისი ხსენებაც კი არ უნდოდა.

ეს რვა წელი, რაც ამერიკაში ვიმყოფებოდით, არასდროს გამინყვეტია კავშირი სერიოჟასთან. სამწუხაროდ, მას არ დაუმთავრებია უნივერსიტეტი, ბიზნესში ჩაერთო. ალა სერიოჟასთან ერთად იმავე ბინაში განაგრძობდა ცხოვრებას. მათ ურთიერთობას ცვალებადი ხასიათი ჰქონდა, ხშირად ჩხუბობდნენ, ალა, რასაკვირველია, არსად არ მუშაობდა.

ტკივილი ვინსერფთან დაკავშირებულ გაუგებრობაზე დროთა განმავლობაში მინელდა, განსაკუთრებით მას მერე, რაც ჩემი თხოვნით სერიოჟამ ვალოდიას რამდენიმე თბილი წერილი გამოუგზავნა.

რამდენიმე წლის წინ ალას და სერიოჟას მწვანე ბარათის გასათამაშებლად საბუთების გამოგზავნა ვთხოვე. პირველმა წელმა სრულიად უშედეგოდ ჩაიარა, სერიოჟას მწვანე ბარათის მოგების შესაძლებლობის უბრალოდ არ სჯეროდა. შემდეგ წელს სერიოჟამ საბუთები გამოგზავნა. ალას არაფერი მომსვლია. ამიტომ ერთი ამბავი ავუტეხე. სიზარმაცესა და თავ-

მოუბმელობაში დავდე ბრალი. ერთი წლის შემდეგ სერიოზამ მწვანე ბარათი მოიგო.

10 მარტს სერიოზამ ალას ინსულტის შესახებ შეგვატყობინა. 8 მარტს უჩხუბიათ და ალა სახლიდან წასულა. 2 დღე სერიოზას დედა არ მოუკითხავს. დარწმუნებული იყო, რომ ღამეს მეგობრებთან ათევდა. 10 მარტს რომ აღარ გამოჩნდა, შეშფოთდა, მეგობრებს გადაურეკა. დედა არც იქ აღმოჩნდა. სხვა გზა არ იყო, დედის დაკარგვის შესახებ პოლიციაში განაცხადა. ალა სკლიფასოვსკის კლინიკის რეანიმაციის განყოფილებაში აღმოაჩინეს. 8 მარტს მეტროს ბაქანზე მდგარს გონება დაუკარგავს და ლიანდაგებზე დაცემულა. ამოუყვანიათ და საავადმყოფოში მოუთავსებიათ. ალას საბუთები თან არ აღმოაჩნდა. 2 თვე გონზე არ მოსულა, ტვინში სისხლჩაქცევა დაუდგინდა. სერიოზა მთელ დღეებს საავადმყოფოში ატარებდა. მე თითქმის ყოველ დღე ვრეკავდი. ორი თვის მერე ალა გონს მოვიდა, მაგრამ არაფერი ახსოვდა და შესაბამისად არაფრის ახსნა არ შეეძლო. მაისის დასაწყისში სერიოზამ დედა სახლში გადაიყვანა. გამოჯანმრთელება სწრაფი ტემპით წარიმართა და მალე არა მხოლოდ გარეთ გასვლას და სიარულს, არამედ საჭმლის მომზადებასაც კი ახერხებდა.

დღეს 2003 წლის პირველი ივლისია. აგვისტო-სექტემბერში სერიოზას ამერიკაში გამომგზავრება უწევს. ვალოდია და მე მას ძალიან ველოდებით.

P.S. (ეს ჩემგან რ.ჭ.)

დღეს 2018 წლის 7 აგვისტოა.... ამ ჩანახატის დაწერის შემდეგ უზარმაზარი დროა გასული, მთელი 15 წელიწადი... საოცარი, რამდენი ადამიანიც არსებობს, იმდენი განსხვავებული ბედისწერაა, იმდენი განსხვავებული სიმართლეა, აზრია, სიყვარული თუ სიძულვილი. სერიოზუს მე დღეს საკმაოდ კარგად ვიცნობ. ის 2003-ში ჩამოვიდა აქ, ჩვენ მას მოვყევით 2004-ში. როგორც მისი, ასევე ჩვენი ჩამოსვლაც ვალოდიას და ოლიას დამსახურებაა, მათ გაითამაშეს ჩვენთვის „მწვანე ბარათი“... სერიოზუამ თვითონ დაგვირეკა და პირველი ტურის მერე ძალიან ზუსტი და სწორი რჩევები მოგვცა, კარგად დაგვაკვალიანა, მთელი გულით, რისთვისაც ძალიან ვემადლიერებით მას. დღეს ის პუერტო რიკოში ცხოვრობს, მარტო.... ძირითადად კომპიუტერული ტექნიკის გარემონტებით და საიტების შექმნითაა დაკავებული. ოლგას საიტიც მისი შექმნილია და ოლიას სურათების დიდი კოლექციაც მისი შეტანილია ინტერნეტში. სიმპათიურია, გამხდარი, მაღალი, ზღვასავით ლურჯი თვალები აქვს, სულ მომღიმარი სახე და ხალისიანი საუბარი... შესანიშნავი ინგლისური, მაგრამ ეს საოცარი სიმარტოვე სადღაც სულის სიღრმეში ჩაბუდებული და თვალის ფსკერზე დალექილი მაინც ყონავს. მეცოდება, მაგრამ მასთან ერთ სივრცეში თავს რაღაცნაირად არაკომფორტულად ვგრძნობ, რაღაც წრიალი მიპყრობს, მოულოდნელოდნელობით აღსავსე უცნაური ტალღა ინყებს ხოლმე შრიალს. პირველად რომ ვნახე, სულ ცდილობდა ჩვენთან დაახლოებას, ჩაიხეც ხშირად ვეპატიჟებოდით... მაგრამ ვალოდიას მიმართ გამოვლენილმა აგდებულმა ტონმა, რაღაც ქედმაღლურმა, ისევ ვალოდიასა და ოლიას მიმართ, უხილავი კედელი აღმართა ჩვენს შორის, ამიტომ არც ქართულის გაკვეთილების ჩატარებაზე დავთანხმდი, თუმც მისი ნიჭიერების პატრონი, ადვილად დასძლევდა. ეს იყო დაახლოებით 12 წლის წინ. ახლახან ჩამოვიდა ისევ და ვალოდიასთან ცხოვრობდა 2 თვე. შევხვდით. დავპატიჟეთ. მოვალე. არ გამოჩენილა. ხშირად ინონებს ჩემს ფოტოებს, მაგრამ კონტაქტზე არ გადივარ.

მისი ამერიკაში გამგზავრებამდე ალა ფანჯრიდან გადმოვარდა და თავი მოიკლა. ოლიას თავისი ვარაუდი აქვს ამ ფაქტთან დაკავშირებით, რისი გაჟღერაბაც არ ღირს.

მადლიერება დიდი და იშვიათი გრძნობაა. უპირველეს ყოვლისა მისთვის, ვინც ამ ამალღებულ გრძნობას განიცდის!! ეს დიდი ნიჭია, ნიჭი კი ყოველთვის ღვთისგან ბოძებული გახლავთ და ყველას როდი აქვს ეს პატივი....